

Aranydelvölgyi Könyvtár 1923 - 1929
felvétel
LITTERAE CIRCULARES *44*

AD *923*

VENERABLEM CLERUM ALMAE DIOECESIS

QUINQUE-ECCLESIENSIS

DIMISSAE ANNO DOMINI 1923. *923*

QUINQUE-ECCLESIIIS TYP. „Dunántúl“ R. T.

Adimplem. praec. pasch.	2	Americanumba felvétel	29
Administr. apost. pro parte merid.		Emlékplakett beszerzése	20
Dioec.	57	Enciklikája a Szents. Atyának	8, 17
Adományok a Pius kollég.	8	Erdélyi Car., abb. tit.	50
Alapítv. hivatalnál kamatlábak	42, 47		
Alapítványok kormányhat. fel- ügyelete	60	Fájth Eug.	42, 52
Analfabéta tanfoly. rend.	20	Fehérváry Jos.	74
Anyakönyvi adatok kerestetnek	55	Feicht Gasp.	41, 45, 52
Anyak. másodpéld. beküldése	40	Felvétel a baranyam. árvaházba	7
Anyak. rend.: kereszt. akv. új be- jegyz.	28	Gábor Paul.	16
Auguszt Steph.	52	Gábrriel Paul.	52
Akos Franc.	74	Gebauer Nic.	74
		Geosits Lud.	52
Baranyamegyei árvaházba felv.	7	Graduales promotiones in Capit.	49
Baross Szövets. kiállít.	43	Grätzl Jul.	46
Beck Lud. canon. act.	50, 52	Györkös Jos.	16
Bende Jos.	34, 52		
Bencze Lad.	52	Hanuy Franc. canon. act.	5, 52
Bereczk Joan.	46	Házassági felment. kellékei	7, 17
Berlákovich Joan.	34	Hegedűs Jos.	52
Bok Jos.	34, 46	Hetényi Aloys.	52
Böbel Joan.	52	Hermann Joan.	34
Bőjti rendelet	2	Hitoktatás áll. díjazása	61
Bőjti szózat	9	Hitoktatók szav. joga tanítv. ügyé- ben	64
Concursus pro parochiis: Bár, Né- metbóly, Magyarkeszi, Báta, Czikó, Püszökszenterzsébet, Nagybicsérd, Pinczehely, Tol- na, Mohács Civ. Int.	28, 33, 41, 51, 74	Hit, remény, szeretet imacéd.	39
Confessiones in eccl. exaudiantur	15	Hivatalos portóköltségek	8, 39, 44
Cserta Joan.	34	Hoffmann Colom.	52
Csurda Adalb.	52	Honvédség zászlajának tisztelet jár	39
Curatia Torjanczi distr. Dárd. in- grem.	16	Horvát el. isk. tankönyvek	42
Czernohorszky Jos., abb. tit.	50	Horváth Joan.	52
		Horváth Lud.	52
Directorium	28, 74	Hradek Car.	71
Disciplina ieiunii	2	Ify Ludov.	52
Distinctiones pontificales	49	Igaz Adalb.	49, 52
Egyházi termész. alapok beszol- gáltat.	18	Illetékek felemelése	63
Elnéptelenedett el. isk. oszt. össze- vonása	76	Irod. művek, lapok ajánlása: dr. Si- pos I., Kat. házasságjog; Szabó G., Magyar viharban; Védő- szentjeink élete; P. Bangha könyvei; P. Müller, A ker. há- zass.; Dr. Tóth T., Az intellig. lelki gond.; Dr. Pál M., Mun- kába a missiókért; Kath. Neve-	
Eltörölt ünnepek megtart.	35		

lész; Kún, A házass. titkai; P.		Mortui: Franc. Bálint, Car. Pin-	
Böle A., bold: Margit életr.;		tér, Gabr. Hanny, Cam. Plank,	
Emlékezzünk vértanuinkról;		Joan. Kövesdy, Jos. Kovács,	
Dr. Ackermann, Szal. sz. Fe-		Sig. Pártos, Paul. Francsics,	
renc élete, Nemzeti Ujság, Uj		Aug. Fekete, Aloys. Döbrössy,	
Nemzedék 20, 21, 22, 30, 38, 44, 48, 54		Franc. Keserics 16, 27, 32, 33, 46, 50,	
Iskolai statiszt. nyomtatványok	37		51, 58, 63
Iskoláztat. kötelezettség végrehajt.	25, 36	Mosonyi Dionys.	49
Iter Romanum Praesulis	49	Müller Jos.	52
Jakab Adalb.	74	Németh Franc.	34
Jejunium euchar. ante Missam	31	Németh Steph.	34
Jövedelmi bevallások elrendelt.	63	Nova invocatio in Lit. OO. SS.	6
Kaposvári siketném. int. segély.	18, 55	Nöszövetség (kat.) kívánd. irodája	19
Kat. Gyermekevéd. Központ pályá-		Oblatio stipis Petrianae	58
zata	22	Olea sacra	28
Kath. Iskola előfizet. felemel.	47	Ordo Visit. Can. et S. Conf.	27, 45
Kat. Nagygyűlés	52	Orsz. Lakásépít. Bizottság támog.	21
Kecskés Car.	34, 52	Papi adorációs egyesület	76
Kegyuri kötelezettségekről jelen-		Papi tizedjáradékok felvét.	53
tések	64	Papnevelőintézetbe felvét.	34, 46
Kereseti adó és az egyh. terhek		Papp Steph.	34
visel.	62	Papszentelés	16, 32, 41, 45, 73
Kiutal. jog templompénztárból	24, 47	Pápai lev. Szal. sz. Ferencről	65
Kletzl Adalb.	52	Pensio	27, 34, 41, 46
Koronai tételek	15	Personalia	16, 28, 34, 42, 46, 52, 74
Korpótlékok (lelkészi)	44	Petrovich Eduard.	34
Kovács Ant.	74	Ponyvairódalom ell. intézked.	43
Kozári Geörg.	14	Promotiones gradual. in Capit.	49
Körlevelek díja	18	Prosynodale examen	45, 59
Köteles címek	24	Fulai Joan.	73
Közjóért ima elrendelt.	23	Reverenda szövet	75
Közös pásztorlevél a ház. elválá-		Romaisz Franc.	52
sokról	74	Rudolf Math.	74
Közreműködés szövetk. létesít.	25	Sárvári Jos.	41, 46, 52
Lajos Jul.	74	Sebestyén Franc.	16
Lelkészi segélyek	44, 56, 75	Sebő Paul.	28, 46
Lelkiyakorlatok (papi)	35, 56	Segédlelkészek fizetése	47
Lelkiyakorlatok (tanítónői)	37	Sipos Steph.	74
Mayer Franc.	41, 46, 52	Stóladijak felemel.	47
Márovics Franc.	42, 46	Süketnémák felkarolása	18
Mezőgazdas. és házi ipari tanfoly.	48		
Missa vot. de M. Dom. Hung.	15		

Szalézi sz. Ferencről pápai lev.	65	Tanító nap az iskolában	29
Szentelt időben tilosak a nyilv. mulatságok	53	Tábori püspök joghatósága	59
Szerzetesrendek házadó mentess.	75	Tóbi Joseph.	16
Sziegl Jos.	41, 46, 52	Torjanczi cur. distr. Dárd. ingrem.	16
Szilvek Lud.	49, 74	Trinn Joan.	74
Szolga Steph.	52	Ujmisések vizsgálja	45
Tadics Bened.	52	Virág Franc., abb. tit.	
Tanítóegyletek (kat.) Orsz. Szöv.	53	Vota praesulis in exord. an.	1
Tanítóegyes. tavaszi köri ülések	26	Wagner Joan.	16, 34
Tanítógyűlések fuvarkölts. és napi- díja	20	Zákány Jul. dr.	28
Tanítói és ktan. javad. jkönyvek felv.	19	Zita Egylet (pécsi)	44
Tanítók részvétele vasárnapi is- tentiszt.	75	Zsófia gyermekszanat. jav. gyűjt.	37

1923.

I.

100

1923

„In nomine Jesu omne genu flectatur coelestium, terrestrium et infernorum et omnis lingua confiteatur, quia Dominus Noster Jesus Christus in gloria est Dei Patris“.¹⁾ His verbis apostoli omnes vos alloquor — Venerabiles Fratres et Filii dilectissimi — dum in exordio novi anni caritatem Vestram, qua Mihi fausta quaeque et optima undique optastis, caritate consimili atque paterna rependere conor.

Vota
Praesulis.

In nomine Jesu omnibus annum felicem, gratiis uberem ominor, qui in via arcta, qua ad finem nostrum tendere debemus, grandi passu omnes ipsi approximet. In nomine Jesu militibus Christi vim, robur et cor forte opto, quo proelia Domini quotidie magis ferventia proeliare cum successu licet. In nomine Jesu virtutem solidam omnibus adprecior, qua ictus, angores, dolores et cruces, quae nec huic anno deesse poterunt, non tantum sufferre, sed cum ipso divino Magistro amplecti iuvabit.

Multa mala et adversa hucusque tulimus, tamen ad maiora adhuc properamus, quae tunc tantum ad Dei gloriam, salutemque Nostram atque fidelium nobis commissorum portare succedet, si spiritu Christi moti et succensi pensum nostrum in opere, in labore, atque in dolore sub specie aeternitatis quotidie non tantum videmus, sed etiam solvere conamur.

Et quo maius hoc pensum videtur, eo fortiores nos esse debemus. Estote fortes et pugnate cum antiquo serpente, qui vos modo interius, modo vero ab extra tentabit. Operamini, dum lucem habetis, quia cito adveniet tempus, cum nihil amplius facere potestis. Laborando, sudando et crucem portando „thesaurizate vobis thesauros in coelo, ubi neque tinea demolitur, et ubi fures non effodiunt, nec furantur“.²⁾ Interim autem „pax Dei, quae exsuperat omnem sensum, custodiat corda vestra et intelligentias vestras in Christo Jesu.“³⁾ Amen.

¹⁾ Philipp. 2. 10. 11. ²⁾ Matth. VI. 20. ³⁾ Philipp. 4. 7.

101
1923

Adimplemen-
tum praecepti
paschalis.

Cum difficultates, vitaeque onera eodem modo ac anno superiori perdurent, adimplementum praecepti paschalis etiam hoc anno praesenti pro posse facilitare intendimus. Vigore igitur a Sancta Sede Apostolica 21. Martii a. 1922. ad quinquennium obtentae tempus praecepto paschali satisfaciendi a Dominica prima Quadragesimae usque ad festum Sanctissimae Trinitatis inclusive extendimus. Iis autem in locis, ubi sacrae missiones, exercitia spiritualia, institutiones catecheticae publicae, aliaeque huiusmodi piae conciones pro populo fidei habeantur, aut sacrorum curionum quoquomodo desit copia, aliave suppetat rationabilis causa, adimplementum praecepti paschalis quocumque anni tempore permittimus.

102
1923

Disciplina
ieiunii et ab-
stinentiae pro
a. 1923.

Princeps Primas Hungariae nomine Ordinariorum totius regni pro opportuna relaxatione in lege ieiunii supplices libellos Suae Sanctitati substravit. Decretum S. Congregationis Concilii in hac re emanatum est sequens.

„Speciali erga gentem Hungaram benevolentia, perpensis rationibus, quae ab Ordinariis Hungariae propositae erant, Romani Pontifices in legibus ieiunii et abstinentiae maiores relaxationes iam inde a multis annis concedere solebant. Tanta erat in hac materia liberalitas Romanorum Pontificum, ut tempore promulgationis Codicis disciplina ieiunii in Hungaria mitior fuerit quam illa quae in Codice introducta est.

Quapropter cum dispensationes anno 1912, per septennium praedecessori oratoris concessae iam expirassent, nomine Ordinariorum Hungariae praedecessori S. V. supplex factus est orator Eundemque rogavit, ut relaxationes in observantia ieiunii et abstinentiae ulterius quoque concedere dignetur.

Summus Pontifex illas supplicationes benigne excepit; dispensationes quas orator petit clementer concessit. Per folium S. Congregationis Concilii diei 29 novembris 1919 omnibus Ordinariis Hungariae tributae erant ad triennium facultates, quarum tenor est sequens:

I.^o

Facultates dispensandi omnes fideles a lege abstinentiae sequentibus diebus:

1° in sabbatis quadragesimae, excepto sabbato sancto usque ad meridiem;

II° in feriis quartis et sabbatis IV. temporum ;

III° in vigilia Omnium Sanctorum.

II.º

Facultas dispensandi a lege abstinence sequentes personas:

a) operarios in fabricis laborantes et alios in cauponibus manducantes omni die, exceptis feria IV. Cinerum, duobus ultimis diebus Maioris Hebdomadae ac vigiliis Nativitatis et Pentecostes ;

b) conductores in viis ferreis, itinerantes et infirmos in balneis morantes cum suis familiaribus et familiis omni die excepta feria VI. Maioris Hebdomadae ;

c) pauperes et illos qui in familiis vivunt, si cibos esuriales non habeant, omni die excepta feria sexta Maioris Hebdomadae ;

d) familias illorum de quibus infra sub numero III.º est sermo exceptis diebus ibi adsignatis, vigilia Nativitatis D. N. I. C. et feria sexta in Parasceve.

III.º

Facultas dispensandi a lege ieiunii et abstinence ;

a) milites ;

b) defensores legum financialium ;

c) custodes publicae securitatis ;

d) custodes carcerum ;

e) illos qui servitio politionis sunt addicti, per totum annum, excepta vigilia Nativitatis D. N. I. C. et feria sexta in Parasceve.

Verumtamen non multo post concessionem praedictarum facultatum cognovit orator huiusmodi facultates non sufficere ad hoc, ut disciplina, quae ante publicationem Codicis J. C. apud Hungaros de quibus revera sermo vigeat, fidelibus ulterius observanda proponi possit. Huius rei ratio erat sequens. Canone 1251 nempe aboleri videbatur illud principium hucusque in iure admissum, quod scilicet, unica comestio in qua ratio ieiunii proponitur, vetat aliquid carnis sumere extra comestionem principalem.

Hac persuasione ductus a Summo Pontifice neque orator petiit ut diebus solius ieiunii aliquid carnis extra comestionem principalem sumere permetteret, sicut antea iam pro Hungaria permissum erat, sed sine dispensatione Apostolica vigore canonis 1251.

Omnes Ordinarii Hungariae fidelibus notum fecerunt esum modicae carnis extra comestionem principalem etiam in futurum fore licitum.

In multis nempe regionibus Hungariae ac potissimum in amplis civitatibus iam inde a pluribus decenniis per abusum introductus erat esus modicae carnis in refectione serotina et Sedes Apostolica ad iteratas sup-

plicationes praedecessoris oratoris hunc abusum clementissime sua dispositione tolerandum pronuntiavit, sicuti hoc Nuncius Apostolicus Vindobonensis praedecessori oratoris die II. iunii 1906 scriptotenus significavit. In tali statu rerum vix ac ne vix quidem est possibile disciplinam ieiunii ad antiquum rigorem revehere.

Collatis super hac de re in Conferentia Episcopali consilijs, statutum est S. V. supplicare pro benignissima renovatione talis dispensationis.

Considerandum ulterius est in regionibus vicinis, ex. g. in Austria, Vindobonae existere Dispensationem Apostolicam de qua sermo est.

Licet inter Hungariam et Austriam ad tramitem pacificationis recentissimae perfecta facta sit separatio politica, tamen commercium inter hos status mansit frequentissimum, imo de die in diem accrescens.

Ii qui Vindobonam petunt, notitiam acquirunt et iam acquisierant de disciplina ieiunii ibidem vigente, nec capere volunt cur Dispensatio Apostolica sibi non concedatur, cum quasi eadem apud eosdem sit rerum conditio.

Quibus omnibus humiliter expositis, Orator enixe postulat, ut velit S. V. relaxationes in disciplina ieiunii die 29 novembris 1919 Ordinariis Hungariae tributas concedere, imo eisdem benigne addere licentiam, qua freti fideles in Hungaria diebus solius ieiunii carnibus uti possint etiam extra comestionem principalem.

Ex audientia SSmi diei 14 novembris 1922.

SSmus D. N. Pius PP. XI. attenta Infrascripti Cardinalis S. Congregationis Concilii Praefecti relatione, Revmis Ordinariis Hungariae gratiam iuxta preces per quinquennium impertitus est, ita tamen ut *modica tantum carnis quantitas edatur*, et locorum Ordinarii ne hortari omittant Christi-fideles suae iurisdictioni subjectos ut hanc Apostolicam Indulgentiam aliis *operibus compensare studeant* praesertim piis precibus ad mentem Summi Pontificis ad Deum fundendis.

D. Card. Sbaretti m. p.
Praefectus.

Az egyházi törvénykönyv 1250—4. Kánonjai és az Apostoli Szent-széknek fenti felhatalmazása alapján az 1923. évre a pécsi egyházmegyében a következő böjti rendet állapítom meg:

I. *Szigoru böjti napok*, vagyis amelyeken tilos a húsfélék élvezése és csak egyszer szabad napjában jóllakni, a következők:

1. *Hamvazó szerda.*
2. *Minden péntek nagyböjtben.*
3. *A kántorböjtök péntekje.*

4. *Nagyszombat délig.*

5. *Karácsony, Pünkösd és Nagyboldogasszony (aug. 15.) vigiliája.*

II. *Enyhített böjti napok*, melyeken szabad ugyan húst enni, de a többszöri jóllakás tilos:

1. *Péntek kivételével a nagyböjrt minden hétköznapja.*

2. *Kántorböjtök szerdái és szombatjai.*

3. *Mindenszentek vigiliája.*

Jegyzet. 1. Nagyszombaton déltől kezdve sem a böjrt, sem a hústól való megtartóztatás nem kötelez.

2. Az enyhített böjti napokon húseledel a főétkezésen kívül is ehető. Böjti napon a főétkezés a nap bármely szakában tartható.

III. *Megtartóztatási napok*, melyeken csupán a húsetelek élvezése tilos.

Az évnek minden fentebb nem említett péntekje.

IV. Vasárnapon és parancsolt ünnepen a böjrt és megtartóztatás nem kötelez. Ily napra eső vigiliaböjtot nem kell előtte való napon megtartani.

V. *Kivételes felmentvényben részesülnek mind a többszöri jóllakás tilalma, mind a hústól való megtartóztatás parancsa alól:*

1. Az egész egyházmegye, valahányszor Gyertyaszentelő-, Gyümölcsoltó- és Kis-Boldogasszony, továbbá Szent István király ünnepe böjti, vagy megtartóztatási napra esik.

2. Egyes községek, midőn egyháznapijuk, védőszentjük ünnepe (búcsú) böjti vagy megtartóztatási napra esik.

3. A katonaság, pénzügyőrség, csendőrség, rendőrség és fogházőrség tagjai minden böjti és megtartóztatási napon — kivéve karácsony vigiliáját és nagypénteket.

VI. *Kivételes felmentvényben részesülnek a húseledelektől való megtartóztatás parancsa alól:*

1. Egyes községek, midőn országos vásárjuk megtartóztatási napra esik.

2. Egyes személyek:

A) Minden böjti napon — kivéve hamvazó szerdát, a nagypénteket, karácsony, pünkösd vigiliáját — felmentetnek:

a) gyári és bányamunkások;

b) mindazon *világi* személyek, kik kénytelenek vendéglőben étkezni vagy az ételeket a vendéglőből hozatni, amennyiben böjti ételt könnyen nem kaphatnának.

B) Minden böjti napon, — kivéve karácsony vigiliáját és nagypénteket — a katonaság, pénzügyőrség, csendőrség, rendőrség és fogházőrség tagjainak családjai.

C) Minden böjti napon, — kivéve a nagypénteket — felmentetnek:

a) a vasuti vonatokon és hajókon szolgálatot teljesítő személyek;
b) mindazon utasok, kik vasuti vendéglőkben, vagy hajón kényte-
lenek étkezni:

c) mindazok, kik egészségük helyreállítása végett fürdőhelyeken tar-
tózkodnak kíséretükkel együtt;

d) függő viszonyban levő személyek (pl. cselédek), kik oly családnál
nyerik ellátásukat, hol bőjti eledelt nekik nem nyujtanak.

D) Minden szegény, ki mások alamizsnájából nyeri táplálékát, a
húseledelektől való megtartóztatás alól teljesen fel van mentve.

VII. Az évnek minden bőjti napján szabad az ételeket zsirral elké-
szíteni és meg van engedve az enyhített bőjti napokon, ugyanazon étkezés
alkalmával húst és halat együtt élvezni.

VIII. A hústól való megtartóztatásra köteles minden katolikus hívő,
ki hetedik életévét betöltötte.

A teljes bőjt, mely magában foglalja ugy a húseledelektől való meg-
tartóztatást, valamint a csak egyszeri jóllakást, — azon katolikust kötelezi,
ki huszonegyedik (21) életévét betöltötte, de korának hatvanadik (60) évét
még nem érte el. Azon teljes bőjtre kötelezettekre nézve azonban, kik fá-
radságos nehéz munkát végeznek, a többszöri jóllakás tilalma nem vo-
natkozik.

Azon célból, hogy a hivek a folyó évre szóló és fentebb leirt bőjti
rendet mielőbb megismerjék, egyházmegyém lelkészei igyekezzenek azt mi-
hamarabb tudomásukra adni. A nagybőjtöt megelőző vasárnapon ugyanez
a szószékről egész terjedelmében felolvasandó. A hivek egyuttal felhivandók,
hogy akik a felsorolt felmentvényeket igénybe veszik, az Apostoli Szent-
buzgó gyakorlásával, fokozott imával és alamizsnaosztogatással iparkod-
janak meghálálni. Az irgalmasság cselekedeteinek gyakorlására sohasem volt
nagyobb szükség, mint épen napjainkban. A kívánatos adakozás szempont-
kath. sajtót, az oltáregyletet s hasonlókat.

103

1923

Nova invo-
catio in Li-
taniis Sanc-
torum.

Sanctissimus Dominus Noster Pius Papa XI., referente Cardinali
Sacrae Rituum Congregationi Praefecto, invocationem, quae sequitur: „Ut
omnes errantes ad unitatem Ecclesiae revocare, et infideles universos ad
Evangelii lumen perducere digneris: Te rogamus audi nos“ pro privata et
publica recitatione, necnon pro additione Litaniis Sanctorum post invoca-

tionem: „Ut cuncto populo christiano,“ etc. approbare et ad universam Ecclesiam extendere dignatus est. Contrariis non obstantibus quibuscumque.

Invocatio Litanis Sanctorum in Rituali addenda erit. Huius versio sic tonat: „Hogy az összes tévelygőket az Egyház egységébe visszahívni és a hitetleneket az evangelium világosságára vezérelni méltóztassál: Kérünk téged hallgas meg minket.“

104

1923

Az újonnan megadott házassági felhatalmazások folytán megváltozott viszonyok szükségessé teszik, hogy a tiszt. plébániavezetők, valahányszor híveik részére házassági akadályok alól felmentést kérnek,

Házassági
felmentések
kellékei.

1. bejelentsék a kérelmező felek *születési évét, havát, napját*;

2. a kérelmet *kánoni okokkal* támogassák (l. 780—1878. körl. sz. a., illetve Geisz, Egyh. közig. 454. l.) Ez áll minden akadályra nézve kivétel nélkül. A vegyes vallású házasságok eseteiben a kautelák elengedhetetlen feltételei ugyan a vegyes vallás akadályai alól való felmentés megadásának, de nem kánoni okai (3427—1895. körl. sz. rend.) Ezek tehát külön sorolandók fel;

3. közöljék *az összeget*, melyet a felek felmentési díj gyanánt *fizetni képesek*. Vegyes vallás esetén a díj 15 líra.

4. *feltétlenül* említsék meg a tervbevett *házasságkötés kitűzött idejét*

E kellékek hiján a felmentési kérelmek a felterjesztő pléb. hivatal költségére vissza fognak küldetni.

105

1923

Tapasztalatból tudjuk, hogy falusi népünk nagyon tájékozatlan a baranyamegyei árvaházról illetőleg. Nem ismeri t. i. a feltételeket, amelyek teljesítése által szükségében segíteni tudna magán és támogatásra szoruló kis árváin.

Felvétel a
baranyavár-
megyei árva-
házba.

Ez a tudat indít arra, hogy tiszt. papságom révén a nép figyelmét e dologra felhívjam, s ez által a nemzet-nevelésnek is szolgálatot tegyünk.

A baranyavármegyei árvaházba kívánt felvételhez a következők tudása szükséges: Csak baranyavármegyei illetőségű, fél- vagy egész árva, törvényes származású, 6 évet már betöltött, de még nem 10 éves fiúk, vagy leányok 15 éves korig maradhatnak az árvaházban, mely idő alatt elvégzik a mindennapi elemi iskola 6 osztályát és a házi munkákban segíd-
keznek,

Beszerzendő iratok: A gyermek keresztlevele és a születési anyakönyvi kivonat, folyamodvány a vármegyei alispánhoz, illetőségi-, szegény- és orvosi bizonyítvány és az elhalt szülő halotti levele. Csak ép, egészséges gyermek vehető fel.

Az iratok lehetőleg a nyár folyamán szerzendők be és a vármegye-házára az alispánhoz küldendők, hogy mire az iskolai tanítás megkezdődik, a felvétel megtörtént legyen.

106

1923

Ő Szentsége
enciklikájá-
nak magyar
fordítása.

A Szent István Társulat Ő Szentsége enciklikájának magyar fordítását a bibornok, hercegprimás ur megbízásából most rendezi sajtó alá. Ezzel kapcsolatban megengedem, hogy e pápai körlevél egy-egy példányát minden önálló plébánia illetve lelkészség a templompénztár terhére meg-
tarthassa. A szétküldésről a Társulat gondoskodik.

107

1923

Hivatalos
portókölt-
ségek.

A hivatalos portókötségek megterítésére nézve legujabban nem történt ugyan még intézkedés, mégis felhivom az összes önálló lelkészeket, hogy az 1922. év második felében felmerült hivatalos portókötségekről f. é. január 31-éig pontos kimutatást terjesszenek az egyházmegyei Hatóság elé.

108

1923

Adományok
a Pius-Kollé-
gium javára.

I. A Pius-internátus céljaira adakoztak: Francsics Pál pincehelyi plébános 1000 k., a dombóvári espereskerület 32 k., Szeitz József kurdi plébános 500 k-t.

II. A Pius-internátussal kapcsolatban építendő Jézus-Szive templomára: Igaz Béla dr. c. apát, kanonok, 30.000 k., N. N. 1000 k., Huba plébános 5000 k., Csurda Béla szabadszentkirályi plébános 3000 k. Lelkigyakorlaton résztvevő papok 7300 k., tanítók 1200 k.-t.

Datum Quinque-Ecclesiis, 5. Januarii 1923.

II.

350
1923

Az irgalomnak és a vigasztalásnak Istene, aki megvigasztal minket Bőjti szózat.
szorongattatásunkban, hogy másokat is erőnk legyen szenvedéseikben megvigasztalni¹, hosszú és nehéz évek megpróbáltatásai után megelégtelven sóhajainkat és könnyeinket, örömmel és vigasztalással töltötte el lelkünket, úgy hogy Szent Pállal mi is elmondhatjuk: *Minden szenvedésünk között örömtől árad tul a lelkünk.*² Ti is ismeritek s akiben van lélek, ki nem szenvedte végig velünk az utolsó évek nagy lelki szenvedéseit? A háboru és a forradalom nem tisztulást hozott, hanem az erkölcsök eldurvulását; a hitet — mint annyian remélték — nem mélyítette el, hanem sokan hitükben megbotránkoztak, mert annyi szenvedést nem tudtak megegyeztetni a gondviselő Isten bölcsességével és jóságával. S a lelkek elfásulását a gonoszság apostolai ó, milyen ügyesen forgatták ki gyűlöletté a hit ellen, az Egyház ellen, Krisztus és Isten ellen! Ha szemünk nem látott volna túl az ország határain, azt kellett volna hinnünk, hogy az emberiség megérett az Antikrisztus eljövetelére; mert a gonoszság szétterpeszkedett előttünk s a gonoszság láttára sokakban megfogyatkozott a hit.³

De az irgalomnak és vigasztalásnak Istene szenvedéseinket örömmel derítette. A fájdalom éjszakájába egy fénysugarat küldött, hogy el ne csüggedjünk, hanem bizva bizzunk a jónak diadalában. Mert nézzétek a jónak milyen diadala az, amit napról-napra jelentenek az egyes községekben és városokban tartott szent missiókról. A nagy Magvető és nyomában buzgó apostolai nem hiába járnak át határainkon s az örök élet igéi nem az útfélre esnek és nem kősziklára, hanem termékeny szivbe fogadják őket a hivek ezrei. A jók megerősödnek jóságukban s újabb lendülettel folytatják Istennek szentelt életüket, s akik eddig nem az Ur utjait járták, őszinte bűnbánattal térnek vissza Isten útjaira és Isten házába. A kegyelemnek csodálatos világa ez, amely megkeményedett férfi lelkeket ráz fel a közöny meddőségéből és a bűn elvakultságából. Hány tékozló fiu jött vissza husz-harminc éves bűnök útjáról az apai házba!

Istennek csodálatos kegyelme! Magunk is szemtanui voltunk ilyen

¹ 2 Kor. 1, 4. — ² 2 Kor. 7, 4. — ³ Mt. 24, 12.

kegyelemteljes napoknak, s hogy dobbant meg szívünk örömében, mikor az utolsó éjszakán, amelyen Pécs szentségimádást tartott a Székesegyházban, ezret és ezret láttunk őszinte áhítatban az Oltáriszentség előtt térdreborulni s imádni énekszóval a közöttünk lakó Ur Jézust. S Pécs férfiai nem elégedtek meg egy éjszakának benső áhítatával, közülük sokan szent elhatározással egyesülésbe tömörültek, hogy havonként egyszer legalább magukhoz vegyék az életnek és a kegyelemnek szerzőjét és örök forrását, Krisztust az Oltáriszentségben.

Igazi nagy örömök ezek, de mennyire igaza van az apostolnak, mikor örömeiről azt mondja, hogy tuláradnak szívében minden *szenvedései* között. Ha egy pillanatra megnyugszik is a szív e tiszta örömök szemléletében — a hálaadó imának ünnepélyes csendje ez a lélekben — milyen hamar felriad megint a fájó tudatra, hogy örömei csak pillanatok, de fájdalmi hónapok és évek, örömei egy fénysugár, de fájdalmi hosszú napok borongó árnya és gyásza. S azért én sem örömeimről irhatok nektek K. H., hanem fájdalmaimról, amelyek e tiszta örömök között is eltöltik szívemet.

I. Tökéletes és tiszta boldogság a siralomnak e völgyében, ahol *távol az Istentől bolyongunk*¹ halandónak nem jutott osztályrészül. De ha egy napon azt hallanám, hogy a gondjaimra bizott lelkek mind, mind Isten utjain járnak s Krisztus szerető lelkei, akik szeretik Krisztus dicsőségét és Krisztus keresztyét, akik, ha rövid földi életükben gonddal és bajjal küzdenek is, de lelkükben az édes remény él, hogy a boldog örökkévalóságban örökké boldogok lesznek, akkor — úgy érzem — lelkemet a teljes és tökéletes boldogság töltené el. S milyen örömmünnepünk volna, ha ennek a boldogságnak részeseivé tehetnélek titeket is! Ó, de milyen messze vagyunk ettől az örömmünneptől. Mert ime, *mint azt sokszor mondtam már, most pedig könnyezve mondom, sokan járnak közöttünk, mint Krisztus keresztyének ellenségei, akiknek vége az örök kárhozat.*² Reszket a toll kezében, mikor leirom ezt a szót s reszket a hangom, mikor ajkam önkéntelen kimondja: *quorum finis interitus. Akiknek vége az örök kárhozat.* Ha csak egyetlen egy lélek járna közöttünk, mint Krisztus keresztyének ellensége, egyetlen egy lélek, akinek nem volna már sem apja, sem anyja, sem testvére, hanem árva volna, mint egy elsodort levél, melyet őszi szél ragadott magával, de homlokán a bélyeget hordaná, hogy Krisztus keresztyének ellensége, nézhetnétek-e könnyel a fölötte lebegő isteni ítéletet: *finis ejus interitus. Vége az örök kárhozat.* Nem indulna-e meg könnyőrel lelketek, s ha másként nem lehet, nem mosnátok-e le könnyekkel el-

¹ 2 Kor. 5, 6. — ² Fil. 3, 18.

mondott imával homlokáról a rettenetes bélyeget, hogy el ne vesszen egy örökkévalóságon át? Ha egyetlen egy lélek járna közöttünk! De nézzetek körül és szorongó lélekkel olvassátok meg, hogy hányan járnak közöttünk Krisztus keresztiének ellenségei.

Istennek van háza közöttetek s ezen a szentélyen kívül nincsen hely a nagy világon, ahol Krisztust megtalálhatni. Akik Krisztust szeretik, azoknak itt kell őt megkeresniök. S mégis hányan botorkálnak el e templomok mellett; a templom kőhalmaz nekik, mert gondolatát és lelkét nem értik. A templom harangja hiába zeng át ünnepi szóval házak és utcasorok fölött ünnepre híván — akiknek Krisztusuk nincsen, ünnepük sincsen. Az oltáron hiába ömlik ki naponkint Isten fiának drága szent vére a bűnök megváltására — akiknek templomuk nincsen, oltáruk sincsen és Krisztusuk sincsen. Jámor apáitok hiába állították a megváltás szent jelét az utak mentén, fiaitok közönnyel mennek el Krisztus keresztié mellett: mert Krisztus ellenségei lettek.

Krisztus keresztiének nyílt ellenségei mellett, akikre ujjal mutathatni, mert templomkerülők s mert ima helyett káromkodás fakad ajkukon, Krisztus keresztiének nyílt ellenségei mellett, mennyi lappangó ellenséget találátok, ha volna szemetek, mint Istennek, *aki a szívekben olvas.*¹ Akik szegények és akik szenvednek, azok Krisztus keresztiének szegénységét és szenvedését könnyen megértik, de akik az élet gazdagságait magukénak mondják, vigyázzanak. A gazdagság maga még nem tesz Krisztus keresztiének ellenségévé, de akiket megejt a meggazdagodás csábító varázsa — s hányan vannak közöttük ilyenek — nem lesz-e az Krisztus keresztiének ellenségévé, mert érzéketlenül megy el testvéreinek nyomora mellett? Apák és anyák, akiket elfogott e csábító varázs, vigyázzatok, mert minden alamizsna, amelyet adnotok kellett volna és nem adtatok, olyan lesz, mint koldusoktól elrabolt kenyérfalat. Az égbe fog kiáltani bosszuért. Ti egy falat kenyeret raboltatok el tőlük s az ő átkuk fiaitok szívéből a hitet öli ki. Mert én azt látom, hogy ivadékaitok gögös, büszke faj lesz, amely gazdagságában és gögjében nem tud meghajolni Krisztus szegény keresztié előtt. Azt látom, hogy ez a nemzedék gögjében és büszkeségében ma sem éri már Krisztus keresztiének erkölcstanát. Nem éri, mert annyi léhaság, annyi erkölcstelen-ség jár lappangva közöttünk. Családi szentélyek nyílnak meg előttem, amelyekben a szülők elfogultsága gyermekifjak és gyermekleányok bűnrészeseivé lesznek — városokban így, falvakon úgy. Tánctermekek nyílnak meg előttem, amelyekben tombol az érzékiség és a testiség, amelyekben nap-nap után

¹ 1. Kir. 16, 7.

ártatlan lelkek liliomait tapossák el. S ha végig néztetek velem ezeken a termeken, akkor ne csodálkozzatok azon, hogy könnyezve mondom: sokan járnak közöttünk Krisztus keresztyének ellenségei.

II. Tudom, K. H., az emberi gyarlóság válaszát az aggodalomnak e keserű szavára. Tudom, hogy gyenge szülők mennyi mentséget találnak saját bűnük s gyermekeik bűnének enyhítésére. Tudom, azt fogjátok mondani, hallgassam meg a világ örömeire hívó szózatot, ha vajjon talállok-e abban bünt, elfordulást Krisztustól és annak keresztyétől. Olyan ártatlan és annyi melegség van ebben a szózatban, mint a pacsirta énekében, amely zengő szóval dalolja ki örömeit, miket virág, napsugár s a nyár illata fakaszt kicsiny szívében: *Jöjjetek és élvezzük a jelenvaló jókat mohó vágygyal, míg ifjak vagyunk; drága bort igyunk és illatos szerekkel tegyük magunkat illatosakká s a tavasznak minden virágját szakasszuk le. Rózsákkal koszoruzzuk meg fejünket, mielőtt elhervadnak s ne legyen rét és mező, mely ne volna hangos vigalmunktól. Senki se legyen közöttünk, aki meg ne izlelné a gyönyört, örömünk nyomait mindenhová elszórjuk, mert ez a mi sorsunk és életünk.*² — Ismerem a könnyen élvezők és gondtalanok ez evangéliumát s tudom, hogy ezekben a szavakban még nincsen elfordulás Krisztustól és annak keresztyétől. De ha erre hivatok fel figyelmemet, akkor velem együtt olvassatok még egy pár sorral tovább. S ahol azelőtt ártatlan örömet találtatok, jókedvet és magafeledést, ott megfogjátok találni az én nagy szomorúságom okát. Meg fogjátok találni azt is, hogy miért fog el engem a szánalom. Ezek a gondtalan élvezők előbb vagy utóbb eljutnak oda, hogy úgy folytassák éneküket, mint azt az ószövetség bölcse megírta: *Tiporjátok el az igazakat és az Isten utjain járókat, mert botrány szemünkben az életük és tetteik ellentmondanak nekünk.*³

A lélek világa K. H. nem borul fel egy szempillantás alatt. Az a gyermekeitek, akinek szívébe belopódzik a világ ujjongó örömeinek evangéliuma, nem fog holnap igazakat, özvegyeket és árvákat eltiporni. Annak a szemében ti még az ártatlanság mosolyát vélitek megtalálni, mert tud még mosolyogni; még talán imádkozni is tud, még Krisztust és annak keresztyét is szereti. De a test és a vér félelmetes hatalom. A tavasznak sok virágjában méreg van s a fésző rózsabimbóban sokszor hernyók lapulnak meg, s a gyönyör kelyhétől gyakran bódulat szállja meg a szívet, amelytől eltántorodik és elveszti érzékét a lélek világának szépségei iránt. Pedig a lélekben vannak az örök szépségek és örök értékek. A lélekben van Isten és az ő kegyelmének gazdagsága, a lélekben van Krisztus és az

² Bölcs. 2, 6—9. — ³ Bölcs. 2, 12.

ő keresztjének minden áldása és szépsége. De ha a test és vér szava erősebb lesz, mint a lélek imája, akkor jaj a léleknek, mert örök boldogsága egy szempillantás alatt romba dőlhet. Akkor egy ilyen ifju léleknek botrány lesz az édes anya hite és imája, akkor ellensége lesz minden jámbor és igaz, akkor erőt vesz rajtuk az elvetemültség, amely mióta ember van, más és más nyelven, más és más szóval hívja fel a gonoszságban társait: Tiporjátok el az igazakat és Isten utjain járókat, mert botrány szemünkben életük és tetteik ellentmondanak nekünk.

A szájalom fog el, mikor vergődő lelkeket látok egy összeomlott boldogság romjai mellett. S ezek a lelkek, látjátok, romok mellett ülnek. Mert ne higgyétek, hogy ezen az uton boldogsághoz lehet jutni. Ez az ut bűnökön, könnyeken, fájdalmonokon vezet át a nagy összeomlásig, ahol megrázó vallomásukat teszik: *Lassati sumus in via iniquitatis et perditionis, ambulavimus vias difficiles. Kimerültünk a gonoszság és kárhozat utjain, fáradságos és nehéz utakon jártunk.*¹ Ó, valóban nehéz ut, amely egy élet boldogtalanságába vezet. S ha ez az összeomlás megrendíti az ember szívét olyanoknál, akiknek az élet módot adott rá, hogy az élvezet evangéliumát végig éljék hit nélkül, mi lenne, ha feltárnám előttetek a nagy nyomortanyák, szükséglakások és hónapos szobák szenvedéseit, amelyeket az örökkévalóságba vetett remény nélkül szenvednek végig. Akik ellenségei lettek Krisztusnak nem gonoszságból, hanem tudatlanságból s mert nem akadt egy jó lélek, aki visszavezesse őket Krisztushoz. Nem kiáltana-e fel a lelkeket, hogy keressek utat és módot, amelyen eljuthatnátok segítségükre és megmentésükre?

III. De ne gondolatok még segítségre és megmentésre, mert a nyomornak csak a kisebb részét mondtam el eddig. Nem is volna kárhozat s nem is volna érdemes róla beszélnem, ha azt mondhatnók, hogy néhány év múlva eljön a megszabadulás, a szenvedéstől és minden nyomortól megváltó halál. Néhány év és vége mindennek. Ó, Krisztus keresztjének ellenségeire még egy rettenetes pillanat vár. Az a pillanat, amikor *az ember fia meg fog jelenni az ég felhőiben szenvedésének és dicsőségének keresztyével;*² s amikor mindenkinek, azoknak, akik szerették Krisztust s akik kerülték s gyűlölték Krisztust, mindenkinek le kell borulnia Krisztus keresztye előtt. Emberi szóval megkiséreljem-e, elmondani ennek a pillanatnak fájdalmait, jajjait és kétségbeesését? Belefájdul a lelkem ennyi könny, ennyi nyomor, ennyi kárhozat láttára. Talán ti fogtok ott állani, akiket ismerek és szeretek, akik hiveim voltatok. Nem tudom, hányan lesz-

¹. Bölcs. 5,7. — ². Mt. 24,30.

tek, mert igaz, hogy *Istennek minden műve között irgalma a legcsodálatosabb*,¹ de az utolsó órának tömegcsodáiban szabad-e hinnünk s nem kell-e félnünk attól, hogy akik egy életen át eltaszították maguktól Krisztus keresztjét, halálos órájukban nem fognak eltalálni hozzá? S akik az utolsó pillanatban sem találhatnak el Krisztushoz, milyen lélekkel fognak megállni előtte, mikor a végső leszámolás szigorával jelenik meg az ég felhőiben! Testvéreim, az én lelkemet ma nem a kétségbeesés jajjai rázzák meg, amellyel ezek a szerencsétlenek megkövülten hullanak Krisztus keresztje elé; nem sirásuk és könnyeik, amellyel a szenvedés örökkévalóságára gondolnak, nem, ebből a szivettépő felhördülésből egy vád süvölt ki s az szaggatja lelkemet: a vád ellenem és ellenetek, akik nem tartottuk vissza a kárhozat örvényébe rohanókat. Vád az édes anya ellen, aki elnézte, hogy fia a bűn utjain járjon; vád a testvér ellen, apának vádja fia ellen s fiúnak vádja apja ellen, szomszédnak vádja szomszéd ellen, embernek vádja ember ellen s e szörnyű vád Kain lelkületéről szól mindazok ellen, akik Kainnal mondták: Mi közöm hozzá, őrzője vagyok-e testvéremnek?

Mikor lélekben elnéztem azok nagy során, akik közöttünk mint Krisztus keresztjének ellenségei járnak, akkor született meg bennem a gondolat, hogy felhivjalak titeket, legyetek könyörületesek és ne mondjátok, hogy az én dolgom és papjaimé megmenteni az örök kárhozattól a kárhozat ösvényein járókat.

Mi egy pillanatra sem feledjük el, hogy fenséges szép hivatásunk, mások üdvén dolgozni, de ma *annyi az aratás, hogy kevés az arató*. Ma nektek is papoknak és apostoloknak kell lennetek. S nem kérek tőletek sokat, csak annyit, hogy fiaitokat, akikben Krisztus papjainak hivatása ébredt fel, adjátok szívesen oda a lelkeknek, csak annyit, hogy magatok is abban a körben, amelyben éltek, nézzetek körül aggódó szeretettel s ha van közöttetek Krisztus keresztjének ellensége, ne szünjete meg jó tanáccsal, kéréssel megpuhítani a lelkét, hogy visszatérjen Krisztus utjaira. Hogy az a kis öröm, amely ma fájdalmaink között eltölti szívünket, mindig nagyobb legyen, hogy e földi gyönyörök varázsa fölött Krisztus keresztje diadal-maskodjék, hogy azon az utolsó napon, amelyen Krisztus keresztjének diadalmas eljöttét várjuk, kevesen legyenek, akik megrettennek és sokan legyenek, akik velünk együtt leborulhassanak hódoló imában Krisztus dicsőséges keresztje előtt. Ámen.

1. Eccl. 18,12.

* / * *

Jelen böjti körlevél nagyböjt első vagy második vasárnapján a hiveknek a szöszékről egész terjedelmében felolvasandó.

Kelt Pécssett, 1923. január 28-án.

1923.

III.

670

1923

In ultimo conventu episcoporum Hungariae edictum est iis in sab-
batis, quibus secundum praescripta Directorii Officium de Beata sumitur, missam votivam de Magna Domina Hungarorum posse celebrare. Omnibus igitur, qui dictis diebus missam votivam dicere cupiunt, eandem de Magna Nostra Domina enixe commendo.

Missa votiva
de M. Domi-
na Hungaro-
rum.

671

1923

In visitationibus meis pastoralibus non semel expertus sum confessionalia in sacristiis, aut in aliis locis erecta esse ita, ut fideles in ipsa ecclesia confiteri haud possint. Secundum praescriptum Ecclesiae confessionalia in ipsis ecclesiis loco patulo ponenda sunt, ideoque vigore praesentium denuo praecipio, ut confessionalia ubique in ecclesiis erigantur, confessionesque fidelium — exceptis casibus gravis necessitatis ex gr. surdorum — ibidem excipiantur. Vicearchidiaconi diligenter curent, ut praeepto huic in suis districtibus omnes conscientiose satisfaciant.

Confessiones
in ecclesiis
exaudiantur.

672

1923

Canoni 131. Codicis Juris Canonici, statutisque synodi dioecesanae conformiter pro anno currenti sequentes theses a ven. clero elucubrandas, idest in coronis discutiendas proponimus:

Theses pro
coronis.

Pro corona vernali e dogmatica speciali:

Cultus SS. Cordis Jesu est ab omni superstitionis labe immunis et dogmatice legitimus.

Pro corona autumnali e sociologia;

Vajjon az osztályharc vagy az organikus együttműködés a természetes fejlődés iránya ugy az állami, mint a társadalmi és a gazdasági életben? Mennyiben természetes és mennyiben káros vagy jogtalan az egyes osztályok társadalmi, gazdasági vagy politikai elkülönődése, még inkább osztályharca. A keresztény szolidarizmus alapelvei.

673

1923

Curatia
Torjanczi.

Communicatio curatiae Torjanczi cum districtu Siklós, ad quem originarie pertinebat, ob novam lineam dem. non modo difficilis, sed pluries omnino impossibilis evasit. Propter hanc causam eandem curatiam e districtu Siklós avulsam districtui vicearchidiaconali Dárda-ensi ingremiavimus.

674

1923

Ordinatio.

Die 18. Februarii a. c., prima nempe Dominica Quadragesimae *Joannem Wagner*, diaconum, cooperatorem Pécsvárad-ensem per manuum Nostrarum impositionem ad ordinem s. presbyteratus promovimus.

675

1923

Obitus Francisci Bálint

Fervore salutem animarum promovendi aestuando *Franciscus Bálint*, sacerdos valetudinarius nuper adhuc dispositionem anhelabat, cum fractis corporis viribus 2. Februarii a. c. sacramentis iterato reffectus inter lacrimas parentum suorum in Gataia pie defunctus est. A. 1887. natus, a. 1911. sacerdos ordinatus est. Quinque annis munere cooperatoris fungebatur. Tempore autem belli per tres annos curatum egit castrensem, interque immensas officii sui calamitates mortalem sibi morbum contraxit, a quo demum pia morte Deus Optimus Maximus ipsum liberavit.

Animam defuncti, qui vitam juvenem pro salute animarum, patriaeque Nostrae libenter obtulit, precibus fervidis, sacrisque praescriptis quo citius pro eo litandis enixe commendo. Requiescat in pace!

676

1923

Personalia.

Josephus Györkös dir. comm. gymnasii puellarum Quinque-Eccl nominatus est iudex consistorialis. Cooperatores translati sunt: *Franciscus Sebestyén* e Dunaszekcső in Dunaföldvár, *Paulus Gábor* e Regöly in Dunaszekcső, *Josephus Tóbi* e Baranyaszentistván in Szajk, *Joannes Wagner* neomysta, catecheta V-Eccl. in Pécsvárad.

677²

1923

Szentséges Atyánk első pápai szózata magyar fordításban is megjelent s ugyanazt a plébániák megbízásomból közvetlenül a Szent István Társulattól legalább 1-1 példányban megkapták. A pápai körlevél bőséges és mély tartalmával, felemelő tanulságaival az egész világ figyelmét magára vonta. Felette kívánatos, illetve szükséges tehát, hogy azt a hivek is ismerjék. Meghagyom tehát tiszt. lelkészeimnek, hogy a pápai körlevelet kézhezvétel után behatóan tanulmányozzák s tartalmáról a nagybőjt egyik vasárnapján kellő előkészület után ismertető szentbeszédet tartsanak.

XI. Pius Pápa
első encikli-
kájáról szent
beszéd.

678

1923

Miután az Apostoli Szentszék visszavonta a püspököknek a háboru tartamára adott kivételes felhatalmazásokat, a házassági felmentésekre vonatkozólag felhivom tiszt. papságom figyelmét a következőkre:

Házassági
felmentések
kérese.

1. az egyházi törvénykönyv 1042. canonjában felsorolt u. n. kisebb akadályok (1. oldalági harmadfoku vérrokonság, 2. oldalági másodfoku sógorság, 3. másodfoku köztisztességi akadály, 4. lelki rokonság, 5. házassági ígérettel vagy kísérlettel kapcsolatos házasságtörésből származó büntett akadály) és a vegyes vallás akadályai alól a Szentszéktől nyert ötéves felhatalmazás alapján magam adhatok felmentést.

2. Minden más u. n. nagyobb akadály alól a Szentszék ad felmentést, amiért is az ily tárgyú kéréseket kénytelen vagyok Rómába továbbítani. Ezen akadályok alól a megyéspüspökök csak *sürgős* esetekben adhatnak felmentést. Felhivandók tehát a hivek, hogy ilyen természetű kéréseiket idejekorán jelentsék be, a felterjesztésben pedig pontosan megjelölendő a házasságkötés napja.

3. A felmentésekért irodaköltség címén fizetendő taxák általában Rómát illetik meg. A taxák tulajdonképpen lírában volnának fizetendőek. Pénzünk leromlása miatt azonban egyelőre kisebb összegeket fizethetünk csupán s ezeket a következőképen állapítom meg:

Hirdetés 100, 200, 500 K, imp. minoris gradus 200, 500, 1000 K, imp. majoris gradus 500, 1000, 2000 K, vegyes vallás 500, 1000, 2000 K.

Ezenfelül a postaköltséget a kérelmező felek tartoznak fizetni s így minden felmentéshez válaszbélyeg melléklendő. Szegényeknél vagy más indokolt kivételes esetben a taxa elengedhető ugyan, de az ok mindig feltüntetendő a kérvényben.

679

1923

Egyházi természetű alapok beszolgáltatása.

Az egyházmegye déli részének szomorú emlékü megszállása alatt a vonal felett levő plébániákkal közvetlenül nem érintkezhetvén, sok helyen az egyházi természetű alapokat és a különféle gyűjtésekből (harangok, orgonasípok pótlására s egyéb célokra) befolyt összegeket a lelkészek visszatartották, helyi vagy szomszédos pénzintézeteknél helyezték el. A megszállás megszűnte után mindeme összegek az egyházmegyei alapítványi hivatalban való kamatoztatás végett az egyházmegyei Hatósághoz voltak beküldendők. Az átadási-jegyzőkönyvekből ismételtlen meggyőződtem, hogy az említett természetű pénzek még több helyen künn maradtak. Meghagyom tehát az összes érdekelt lelkészeknek, hogy a náluk levő, illetve vidéki pénzintézetekben elhelyezett ilyenmü összegeket az egyházmegyei hatósághoz haladéktalanul betérjesszék. A kerületi esperesek jelen rendeletem végrehajtását kötelesek ellenőrizni.

680

1923

Körlevelek díja.

Az 1922. évi körlevelek költségeinél az előfizetési összeg csekély volta miatt harmincezer koronát meghaladó többlet-kiadás merült fel. Ezen összeg pótlásául elrendelem, hogy a plébánia-hivatalok tulajdonát képező 1922. évi körlevelek után minden plébánia-templom pénztárából 200 korona a kerületi esperesek útján összegyűjtve, püspöki irodámhoz mielőbb beküldessék.

Az 1923. évi körlevelek költsége az eddigiek szerint százezer korona körül fog mozogni. Az előfizetés díját tehát a javadalmas lelkészek részére 500 koronában, a tanárok, hitoktatók és segédlelkészek részére pedig 200 koronában állapítom meg. A plébánosokat felhatalmazom, hogy az előfizetés díjának felét, vagyis 250 koronát a plébánia templom pénztárából folyósíthassák.

681

1923

Süketnémák felkarolása.

A süketnémák kaposvári áll. segély. intézete immár 25 éve részesíti — Somogy, Baranya, Tolna és Zala vármegyék területére kiterjedőleg — vallás-erkölcsös nevelésben és szakszerű, gondos oktatásban társadalmunk e minden részvételre érdemes szerencsétleneit, a süketnéma gyermekeket.

Az intézet személyi és dologi kiadásait az állam fedezi, de a növendékek tartásdíjairól az emberek jótekonyságának kell gondoskodnia.

Ma, midőn mindennek felett fontos, hogy minden embertársunk dolgoz, hasznos polgárává váljék az Egyháznak és hazának, a mostoha gazdasági viszonyok nagyon

megnehezítik az intézet embermentő munkáját és arra készítetik a vezetőséget, hogy a társadalmi adakozások mérvét az óriási szükséghez képest lehetőleg felfokozzák. Azért legközelebb írásban keresik meg egyházmegyénk plébániahivatalait, hogy a jótékony szívek támogatását kérjék.

Midőn tehát e nemescélú intézményt tiszt. papságom szerető gondoskodásába és figyelmébe ajánlom, jelen soraimmal megengedem, hogy erre alkalmas vásár- vagy ünnepnapon a szószékről híveiket adakozásra felhívják, templomi gyűjtést tartsanak e célra, a gyűjtés eredményét pedig közvetlenül az intézetnek megküldjék. A begyűlt összegek más felterjesztéseik alkalmával ide is bejelentendők.

Szeretem remélni, hogy buzgó fáradozásaik folytán az eredmény meg fog felelni a gyűjtéshez fűzött várakozásoknak, annyival is inkább, mert az intézet vezetőségében megvan a biztosíték arra nézve, hogy az ekként összejött adományok r. k. vallású növendékek eltartására fognak fordíttatni.

682

1929

Tiszt. Papságom figyelmét felhívom az Orsz. Kath. Nőszövetség legújabb alko- A kat. Nőszövetség kivándorlási irodája.
tására: a kivándorlási irodára, amely — bár nem kívánja a kivándorlók számát növelni — ellenkezőleg minden kivándorlást szívesen megakadályozna, mégis oly esetben, amikor e megakadályozás lehetetlen, a kivándorlóknak mindenben segítségére van, hogy így őket a kivándorlással járó erkölcsi és anyagi kiuzsorázástól megmentse. Minden kérdés a következő címre intézendő: Orsz. Kath. Nőszövetség kivándorlási irodája, Budapest, VIII. Mária-utca 7. szám.

683

1923

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr 1922. dec. 21-ikén A tanítói és kántortanítói javadalmi jegyzőkönyvek körül követendő eljárást szabályozza s részletes utasításul szolgál. Te-
kintettel arra, hogy a javadalmi jegyzőkönyvek helyes felvétele úgy az egyes hitközségek, mint pedig a tanítók és kántortanítók anyagi érdekeit érinti, utasítom a fenhatóságom alá tartozó összes plébános, iskolaszéki elnök, isk. igazgatókat, hogy a javadalmi jegyzőkönyvek felvételénél a szóban forgó miniszteri rendelet értelmében járjanak el, különösen ügyelve arra, hogy a tisztán kántori és szétválaszthatatlan kántortanítói járandóságok a valóságnak megfelelő módon vétessenek fel. Ezen miniszteri rendelet a Néptanítók Lapja 1923. jan. 16 iki 2—3. számában megjelent s így annak közlésétől eltekintettem.

Egyben felhatalmazom a plébános, iskolaszéki elnököket, hogy a javadalmi jegyzőkönyv felvételénél az egyházhatóság képviselőjében is részt vehessenek s amennyiben főleg a kántori illetmények nem a visita canonica, avagy az eddig érvényben volt javadalmi jegyzőkönyveknek megfelelő módon vétetnének fel az új javadalmi jegyzőkönyvbe, a felvétel ellen megfelelő időben fellebbezésüket kellő indokok alapján adják be.

684

1923

Analfabéta
tanfolyamok
rendezése.

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr f. évi január 11-ikén 172596/1922. III. b. sz. alatt közli, hogy analfabéta tanfolyamokat kíván rendezni az egész országra kiterjedően. A világháború és az azt követő forradalmak következtében ugyanis a tanköteles koron túl lévő lakosság körében megnövekedett az írástudatlanok száma. Ezzel kapcsolatban utasítom a fenhatóságom alá tartozó lelkészkezdő papságot, az iskolaigazgatóságokat és tanítótestületeket, hogy megfelelő eljárással hassanak oda, hogy a tanköteles koron túl lévő analfabéták — félretéve minden közömbösséget és álszemérmet — lehetőleg teljes számban vegyenek részt a részökre szervezett, vagy ezután szervezendő analfabéta tanfolyamokon, mert a kívánt eredmény csak akkor lesz elérhető, ha e munka útjából az összes akadályokat a legjobb akarattal igyekszünk elhárítani.

685

1923

Tanítógyűlé-
sek fuvarkölt-
ségei és napi-
díjai.

A Pécssegyszék megyei rk. Tanítóegyesület 1922. szept. 12-én tartott közgyűlése által Elém terjesztett javaslat alapján elrendelem, hogy a fenhatóságom alá tartozó rk. tanítók részére, amennyiben akár az esperes kerületi kör-, akár az egyesületi központi közgyűléseken részt vesznek, nekik a fuvar- és vasuti költségen kívül mindenkor az állami alkalmazottak részére érvényben levő miniszteri rendelet alapján megillető napi-díjakat is folyósítsák s ennek megtérítésére a rk. iskolai pénztárakat kötelezem. Természetesen, ahol az iskola összes szükségleteiről a polit. község gondoskodik, ott az iskolaszékek a szóban forgó költségeket az iskola többi szükségleteivel egyetemben a polit. községek pénztárából kérjék kiutalni.

686

1923

Sipos I. dr.:
A kath. ház-
asságjog
rendszere.

A lelkipásztorok hivatalos tevékenységében a házasságügyek megfelelő intézése sok gondot és jelentékeny elfoglaltságot okoz és a kérdések lelkiismeretes tanulmányo-zását tételezi fel. A vonatkozó egyházi törvények ismerete, nyilvántartása s a bonyolultabb esetekben világos és határozott munkák betekintése mellőzhetetlenül szükséges. Az új egyházi törvénykönyv életbeléptetése óta a házasság ügyekkel behatóan foglal-kozó és mindenre kiterjedő magyar munka hiánya általánosan érezhető volt. Ezen a hiányon segített most Sipos István dr., pécsi hitudományi főiskolám tanára, ki az őt jellemző szabatossággal és határozottsággal összeállította a vonatkozó tudnivalókat „A kath. házasságjog rendszere“ címén.

E műre minden plébániahivatalban szükség lévén, elrendelem, hogy azt egy-házmegyéim önálló lelkészei a plébániatemplomok pénztára terhére sürgősen beszerez-zék és a plébániahivatal leltárába bevezessék.

A mű ára 720 K, kapható a szerzőnél Pécsen.

687

1923

Emlékplakett
beszerzése
és az ifjúság
fogadalmá-
nak megújí-
tása.

Vonatkozással 1552/1922. sz. alatti körlevéli rendelkezésemre a nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr 1922. dec. 19-ikén 164878/1922. V. ü. o. sz. alatt kelt megkeresése alapján elrendelem, hogy a fenhatóságom alá tartozó összes elemi- és polgári iskolák, valamint tanító- és tanítónőképzőintézetek és középiskolák tanuló-

ifjúsága az intézetben elhelyezett ezüstbullás emléklakettel kapcsolatban a vonatkozó ifjúsági fogadalmat a f. tanévben is ünnepies keretben ujítsák meg. E hazafias fogadalmat megújítása a március 15-i vagy a Petőfi iskolai ünnepel összefüggésben rendezhető. Mindazon iskolák és intézetek, amelyeknek egyes osztályai még nem szereztek meg az emléklakettet, a folyó tanévben pótlólag megszerezhetik és osztályaikban elhelyezhetik.

Az Országos Menekültügyi Hivatal Erekljeérem Bizottsága a 63 vármegye por-szemét igazoló és az ifjúság fogadalmát megörökítő okmányt az újabb kiadásban egye-sítette s a pergamentszerű okmányról közvetlenül függ alá az erekljebulla, melynek hátterét a 63 vármegye címerének színes rajzai ékesítik.

Az erekljék árai a következők: galvanizált fémből, aranydíszítéssel készült bulla okmánnyal és a vármegyék színes rajzaival díszített kartonlapon keret nélkül 520 K. Ugyanez kerettel, üveg nélkül 720 K. Az ezüstből készült bulla 250 K-val drágább.

Az iskolák előjegyzései levelezőlapon az Országos Menekültügyi Hivatal Ereklje-érem Bizottságához, Budapest, VI. Andrassy-ut 19. küldhetők be.

Csak az iskola hivatalos bélyegzőjével és teljes címmel (város, község, megye, utolsó posta, utca, házszám stb.) elátott előjegyzési lapok vétetnek tekintetbe. Az erekljék ára a „Magyar Általános Hitelbank“ Budapest (József-tér) „Erekljeérem Folyó-számla“ címre küldendők.

688

1923

A t. papság és tanítótság figyelmét felhívom Géza bácsinak (Szabó Géza, a Du-nántúl főmunkatársa) „Magyar Viharban“ című most megjelent könyvére.

A könyv vallás-erkölcsi és különösen tüzes magyar irredenta szelleménél fogva fölöttébb kíváncsi, hogy a tanulóifjúság körében minél szélesebb körben elterjedjen, miért is elrendelem, hogy a fenhatóságom alatt álló összes elemi-, polgári iskolák, valamint tanító- és tanítónőképzőintézetek ifjúsági könyvtárai részére szóban forgó mű a beíratási díjak, vagy az iskolai pénztár terhére beszereztessek a tanulók, illetve a tan-termek számarányához mérten megfelelő számban és ezenfelül hassanak oda a plébá-nos-isk. igazgat k és tanítók, hogy a könyvet maga a tanulóifjúság is minél nagyobb számban megrendelje.

A könyv Pecsett, a Dunántúl nyomdában rendelhető meg. Ára darabonként 80 korona. Portó és csomagolás külön minden egyes könyv után 20 K.

689

1923

A m. kir. minisztertanács a nm. miniszterelnök úr hatáskörébe tartozó és fő-vezetése alatt álló országos lakásépítési actio egységes és céltudatos irányítása és lebo-nyolítása érdekében „Országos lakásépítési Bizottság“-ot állított fel s ennek vezetésével dr. Gerlóczy Gyula államtitkárt bizta meg, kinek hivatalos helyisége Budapesten, V. ker. Szemere utca 15. sz. I. emelet 27. ajtószám alatt van és hatásköre az 1921. évi II. tc. alapján a városi (községi) kislakások építésével összefüggő (állami hozzájárulá-sok, kölcsönök stb.) ügyekre terjed ki.

A nm. vallás- és közoktatásügyi m kir. miniszter úr 1922. dec. 16-ikán

A „Magyar Viharban“ című mű az iskolai könyv-tárak részére beszerezendő.

Min. rend. az „Országos Lakásépítési Bizottság“ támogatása tárgyában.

165447/1922. VI. ü. o. sz. alatt kelt megkeresése alapján utasítom a fenhatóságom alá tartozó összes iskolák és intézetek igazgatóságait, valamint lelkészkedő papságomat, hogy fentebb megnevezett bizottság megkereséseinek mindenkor késedelem nélkül tegyenek eleget s amennyiben bármi tekintetben felvilágosításra lenne szükségük lakás-építési ügyben, forduljanak felvilágosításért fent megjelölt címhez.

690

1923

A Katholikus
gyermekvé-
delmi köz-
pont pályá-
zata.

A kath. gyermekvédelmi központ pályázatot hirdet a következő kérdés rendszeres feldolgozására:

Vázoltassék a gyermekvédelem mai állása és fejtssek ki, mily módzatokkal lehet a magyar gyermekvédelem ügyének lényeges lendületet biztosítani s azt erkölcsi tekintetben hatályosabbá tenni.

A pályadíj 100.000.— egyszázezer korona, a mely több érdemes munka között meg is osztható. A pályadíj teljes összege csak abszolút becsü munkának adható ki. A pályamunkák benyújtásának határideje 1923. szeptember hó 15. napja. A pályamunkákat a katolikus gyermekvédelmi központ irodájában (IV. Váci-utca 31. IV/16.) kell benyújtani. A pályázatokat gépirásban vagy nyomtatásban kell beküldeni; terjedelme 5-10 nyomtatott iv lehet. Minden pályaműnek jeligével kell ellátva lennie. Ugyanazt a jeligét kell a bezárt borítékra is ráírni, amely a szerző nevét is tartalmazza. A pályázatok elbírálására a kath. gyermekvédelmi központ elnöksége öt szakférfiut fog felkérni; a pályadíjakat megítélni és a nyertes pályaművek jeligés leveleit felbontani az ezekből alakult bizottság fogja. A pályázat eredményét az 1923. október hó folyamán tartandó végrehajtó bizottság hirdeti ki. A jutalmazott pályamunkák a kath. gyermekvédelmi központ tulajdonát képezik.

691

1923

„Védőszent-
jeink élete.“

Az „Evangélium“ című hitszónoklati és lelkipásztori folyóirat szerkesztősége és kiadóhivatala (Győr, Papnövelde-u. 2.) „Védőszentjeink élete“ címmel füzet sorozatot indított meg, melyek az ismertebb védőszentek népszerű életleírásán kívül novénát és énekeket is tartalmaznak. Midőn ezen szépszándéku vállalatot a lelkipásztorkodó papság figyelmébe ajánlom, megjegyzem, hogy az egyes füzetekben található énekek templomi használatát csak annyiban engedélyezem, amennyiben azok már eddig is szokásban voltak és hatósági jóváhagyással ellátott énekeskönyvekben is megvannak. Törekedjenek a lelkipásztorok a védőszentek kultuszát iskolában, családokban terjeszteni és a novénák végzésére lássák el őket alkalmas utasításokkal. Egyes szám ára 70 korona, vagy aránylagos terményszolgáltatás.

Datum Quinque-Ecclesiis, 20. Februarii a. 1923.

† Julius m. p.
episcopus.

1923.

IV.

1085

1923

XI. Pius pápa Őszentsége levele Pompilj biboroshoz, amelyben nyilvános imádságokat rendel a jövőendő megpróbáltatások elhárítására.

XI. Pius pápa
levele Pom-
pilj biboros-
hoz.

Biboros Ur! Amikor karácsony szent előestéjén, a jóakaratu embereknek békéthozó angyali üzenet visszhangjaként, az egész társadalomnak Krisztus országában Krisztusnak békéjét hirdettük, nem titkolhattuk el a szomoruságnak és az aggodalomnak érzelmeit sem, amelyeket a jelen szenvedései és a jövőendő szenvedésektől való félelem — a világháboru gyászos örökségei — keltettek bennünk. De még sem sejthettük, hogy oly közeli események fognak szavainknak igazolásul szolgálni.

Ön, biboros ur, minden bizonnyal átérzi velünk a jelen órának szomoruságát és nehézségét. Nem lehet szándékunk megkísérelni ma azon kérdések tárgyalását, amelyek a nemzeteket izgalomban tartják; de nem titkolhatjuk el magunk előtt sem, hogy újabb zürzavarok félelmes rémei kísértének nyomukban az egyének, családok, városok és országok nyomorával és szenvedésével. Ha ez a szomorú kép izgalomban tartja ma a lelkeket, úgy azt kétszeresen átérezzük mi, akit apostoli hivatásunk lelki atyjává tett mindeneknek.

S azért, a bajok legyőzésére hiányozván minden emberi eszköz, az Irás könyörgő szavait ismételjük: *Istenünk, nem tudjuk, mit cselekedjünk, s azért nem marad más számunkra, mint hogy szemeinket Reád irányítsuk.* (II. Par. XX. 12.) Megbizzuk tehát Önt, biboros ur, hívja fel Róma városának hiveit, hogy imáikban egyesüljenek velünk és kérjék az Urat, a béke Istenét és kedvelőjét, hogy kimélje meg a megpróbált emberiséget újabb csapásoktól s vezesse vissza a nemzeteket és kormányokat a testvériesség

és szeretet, az igazságosság és méltányosság parancsaihoz, amelyek bennük a kölcsönös megértést létrehozzák.

Önnek, biboros ur, s a gondjaira bizott hiveknek szivből adjuk apostoli áldásunkat.

A Vatikánból, 1923. jan. 31-én.

XI. PIUS PP.

Öszentségének e levele alapján felhivom tiszt. Papságomat, hogy Husvét vasárnapjától Szentháromság vasárnapjáig bezárólag minden vasárnap az ünnepélyes sz. mise után a közjóért előirt imádságot a népnek előimádkozzák. (Nyilvános Ájtatosságok Imádságos Könyve 58. o.)

1086

1923

Egyház-
megyei köte-
les címek.

Egyházmegyei papságunk végrendeletében az utóbbi időben oly jelentéktelen összegekkel emlékezik meg az egyházmegyei köteles címekről, viszont ezeknél meg a változott viszonyok következtében oly nagy arányokat öltött a szükség, hogy a hagyatékokból fizetendő köteles illetményeket szükségesnek tartom a tiszta hagyaték arányában pontosan megállapítani.

Székeskáptalanom meghallgatásával tehát elrendelem, hogy minden egyházmegyei javadalmas tiszta hagyatékának 10%-a hozassék levonásba köteles címekre, akár végrendelet hátrahagyásával, akár enélkül halt meg az illető. Ebből 1—1% a vakok és siketnémák orsz. intézetét, 2% a papnevelő-intézetét és 3—3% az aggpapi és egyházm. pénztárt illeti.

Kivételt csak azok hagyatékával szemben engedek, akik életökben e célokra már jelentékeny mértékben áldoztak és ezen adományukat végrendeletükben kifejezetten figyelembe venni óhajtják.

Ezzel kapcsolatosan felhivom a ker. alespereseket, akik az egyházmegyei érdekek képviselőiként ilyen hagyatéki tárgyalásokon megjelennek, hogy a rendelkezésem értelmében igényeiket szabályszerűen bejelentsék és érvényesítsék.

1087

1923

Kiutalási jog
a templom-
pénztárakból.

Pénzünk vásárló erejének folytonos csökkenése miatt a vagyonkezelési szabályzat 39. §-át további intézkedésig akként módosítom, hogy a plébániavezetők a templomgondnokkal egyetértve 6000 K-ig terjedő kiadásokat eszközölhetnek a templomok házi pénztárából, 10.000 K-ig terjedő kiadásokhoz a ker. alesperesek írásos, ezen összegen túl pedig az egyhm. hatóság engedélye szükséges.

Ezzel kapcsolatosan felhatalmazom a tiszt. plébániavezetőket, hogy

előre látott kiadások fedezetére 20.000 K-ig terjedhető összegeket a templom-pénztárakban visszatarthassanak. (Vagyonkez. Szab. 41. §.)

1088

1923

Az a hagyományos együttérzés, amely bennünket nemzetünk minden bajával és szükségével egybeforraszt, kíváncsossá teszi, hogy tisztelendő papságom kiterjessze figyelmét azon intézményekre is, amelyek népünk gazdasági nevelését, helyreállítását és függetlenítését célozzák. Joggal soroljuk ezek közé a szövetkezeti mozgalmakat, amelyek a kezdet nehézségein túl esve ma már számottevő tényezői a közgazdasági életnek és anyagi fölszabadulásunknak. Főleg a Hangya Központ (Budapest IX. Közraktár-utca 34.) körül csoportosuló fogyasztási szövetkezetek és az Országos Központi Hitelszövetkezetek körül csoportosuló hitelszövetkezetek azok a teljesen megbízható alakulatok, amiket ezuttal különös figyelembe ajánlok.

Lelkészek
közreműkö-
dése szövet-
kezetek léte-
sítésénél.

Népünk gazdasági helyes irányítása a nemzeti érdeken keresztül katolikus erkölcsi feladat is. Ezt a jó lelkipásztor nem hagyhatja figyelmen kívül. Felkérem ezért tisztelendő papságomat, hogy tanácsaikkal, buzdításaikkal, anyagi támogatásukkal mozdítsák elő úgy a Hangya szövetkezetek, mint az Országos Központi Hitelszövetkezetek kötelékébe csatlakozó hitelszövetkezetek alakulását és fennmaradását. Amennyiben pedig valaki tisztelendő papságom közül kellő előrelátással és dicséretes buzgalommal ilyen szövetkezetek felelős vezetésében is hajlandó részt venni és erre kánonjogi-
lag előírt beleegyezésemet (can. 139.) indokoltan kikéri, a szükséges egyházhatósági engedélyt meg fogom adni.

1089

1923

Vonatkozással a m. kir. nm. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur-
nak 1922. évi december 21-ikén 130700/VIII. a. sz. alatt kiadott rende-
lére az iskoláztatási köteletség teljesítésének biztosításáról szóló 1921. évi
XXX. törvénycikk végrehajtása tárgyában, mely rendelet a Hivatalos Köz-
löny 1923. évi 2. számának mellékletét képezte s ekként minden iskolának
birtokában van, felhivom a hatóságom alá tartozó összes elemi iskolák
igazgatóságát, tanítótestületeit és tanítóit, hogy ezen rendeletet lelkiismeret-
esen tanulmányozzák s annak értelmében járjanak el.

Az iskoláz-
tatási
kötelezettség
teljesítésének
végrehajtása.

Ezzel kapcsolatban a nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisz-
ter ur f. évi febr. 23-ikán 1149/1923. VIII. a. sz. alatt külön is megkere-
sett az iránt, hogy a szóban forgó rendeletben előírt adatoknak a kir. tan-
felügyelői hivatalokhoz leendő évenkénti beküldése iránt érdekelt igazgató-

ságok és tanítótestületek külön is felhivassanak, mert amennyiben e téren bármi tekintetben mulasztás történnék, a mulasztók ellen egyrészt fegyelmi eljárás fog indíttatni, másrészt mindaddig, amíg a szükséges adatok nem lesznek beszolgáltatva, a nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr az államsegély folyósítását be fogja szüntetni.

Végül ugyancsak a szóban forgó rendelet végrehajtását illetőleg a nm. vallás- és közokt. ügyi miniszter urnak f. évi febr. 4-ikén 11611/1923. VIII. a. sz. alatt kelt megkeresése alapján utasítom a hatóságom alá tartozó összes igazgatóságokat, tantestületeket és tanítókat, hogy a 130700/1922. VIII. a. sz. rendelet 38—40. §-ainak rendelkezéseit a leghumánusabban hajtsa végre és mindaddig, míg megfelelő gyógyítva nevelő iskola nem áll rendelkezésre, a kizárás csak abban az esetben alkalmaztassék, amikor a betegség vagy szervi baj oly természetű, illetőleg az erkölcsi züllés oly foku, hogy veszélyessé lehet a többi gyermekre nézve.

1090

1923

Tanítóegye-
sületi tavaszi
köri ülések
megtartása.

A Magyarországi Katholikus Tanítóegyesületek Országos Szövetsége kérelmének megfelelőleg felhivom a főhatóságom alá tartozó esperes-kerületi tanítói körök elnökségeit, hogy tavaszi gyűléseiket a Memzetnevelés f. évi febr. 28-án megjelent 2. számában, fentnevezett szövetség által közölt irányelvek figyelembevételével tartsák meg s a gyűlésről felvett jegyzőkönyveik egy példányát a szövetség címére Budapest, Szentkirályi-u. 28. sz. küldjék meg. A szóban forgó gyűlések jegyzőkönyvei egy példányban a Pécs-egyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület központi elnökségéhez is beküldendő.

Kelt Pécsen, 1923. március 24.

† Gyula s. k.
püspök.

V.

1094

1923

A visitatione canonica partis meridionalis dioecesis Meae hucusque prohibitus eanden in parte superiori sequenti ordine hoc vere Deo iuvante institutam, Sacramentumque Confirmationis distribuam:

Ordo Vis.
Canonicae et
S. Conf.

die 9—10. Maii in Szekszárd (civ.int.) die	27. Maii in Alsómocsolád
„ 11. „ „ (civ. ext.) „	28. „ „ Szalatnak
„ 12. „ „ Bonyhád „	29. „ „ Kisvaszar
„ 13. „ „ Czikó „	30. „ „ Mecsekjánosi
„ 14. „ „ Szálka „	2. Junii „ Magyarszék
„ 15. „ „ Grábócz „	3. „ „ Magyarhertelend
„ 16. „ „ Kakasd „	4. „ „ Sásd
„ 17. „ „ Apar „	5. „ „ Vásárosdombó
„ 18. „ „ Nagymányok „	6. „ „ Gödre
„ 22. „ „ Kárász „	7. „ „ Baranyaszentgyörgy
„ 23. „ „ Szászvár „	8. „ „ Felsőmindszent
„ 24. „ „ Köblény „	9. „ „ Bakócza
„ 25. „ „ Bikal „	10. „ „ Abaliget
„ 26. „ „ Mágocs „	11. „ „ Hetvehely.

Die 20. Maii, quae est Dominica Pentecostes, fideles parochiarum Quinque-Ecclesiensium hora 8-a mane in Ecclesia Mea Cathedrali de more confirmo.

1095

1923

Carolus Pintér, parochus rudedonatus Ozora-ensis, die 23. Martii a. currentis longa potius infirmitate, quam senio confectus, sacramentis iterato susceptis pie in Domino obdormivit. Anno 1854. natus, anno vero 1879. ad sacerdotium evectus est. Ab anno 1896. parochum egit in Ozora, ibidemque a. 1921. inter sacerdotes pensionatos susceptus est. Animam denati confratris tribus sacris praescriptis, precibusque fervidis omnium libenter commendo. Requiescat in pace!

Obitus Caroli
Pintér.

1096

1923

Ob mortem Caroli Pintér parochi rudedonati Ozora-ensis vacantia Pensio.

in numero pensionatorum exorta est. Sacerdotes dioecesanos, qui in statum quietis recedere cupiunt, praesentibus provoco, ut recursus suos statutis instituti pensionalis dioec. conformiter exarandos usque 30-um Aprilis a. c. Nobis exhibeant.

1097

1923

Concursus
pro parochia
Bár.

Beneficium parochiale Bár per translationem proprii pastoris vacans, patronatuique Fundi Religionis obnoxium, praesentibus usque 1-um Maii a. c. concursui exponimus. Competituri sacerdotes dioecesani, in examine prosynodali approbati debent suos recursus Exmo Domino Ministro Cultus inscriptos infra terminum supramemoratum Mihi exhibere.

1098

1923

Personalia.

Paulus Sebő coop. Nagynyárád-ensis nominatus est administrator parochiae Czikó.

Julius Zákány dr. sacerdos dioecesis, anno elapso deputatus regnic. erga preces proprias in dioecesem Buffalo-ensem Am. Septemtr. dimissus est.

1099

1923

Pretia direc-
toriorum et
ss. oleorum.

Plures adhuc inveniuntur, qui pretium directoriorum ab ipsis acceptorum ad manus directoris sacristiae Ecclesiae Cathedralis Nostri nondum submiserunt. Cuicunque patet e hac dilatione grave damnum inter hodiernas vitae et commercii circumstantias nobis exoriri. Cum igitur cunctantes provoco, ut pretia restantia directori sacr. illico submittant, una cunctis notifico ultra mensem Aprilis a. c. quadruplum pretiorum originarie statutorum esse ab ipsis solvendum. — Pro ss. oleis huius anni, cuilibet parochiae destinatis parochi singillatim 220 coronas e cistis ecclesiarum parochialium eidem directori sacristiae Eccl. Cathedralis transponere debent.

1100

1923

Új bejegyzés
a ker. anya-
könyvekben.

A ker. anyakönyvekben az egyik rovatot eddig legtöbb helyen úgy töltötték ki, hogy csak arra adott a bejegyzés választ: vajjon a gyermek elsőszülött-e vagy sem. A mai kor igényeinek — amikor a nép testén rágódó egyke mindig szélesebb körökben szedi áldozatait — sokkal inkább megfelel az, ha e rovatban megállapítást nyer, hogy hányadik a gyermek. Felhivom tehát a plébániahivatalok tiszt. vezetőit, hogy e rovatba ezután — mint az dicséretes módon sok helyen már is történik — arra a kérdésre adjanak választ, hogy az újszülött családjának hányadik gyermeke.

1101

1923

A pécsi Emericanum fiúnevelő intézetben megüresedő helyekre pályázatot hirdetnek. A felvétel feltételei a következők:

Felvétel az
Emericanum
fiúnevelő
intézetbe.

1. A bélyegtelen kérvények hozzám intézendők és az Emericanum igazgatójánál, Komócsy István tb. kanonoknál (Pécs, Deák-utca 8. szám) nyújtandók be. A folyamodás határideje 1923. május 31-ike.

2. Csakis olyanok folyamodhatnak, akik az 1923/1924. tanévben valamelyik pécsi középiskolába járnak, római katolikusok és jó bizonyítványuk van.

3. Az intézet eddigi növendékeinek szülei egyszeri írásos beadványban, mellékletek nélkül kérhetik gyermekeik további benttartásukat. Ujonnán folyamodók csatolják az 1922/1923. tanév első félévi bizonyítványukat vagy annak a tanár urak, esetleg az illetékes plébános urak által hitelesített másolatát.

4. Ugy az új, mint a régi növendékek kötelesek folyamodványaikkal egyidejűleg 5000 azaz ötezer Kt. befizetni az intézet pénztárába. Ezen biztosíték azoknál, akik fölvétetnek, a jövő tanév utolsó, március havában fizetendő részletbe beszánittatik. Akik nem volnának fölvehetők, ugyanazt teljes összegben visszakapják.

5. Az eltartásdíjak a következők: készpénzben 24.000 azaz huszonnégyezer korona. Terményekben: három métermázsza buza. Beszállítandó a Türr-malomba (Pécs gyárváros) 1923. szeptember 15-ig. 8 kg. zsir, 50 kg. kukorica, 10 kg. bab, 3 kg. mosószappan. Szállítandó 1923. október 15-ig kivéve a zsirnak felét, amit 1924. január 15-ig is el lehet halasztani.

Tekintettel az emelkedő drágaságra az intézet vezetősége fenntartja magának a jogot, hogy az elkerülhetetlen szükséghez mérten készpénzben pótdíjat vessen ki. Reméli azonban, hogy amint eddig, úgy ezután is az intézet Pécsen a legolcsóbb ellátási lehetőség marad.

6. Azon felvett növendékek, akik helyüket nem foglalják el, avagy lemondásukat augusztus 10-éig okmányilag igazolhatólag be nem jelentik, a biztosítékul befizetett 5000 kt. elvesztik. Ha valaki az intézetből önként lép ki, az esedékessé vált eltartási díjakat, legyenek azok termény vagy készpénz járulékok, minden körülmények között tartozik befizetni.

7. Az eltartásdíj készpénz része négy egyenlő 6000-6000 koronás részletben szeptember, november, január és március 10-ig fizetendő.

1102

1923

Vonatkozással múlt évi VIII. körlevelemben 1554/1922. sz. alatt kiadott rendelkezésemre a nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr

Tanító nap
tartása az
iskolákban.

mult évi december 4-ikén 159438/1922. VIII. a. sz. alatt kelt megkeresése alapján megengedem, hogy a fenhatóságom alá tartozó összes iskolákban f. évi április 12-én a növendékek révén a szülők körében a Magyarországi Tanítók Eötvös alapjának, közelebbről a tanítók Ferenc József-Házának javára gyűjtés tartassék. A gyűjtésre vonatkozó közelebbi részleteket az Eötvös Alapnak e tárgyban kiadandó körlevele fogja tartalmazni, amelyet a gyűjtő ivvel együtt közvetlenül az iskoláknak fog megküldeni.

1103

1923

A „Mária
Kongregáció“
kiadványai-
nak ajánlása

Felhivom Tiszt. papságom figyelmét a Mária Kongregációnak leg-
ujabb kiadványaira. Az a tény, hogy ezek második, legtöbbje harmadik
kiadásban jelenik meg ma, elegetmondó bizonyossága belső értéküknek. Olyan
korban, amelyben a legkisebb falu is megérzi a hitetlenség szelét — so-
kan a harcterről és hadifogságból hozták magukkal ezt a szellemet, —
adott alkalommal szükségessé válhat hitigazságaink apologetikus tárgyalása.
A hitvédőnek nehéz feladatát akarta megkönnyíteni P. Bangha Béla két új
kiadásban megjelenő munkájával: Jézus istenségének bizonyítékai-val (256
o.) és Nagy kérdések útján c. (163 o.) füzetével. Az elsőben az evangé-
liumok és Krisztus apologiáját nyújtja, a másodikban a kereszténység lé-
nyegével foglalkozik s a katolicizmus és az Egyház nemzetfentartó erejét
mutatja be. Olyan igazságok, amelyek ma a kereszténység elszíntelenítése
korában eléggé nem hangsúlyozhatók. A katolikus öntudat erősítésére szol-
gál különösen a katolikus Egyház életéből vett Jellemrajzok c. könyve (443
o.), amelyet nemcsak intelligens ifjaink, de katolikus közönségünknek is a
legszelesebb rétegekben kellene olvasnia, mert minden elvont apologiánál
vonzóbb a katolikus nagy jellemekben megnyilatkozó hitnek és erkölcsnek
szépsége. Az író a társadalom minden rétegéből választotta nagyjait, hogy
mindenki megtalálhassa bennük mintaképét. „Amerikai Missiók utam“ c.
füzete (86. o.) pedig élvezetes olvasmány, amely elevenen megírt képekben
mutatja be az amerikai katolikus és vallásos életet. — Megjelent ugyancsak
második kiadásban Müller Lajos S. J. A keresztény házasság c. füzete (80.
o.) amely világosan és rendszeresen foglalja össze mindazt, amit a házas-
ságról az új kodex alapján mindenkinek tudnia kell. A könyvek megszerez-
hetők a Mária Kongregáció kiadóhivatalánál, Budapest, VIII. Horánszky-
utca 18, sz. III.

Datum Quinque-Ecclesiis 2. Aprilis a. 1923.

† Julius m. p.
episcopus.

1923.

VI.

1730

1923

Illme ac Revme Domine, Optime novit Amplitudo Tua qua diligentissima cura legem ecclesiasticam ieiunii eucharistici, praesertim quod attinet ad sacerdotes sacrosanctum Missae sacrificium celebraturos, Sancta haec Apostolica Sedes semper tuita sit; nec dubitandum quin et in posterum eius observantia generatim urgeri debeat. Sed ne forte ex lege ecclesiastica qua reali Corpori Christi debitum praestatur obsequium, Corpus Christi mysticum seu animarum salus detrimentum capiat, Suprema haec Sacra Congregatio Sancti Officii, ex animo perpendens multitudinem officiorum quibus sacerdotes diebus festis incumbere debent ad commissum sibi gregem salutare pabulo enutriendum; et quod ob cleri penuriam multi ex eis Sanctae Missae celebrationem iterare coguntur; idque non raro in locis longe dissitis, aditu difficilibus, inclementi aeris temperie divexatis, vel in aliis contrariis rerum et locorum adiunctis; decrevit in certis casibus et sub determinatis conditionibus eandem ieiunii legem per opportunas dispensationes aliqua ex parte mitigare.

Litterae, locorum ordinariis datae, super ieiunio eucharistico ante Missam,

Quoties igitur sacerdotes, iuxta can. 806. 2, Missam eodem die iterare aut etiam tardiore hora ad Sacrum Altare accedere necesse habeant; siquidem sine gravi damno ieiunii eucharistici legem, vel infirmas valetudinis causa, vel propter nimium sacri ministerii laborem, aliasve rationabiles causas, ad rigorem servare nequeant; Supremae huic Congregationi locorum Ordinarii, omnibus rerum adiunctis diligenter expositis, recurrere poterunt. Quae pro diversitate casuum (sive cum singulis Ipsamet dispensando, sive, quando vera ac probata necessitas id omnino suadeat, habituales quoque facultates ipsis Ordinariis tribuendo) opportune providebit. Quae quidem facultates pro casibus urgentioribus, in quibus tempus non suppetat recurrendi ad S. Sedem, iam ex nunc Amplitudini Tuae conceduntur, per Te ipsum, graviter onerata conscientia, exercendas: hisce tamen sub conditionibus, ut nonnisi aliquid per modum potus, exclusis inebriantibus, sumere permittatur; efficaciter scandalum removeatur; ac quamprimum S. Sedes de concessa dispensatione certior fiat.

Gravissimae demum huius legis relaxationem solum concedendam esse scias, quum spirituale fidelium bonum id exigat, non vero ob privatam ipsius sacerdotis devotionem aut utilitatem.

Haec ad pastorale Tibi ministerium facilius utiliusque reddendum, probante SSmo Domino Nostro Pio XI, decreta, dum libens tecum communico fausta quoque ac felicia Tibi adprecor a Domino.

Romae, ex aedibus Sancti Officii, 22. martii 1923.

R. Card, Merry Del Val, Secretarius.

Litteris S. Sedis supra expositis facultas Ordinariis pro casibus tantum urgentioribus confertur sacerdotes suos quandoque super ieiunio eucharistico ante Missam dispensandi. Priusquam igitur aliquis pro tali dispensatione recurat, sensum litterarum apostolicarum bene perpendat, relaxationemque huius legis gravissimae tunc solum concedendam sciat, „quum spirituale fidelium bonum id exigat, non vero ob privatam ipsius sacerdoti devotionem aut utilitatem.“

1731

1923

Ordinatio.

Die 8. Aprilis a. c. in capella Nostra residentiali Quinque-Ecclesiensi per impositionem manuum Nostrarum ex alumnis Seminarii Nostri V-Ecclesiensis Gasparum Feicht, Franciscum Mayer, Josephum Sárvári, Josephum Sziogl, Ladislaum Zsivánovits subdiaconos ad s. diaconatum, Josephum Fürész, theologum ad s. subdiaconatum, Franciscum Mihalecz theologum ad primam tonsuram, ostiariatum et lectoratum promovimus.

1732

1923

Obitus Gabrielis Hanny

Die 4. Aprilis a. currentis cum prima nox ingrueret, *Gabriel Hanny*, Praelatus domesticus S. S., canonicus lector Ecclesiae Cathedralis Nostrae, senior cleri dioecesis, sacerdos bis iubilans, anno aetatis suae 94-o, sacerdotii vero 71-o oculos suos huic mundo clausit, ut post raram atque longam vitam, post labores doloresque multos, post multa merita heic acquisita coelo aperiat. Anno 1830. natus, a. 1852. tamquam presbyter servitio altaris cooptatus est. Per octo annos munere cooperatoris functus a. 1860. parochus in Vásárosdombó eligitur. A. 1860. in Fadd, a. 1883. in Paks, a. 1885. in Szekszárd civ. int., eodem munere functurus transfertur. A. 1886 abbas tit. de Madocsa, anno vero 1893. canonicus actualis Ecclesiae Cathedralis Quinque-Ecclesiensis, eiusdemque parochus et inspector sup. omnium scholarum cath. dioecesis nominatur. Anno 1900. in praemium diuturnae atque salutaris operositatis praelatus domesticus S. Sanctitatis, a.

verò 1908. pro quadriennio decanus Capituli effectus est. Usque ad 90-um vitae suae annum rara agilitate, continuo labore, zelo indefesso ita enituit, ut omnibus bonum publicum promovere studentibus exemplum praeberet. In ultimis autem vitae suae annis senio confectus, variisque morbis cruciatus patienti et grandi animo pro aeterna vita semet praeeparavit. Quod autem per totam vitam semper exercuit, hoc etiam in lecto doloris lubens retinuit: instituta catholica munifica manu adiuvit et fovit. Piam eius memoriam dona magnanima, foundationesque multae et praeclarae longaeve servabunt.

Animam denati confratris et senioris Nostri sacris praescriptis, piisque precibus enixe commendo. — Requiescat in pace!

1733

1923

Camillus Plank emeritus vicearchidiaconus districtus Némethbóly, parochusque ibidem 14. Maii a. c. apoplexia tactus, sacramentis tamen rite munitus in pace decessit. Vir erat fortissimus, ante morbum iugiter hilaris, salutis animarum zelosus, qui fideles suos non tantum in ecclesia, vel in domo sua, sed etiam in diversis circulis, societatibus atque institutis excolere, memoresque finis sui altissimi retinere, vel reddere constanter studuit. A. 1864. natus, a. 1887. sacerdos ordinatus est. Ab a. 1895. parochus erat in Kisdorog, unde a. 1898. in Némethbóly translatus est. A. 1911. assessor consistorialis, a. vero 1916. vicearchidiaconus districtus constituitur. Ultimo vitae suae anno viribus fractis rapide defecit ita, ut auxilio vicarii penitus egeret, usquedum ad coelestem coronam evocatus e vita discessit.

Mors Camilli
Plank.

Animam denati sacris praescriptis, piisque precibus omnibus commendo. Lux perpetua luceat ei!

1734

1923

Joannes Kövesdy parochus in Magyarkeszi testimonio medicorum fultus pro vacanti pensione recurrit, cum gravi, quo diu iam laboravit asthma obrutus, 23. Maii a. c. sacramentis provisus ad aeternam quietem recessit. Anno 1855. natus, a. 1879. ad sacerdotium promotus est. Ab a. 1891. parochus erat in Kisvaszar, ab a. 1895. in Kánya, ab a. vero 1913. in Magyarkeszi. Velint omnes sacerdotes dioecesis nostrae pro requie animae ipsius tria sacra quo citius, precesque offerre. Requiescat in pace!

Decessus
Joannis
Kövesdy.

1735

1923

Beneficia parochialia Némethbóly et Magyarkeszi, ob mortem propriorum pastorum vacantia, primum patronatui Celsissimi Domini Ferdinandi

Concursus
pro parochiis
Némethbóly et
Magyarkeszi.

e Principibus Montenuovo, alterum vero patronatui Celsissimi Domini Pauli e Principibus Esterházy obnoxium, praesentibus usque 1-um Julii a. c. concursui publico exponimus. Sacerdotes dioecesani, in examine prosynodali approbati, dictis beneficiis potiri cupientes velint suos recursus, Patronis respectivis inscribendos, usque praefatum terminum Cancellariae dioecesanæ submittere.

1736

1923

Pensio.

Pro stallo pensionali vacante infra praefixum terminum duo sacerdotes dioecesani recursus suos exhibuerunt;

1. *Franciscus Proksch*, parochus in Püspökszenterzsébet, 70 annos natus, qui a pluribus iam annis gravi gutturis malo laborat.

2. *Franciscus Györkö*, parochus in Báta, 67 annorum, qui — secundum testimonia medicorum — ob virium debilitatem pensione eget.

Ambo a suis districtibus enixe commendantur.

Ven. clerum hisce provocamus, ut vota sua usque 15-um Junii a. c. per medios vicearchidiaconos in scriptis depromant, Officioque dioecesano exhibeant.

1737

1923

Personalia.

Joannes Herman administrator Bár-ensis nominatus et investitus est parochus ibidem.

Josephus Bok vicarius in Némethbóly et *Josephus Bende* vicarius in Magyarakeszi facti sunt administratores iisdem in locis.

Cooperatores translati sunt:

Joannes Berlákovich e Tolna in Hosszuhetény, *Joannes Cserta* ex Ozora in Szajk, *Carolus Kecskés* e Pécsbányatelep in Tolna, *Franciscus Németh* e Vásárosdombó in Ozora, *Stephanus Németh* e Zomba in Pécsbányatelep, *Stephanus Papp* e Hosszuhetény in Vásárosdombó, *Eduardus Petrovics* e Püspöknádasd in Némethbóly, *Joannes Wagner* e Pécsvárad in Czikó.

1738

1923

Felvétel a papnevelő-intézetbe.

A szomorú véget ért háború és a még szomorúbb megszállás az egyházmegyének személyzeti szempontból szinte felbecsülhetetlen károkat okozott. Amily gyorsan beállott a veszteség, ép olyan lassan történhetik a várva-várt pótlás, már pedig a szükség nemcsak a lelkipásztorok megfoghatkozott száma, hanem a lelkek fokozódó insége miatt is sürgős és égető.

Az új nemzedék beállítása a konkurzuson szokott megtörténni. Erre tehát újból a legnagyobb nyomatékmal s azzal hívom fel egyházmegyém összes lelkészeinek figyelmét, hogy a reánk bízott lelkek érdekében a konkurzus sikerét tőlünk telhetőleg előmozdítani igyekezzünk.

A pécsi nagyobb és kisebb papnevelőintézetben a növendékek szokásos felvételét f. é. június 30-án fogom megtartani. A pályázni szándékozók június 29-én délután vagy 30-án délelőtt 9 óráig jelentkezhetnek a papnevelőintézet aligazgatójánál, aki őket a szükséges utasításokkal el fogja látni. A nagyobb papnevelőintézetbe pályázók keresztlevelükkel és érettségi bizonyítványukkal, a kisebb papnevelőintézetbe pályázók, akik a főgimnázium IV. V. VI. és VII. osztályait végezték, ugyancsak keresztlevelükkel és évvégi bizonyítványukkal, a vidékről pályázók ezenkívül az illetékes hittanártól vagy lelkésztől adandó erkölcsi bizonyítvánnyal tartoznak jelentkezni. A pályázati vizsgálat f. é. július 30-án d. e. 10 órakor lesz, megfelelő bizonyítvány és orvosi vélemény mellett, azok a tanulók, akik a német vagy a horvát nyelvet is beszélik, előnyben részesülnek.

A felvételi vizsgálat ideje alatt azok a vidéki pályázók, akik a papnevelőintézet igazgatóságához eziránt idejében folyamodnak, a papnevelőintézetben ingyenes ellátást kaphatnak. A tiszt. lelkészkedő papság és főleg a középiskolai hittanárok sziveskedjenek fentieket a hívek tudomására hozni, s az érdeklődőknek a szükséges felvilágosításokat megadni. Indokolt esetben később jelentkezők a lehetőséghez képest figyelembe vétetnek.

1739

1923

Ama kételyek és nehézségek eloszlatása céljából, melyek az eltörölt ünnepek körül, különösen legutóbb az *áthelyezett* Gyümölcsoltó Boldogasszony napja körül támadtak — a következőket ajánlom a tiszt. Papságom figyelmébe. A magyar püspöki kar határozata szerint a legutóbb eltörölt ünnepeket napjaikon a rendes szokáshoz hiven megtartjuk. Ha azonban bármi okból áthelyeztetnek, az ilyen ünnepeket sine solemnitate externa csupán in choro üljük meg.

Eltörölt ünnepek megtartása.

1740

1923

Július 2-ától hetenkint lelkigyakorlatok tartatnak papok számára Budapestén a Kongregáció-Otthonban. Hétfőn este 8 órakor kezdődnek, pénteken reggel végződnek. A Kongregáció Prézések számára július 16—20, nyolcnapos lelkigyakorlat július 23—31. Szent Sziv hét augusztus 21—26. Lakásról és ellátásról az Otthon gondoskodik, a napi árnak megfelelőleg, szerény díjazásért. A részivenni óhajtok jelentsék be szándékukat a Kongre-

Papi lelki-gyakorlatok.

gáció-Otthon Vezetőségének Horánszky-utca 20.; biztosság kedvéért várják be azonban a választ.

1741

1923

Az iskolázta-
tási kötele-
zettség telje-
sítésének vég-
rehajtása.

Vonatkozással f. évi IV. körlevelemben 1089/1933. sz. alatt közölt rendelkezésemre a 130700/1922. sz. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteri rendelet helyes értelmezése érdekében az alábbiakat közlöm érdekeltekkel szoros miheztartás céljából:

1. A rendelet 13. §-ára vonatkozólag jelzem, hogy amennyiben a törzskönyv vezetésével a fenhatóságom alá tartozó tanító bizatnék meg, az iskolaszéknek ezen megbízatáshoz való hozzájárulásáról szóló jegyzőkönyv kettő eredeti példányban előzetesen jóváhagyás céljából egyházmegyei tanfelügyelőségemhez küldendő be és csak ennek megtörténte után küldheti az iskolaszék hozzájárulását a vármegyei kir. tanfelügyelői hivatalhoz. Ezen jegyzőkönyv felebbezési záradékkal nem látandó el.

2. A rendelet 25. §-ának 2., a 29. §-ának utolsó, a 39. §-ának utolsó, a 40. §-ának 2., a 41. §-ának utolsó és a 43. §-ának 5. bekezdése értelmében a kir. tanfelügyelőségekhez, illetve a fiatakoruak bíróságához beterjesztendő jelentések mindenkor egyházmegyei tanfelügyelőségem útján megfelelő előterjesztés kíséretében küldendő meg.

3. A rendelet 44—49. §-ai értelmében a tanév rövidítése iránti kérelmek ugyancsak egyházmegyei tanfelügyelőségem útján terjesztendő be a vármegyei közigazgatási bizottságokhoz.

4. A rendelet 50-62. §-ait illetőleg, amelyek a külterületi iskolák létesítéséről rendelkeznek, jelzem, hogy amennyiben rk. jellegű külterületi iskola létesítenék egyházmegyéim területén, ezen iskoláknál a vándortanító alkalmazására, az iskolaszéki tagok számára és az iskolaszék kinevezésére a rendelet 58. §. 1. bekezdésében és a 60. §-ban foglaltaktól eltérőleg a püspöki rendszabályok előírásai irányadók s ettől való esetleges eltérést az iskola létesítésekor esetről-esetre külön elbírálás tárgyává fogom tenni.

5. A rendelet 32. §-ának helyes értelmezése tekintetében felhívom érdekeltek figyelmét a 35. szakaszra és a 25. sz. minta kitöltésére vonatkozó utasításra, amely szerint községekben az igazolatlanul negyedizben, vagy ennél többször mulasztó tanköteles gondviselőjének a büntető hatósághoz való feljelentését a mulasztási kimutatás alapján, mint feljelentő, a községi bíró és nem az iskola igazgatója (tanítója) eszközli. A 32. §-ban az elemi iskola igazgatójára (tanítójára) fegyelmi felelősség terhe alatt kimondott feljelentési kötelezettség már ki van merítve azzal, hogy az igazolatlanul negyedszer, vagy ennél többször mulasztó tankötelesre vonatkozó

adatokat a mulasztási kimutatásba pontosan és lelkiismeretesen felveszi és a kimutatást az iskolaszék útján az előjárósághoz továbbítja, amely azután a feljelentést a főszolgabírónál megteszi. Városokban az igazgató (tanító) a mulasztási kimutatást egyenesen a büntető hatósághoz küldi. Itt tehát maga a mulasztási kimutatás tekintendő feljelentésnek.

6. A szóban forgó 130.700/1922. sz. miniszteri rendelet végrehajtásához szükséges nyomtatványok közül a felvételi, haladási, mulasztási és anyakönyvi naplókat (30—33. sz. minták) az iskolafenttartónak kell saját költségén beszereznie, míg a rendeletben előírt többi nyomtatványt a község köteles saját költségvetése terhére beszerezni és velük az iskolát is a szükséghez mértén ellátni.

Végül ismételtén felhivom a fenhatóságom alá tartozó iskolaigazgatóságokat és tanítókat, hogy a 130.700/1922 sz. miniszteri rendelet előírásainak fentiek figyelembevételével mellett pontosan és lelkiismeretesen tegyenek eleget, mert az ebből keletkező mulasztásokért a felelősség kizárólag őket fogja terhelni.

1742

1923

A m. kir. központi statisztikai hivatal f. évi máj. 8-ikán 2578/el. sz. alatt kelt kérelmére szigorúan utasítom a fenhatóságom alá tartozó összes iskolák és intézetek igazgatóságait, hogy fentnevezett hivatal által megküldött nyomtatványokat minden év jun. 30-ig illetékes helyre küldjék meg megfelelő módon kitöltve, mert ellenkező esetben a mulasztókkal szemben a fegyelmi eljárást haladéktalanul meg fogom indítani.

Isk. statisztikai nyomtatványok kitöltése.

1743

1923

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur f. évi április 7-ikén 1956/1923. eln. sz. megkeresése alapján megengedem, hogy a fenhatóságom alá tartozó összes intézetekben és iskolákban a folyó tanévben egy alkalommal adománygyűjtés rendeztessék a Zsófia Orsz. Gyermekszanatorium Egyesület javára. A gyűjtés az egyesület által a tanulók között való szétosztás céljából az egyes iskolák címére megküldött gyűjtő iven esz- közlendő, a begyűjtött összegeket pedig a gyűjtőívek mellé csatolt postai befizető lapok útján kell a rendeltetési helyére juttatni. A gyűjtés előzetesen a törvényhatóság első tisztviselőjének tudomására adandó.

Zsófia Orsz. Gyermekszanatorium Egyesület javára gyűjtés.

1744

1923

A pécsi Urinők kongregációja a pécsegyházmegyei tanítónők részére a Notre-Dame zárdában f. é. július hónapban zárt lelkigyakorlatot rendez,

Tanítónők zárt lelkigyakorlata.

amelyre a jelentkezési határidő június 15. A lelkigyakorlatok tartalma három teljes nap; július 4—8-ig. A részvétel feltételei: 5 kg. lisztnek megfelelő érték terményben vagy pénzben. Tájékoztatást ad és jelentkezést elfogad az Urinők kongregációjának titkára: Angster Elza, Pécs, Mária-u. 35.

1745

1923

Dr. Tóth T.
„Az intelligencia lelki gondozása.”

Az intelligencia lelki gondozása, úgy az ifjúságé, mint a felnőtteké, egyike a legnehezebb, de egyuttal legfontosabb lelkipásztori működéseknek. Viszont nincsen lelkipásztor, a kinek közvetlen gondjaihoz ne tartoznék legalább is egy néhány intelligens lélek. Tóth Tihamér dr., a budapesti központi szeminárium tanulmányi felügyelője „Az intelligencia lelki gondozása” című művében hitoktatóknak, hittanároknak és lelkipásztoroknak világos és okos utmutatásokat nyújt eme különös hivatásuk eredményes betöltéséhez. Az egyházmegye valamennyi papjának igen ajánlom a mű megszerzését. Megrendelhető szerzőnél. (Budapest IV. Papnövelde-u. 7. sz.)

1746

1923

Dr. Pál M.:
„Munkába a missziókért.”

Dr. Pál Mátyás, kalocsai hittanár „Munkába a missziókért” címen igen értékes füzetet adott ki, mely az „Unio cleri pro missionibus” papi egyesületet a pogány missziók támogatására és Jézus szent gyermekségének művét ismerteti. A füzet megszerzését és tanulmányozását a papság figyelmébe annál inkább ajánlom, mert a magyar püspöki karnak szándéka a hitterjesztés művét országosan kiépíteni. A füzet megrendelhető a szerzőnél.

1747

1923

A
„Katholikus Nevelés”.

A hitoktatók egyesülete a legnagyobb áldozattal adja ki egyesületi lapját, a „Katholikus Nevelés”-t. A „Katholikus Nevelés” gondolatokat vet fel, pedagógiai elveket ismertet, tapasztalatokat tesz közzé, melyeknek megvalósítása a hitoktatás munkáját megkönnyíti és sikerét fokozza, emellett a hitoktatók anyagi és erkölcsi érdekeit is képviseli. Hogy azonban e munkájuk sikeres lehessen és a lap fenmaradhasson, kívánatos, hogy anyagi és erkölcsi támogatásukat azon paptestvérek is felajánlják, akik eddig az egyesülettől távol maradtak és viszont ők is részesüljenek a közös munka gyümölcseiben.

Felhivom tehát egyházmegyém tiszt. papságát, hogy az egyesület tagjai közé belépni (vagy tagságát megújítani) s a „Katholikus Nevelés” előfizetési díja fejében 1923-ra legalább 300 K-t küldeni sziveskedjék. A

pénzküldemények Walter János dr. Budapest, IV. Váci-u. 32 címére írányítandók.

1748

1923

Tihanyi János, abaligeti plébános kiadta a Hit, remény, szeretet c. ^{Hit, remény, szeretet} imát nyolcadiv nagyságban magyar és német nyelven. Kapható nála 100 ^{imacédélák.} pld-onkint 80 koronaért. A postaköltség a megrendelőt terheli.

1749

1923

A világháboru szerencsétlen lefolyása édes hazánkat súlyos megpróbáltatások elé állította s ép ezért ezen nehéz időkben hatványozott mértékben kell arra törekednünk, hogy főleg az ifjúságban ne csak ébrentartsuk, de mindinkább fokozzuk a ragaszkodást és a szeretetet édes hazánk iránt. Ezen célt szolgáljuk akkor is, ha létünk szimbolumát képező nemzeti zászlónk iránti köteles tiszteletadásra neveljük ifjúságunkat, de e mellett a felnőtteket is erre serkentjük. Különösen meg kell nyilvánulni tiszteletünknek akkor, amikor nemzeti zászlónk önálló hadseregünk kezében van, mint állami önállóságunk, függetlenségünk, hagyományaink, törekvéseink, erőnk és reményünk kifejezője.

A m. kir. honvédség zászlaja tiszteletadásban részesítendő.

Fentiek megvalósítása érdekében felhivom tehát a fenhatóságom alá tartozó lelkeszkedő papságot, tanárait és tanítóimat, hogy a vezetésükre bízott hiveket, illetve az ifjúságot időszakonként értelmi fokuknak megfelelő magyarázat kíséretében oktassák ki az iránt, hogy a m. kir. honvédség zászlaját minden alkalommal tiszteletadásban részesítsék. A tiszteletadásnak módja a férfiak és fiuk részéről a kalap leemelésében, a nők és leányok részéről pedig főhajításban áll.

1750

1923

A nm. vallás és közokt. miniszter ur a felküldött kimutatások alapján kiutalványozta az 1922. júl. 1-től dec. 31-ikéig igazolt hivatalos portóköltségeket. Az alább felsorolt plebániahivatalokat felhivom tehát, hogy a feltüntetett összegekről okmánybélyeggel ellátott nyugtaikat és egy megfelelően megcímezett, kellően felbélyegzett postautalványt az összegek folyósítása végett haladéktalanul terjesszenek be. Aki e felhívásnak f. é. június 15-ig nem tesz eleget, annak összegét vissza fogom az állampénztárba utalványozni, s a portóköltséget az illető tartozik viselni.

Hivatalos portóköltségek.

Abaliget 350, Alsómocsolád 1000, Apar 1500, Babarcz 1275, Báta 1050, Bata-szék 225, Bogdása 451.50, Bonyhád 1600, Bölcse 730, Bükkösd 200, Dombóvár 665,

Dunaföldvár 777·50, Dunakömlőd 1065, Dunaszekcső 1020, Egerág 255, Értény 1500, Fadd 1000, Feked 500, Felsőmindszent 650, Felsőszentmárton 425, Gödre 193·50, Grábócz 122, Gyulaj 451, Gyüd 575, Himesháza 1288, Hird 230, Ibafa 375·10, Kajdacs 650, Kakasd 662·10, Kánya 600, Keszű 375, Kistengelicz 375, Kisvaszar 322, Kocsola 910, Koppányszántó 235, Köblény 297·50, Kurd 1900, Lakócsa 555, Lapáncsa 430·30, Lengyel 1235·60, Lippó 750, Magyarhertelend 385·50, Magyarkeszi 1304·60, Mecsekjánosi 1094, Nagybicsérd 1085, Nagykőnyi 836, Nagynyárád 380, Németkér 107·50, Németmárok 715·50, Ozora 2550, Pári 850·30, Pécsbelváros 600, Pécs-székes-egyház 3776·50, Pécs-budaikülváros 809, Püspöknádasd 385, Ráczmecske 700, Ráczpetre 840, Rácztöttös 370, Regöly 700, Sásd 1245, Siklós 700, Siklósbodony 175, Szajk 315, Szakadát 630, Szakály 950, Szakcs 740, Szalatnak 918·50, Szálka 140, Szászvár 677, Paks 1611, Szentlőrincz 250, Szigetvár 231·50, Tengőd 2585, Vajszló 478, Várdomb 380, Vásárosdombó 280, Villány 3671, Vókány 370, Závod 500, Zomba 1600 K.

Egyben felhivom a plebániavezetőket, hogy az 1923. január 1-től június 30-ikáig kiadott, illetve még kiadandó hivatalos portókötségekről igazolt kimutatásaikat f. é. július 20-ikáig terjesszék be az egyházmegyei Hatósághoz (lásd 2661/1922. sz. rendeletet). Később beérkező kimutatások nem fogadtatnak el.

1751

1923

Anyakönyvek
másod-
példányainak
beküldése.

A nehéz postai viszonyokra való tekintettel ideiglenesen megengedtem, hogy az anyakönyvi másodpéldányok az esperesek kikerülésével egyenesen püspöki Irodámnak küldessenek meg. Az a szomorú tapasztalat azonban, hogy így évekre visszamenőleg egyes plebániák a mai napig sem tettek eleget kötelezettségüknek, arra kényszerít, hogy újra elrendeljem az anyakönyveknek az esperesek útján való beküldését. Felhivom tehát a tisztt. ker. espereseket, hogy a kezükhöz küldendő kimutatás szerint sürgessék meg a hátralékosokat és az összes anyakönyveket egy csomagban, vagy legalább is egyszerre terjesszék be. Felhivom és figyelmeztetem egyúttal a tisztt. plebániahivatalokat, hogy közvetlenül a püspöki Irodához küldött csomagjaikat saját terhükre azonnal visszaküldetem.

Datum Quínque-Ecclesiis, 25. Mai a. 1923.

† Julius m. p.
episcopus.

VII.

2040
1923

Decursū decem mensium praeteritorum relative multos e fratribus Ordinatio.
in vinea Domini operantibus perdidimus. Novi igitur ss. curiones ipsis
sufficiantur oportet. Numerum tamen eorum, qui defecerunt, minime imple-
bunt. Quattuor enim **sunt**, quos proxime sacro presbyteratus ordine initia-
bimus. *Gasp̄rus Feicht, Franciscus Mayer, Josephus Sárvári et Josephus*
Szigl, alumni Seminarii Nostri Quinque-Ecclesiensis, quos iam die 9 Aprilis
ad s. Diaconatus ordinem promovimus, die 1. Julii a. c. per manuum No-
strarum impositionem sacri Presbyteratus ordinis participes fient. *Josephus*
Fürész eodem die ad s. Diaconatum promovebitur. Ut autem supradicti
sacerdotes secundum Cor Dei evadere, munusque divinum zelo fatigari
penitus nescio per totam vitam adimplere possint, fervidis precibus Deum
deprecemur. Ordinamus igitur, ut suprafato die dominico sacerdotes post ss.
Missae sacrificium cum populo fidei pro iisdem ter Pater et Ave orent,
omnesque in Missis suis Collectam „Pro omni gradu Ecclesiae“ sumant.

2041
1923

Maior pars cleri dioecesanī vacantem pensionem *Francisco Proksch*, Pensio.
parcho in Püspökszenterzsébet adiudicavit. Eundem igitur, accedente con-
sensu Capituli Nostri Cathedralis, inde a 1. Julii a. c. inter pensionatos
ordinarios suscepimus. *Franciscus Györkö* parochus Báta-ensis ad interim
e redditibus parochiae rudedonatus et pensione provisos est.

2042
1923

Pro parochiis Báta, sub patronatu Fundi Theres., Czikó liberae coll. Concursus
pro parochiis.
episcopalis et Püspökszenterzsébet patronatus mei praesentibus usque 20-um
Julii a. c. concursum publicamus. Sacerdotes dioecesanī, in examine pro-
synodali approbati, qui aliquam e dictis parochiis obtinere cupiverint, velint
suos recursus — pro Báta Min. Cultus inscribendos, legalique tymbro
provisos — infra dictum terminum Ordinariatui exhibere.

2043

1923

Personalia.

Eugenius Fájth vicarius in Báta et *Franciscus Márovics* coop. in Püspökszenterzsébet nominati sunt administratores iisdem in locis.

2044

1923

Alapítványi
tőkék kamat-
lábának
felemelése.

Az egyházmegyei Alapítványi Hivatal és főleg a vele kapcsolatos Pécs-egyházmegyei Takarékpénztár forgalmának emelkedése lehetővé tette, hogy az alapítványi tőkék kamatlába is felemeltessék. Az Alapítványi Hivatal gondozó Székeskáptalan hozzájárulásommal elhatározta tehát, hogy az Alapítványi Hivatal kezelésében lévő szentmise-, templom- és egyéb kegyes alapítványi tőkék után a kamatlábat 1923. január 1-étől számítva a már felemelt 6 %-ról 10 %-ra, a szegény-, az iskola-, ösztöndíj- és egyéb jótékony, valamint kulturális célokat szolgáló alapítványok után pedig ugyancsak f. évi január 1-étől kezdődőleg 12 %-ra emeli fel. Midőn ezt tudomásvétel és megfelelő további eljárás céljából a tiszt. egyházmegyei papsággal közlöm, egyuttal felhivom, hogy az alapítványi és templomszámadásokat ehhez képest készítse el.

2045

1923

Horvát nyelv-
vű elemi is-
kolai tan-
könyvek.

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr f. évi június 9-én 70. 485/1923. VIII. a. ü. o. sz. alatt kelt megkereséséből arról szereztem tudomást, hogy egyházmegyémekben némely sokác nyelvű község róm. kath. iskolájában az anyanyelven való írást és olvasást imakönyvekből vagy horvát irodalmi nyelven írt zágrábi tankönyvekből tanítják, amelyeket a szerb megszállás idején vezettek be.

Miután a Szent-István-Társulat a múlt év őszén újra kiadta a baranyai sokác dialektusban írt Mihálovics-féle ABC-t és olvasókönyvet, amely a célnak teljesen megfelel, utasítom a fennhatóságom alá tartozó összes érdekelt iskolaigazgatóságokat, hogy már a jövő tanév elejétől kezdődőleg csakis a Szent-István-Társulat által kiadott s fentebb jelzett olvasókönyvet vezessék be újból tankönyvül annyival is inkább, minthogy az 1907. évi 4733. sz. körlevéli rendeletem, mely szerint tankönyvül csakis a Szent-István-Társulat kiadványait lehet használni, teljes egészében érvényben van ma is s ezen rendelkezésemtől eltérésnek helye nem lehet. Ép ezért a még használatban levő zágrábi vagy egyéb az S. H. S. állam területén kiadott tankönyvek alkalmazását a jövő tanévtől kezdődőleg a legszigorubban eltiltom.

2046

1923

A nm. m. kir. belügyminiszter úr 60002/1923. VII. sz. alatt valamennyi rendőr és csendőr parancsnoksághoz szigorú rendeletet intézett, amelyben kötelességükké teszi, hogy a sajtótermékek utcai, házaló és vásárokon való terjesztésének engedélyezésénél mindenkor a legnagyobb óvatossággal és körültekintéssel járjanak el, az engedély nélküli terjesztők ellen pedig, a sajtótermékek lefoglalása mellett, a kihágási eljárást haladéktalanul indítsák meg.

Min. rend. a
ponyvairoda-
lom elleni
intézkedések
tárgyában.

Ezen rendeletet a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr f. évi május 15-iki kelettel 58961/1923. I. ü. o. sz. alatt megküldötte s ez alapon felhívom a főhatóságom alá tartozó összes lelkészeket és tanítókat, hogy saját hatáskörükben e téren járjanak az illetékes hatóságok kezére. A hiveket, valamint a gyermekeket óvják a mindenféle detektívregények, a jó erkölcsbe ütköző pornografikus könyvek, naptárak olvasásától, azok beszerzésétől, mint amelyek a lakosság vallásos lelkiületét és nemzeti érzését károsan befolyásolják s amelyek a hitélet és vallás-erkölcsi nevelés körül kifejtendő munkájokra csak bénítólag hatnak. Ha pedig tudomásokra jut, hogy bárki is hatósági engedély nélkül könyveket, röpiratokat, stb. árusít, nyomban jelentsék fel az illetékes rendőr-, illetve csendőr-parancsnokságnál, avagy a járási főszolgabírósnál.

2047

1923

Mindnyájunkra egyformán kötelező ama törekvés, hogy nehéz megpróbáltatásoknak kitett nemzetünket első sorban hivatásos munkatérünkön, az intenzív lekipasztorkodásban szolgáljuk. E mellett nem szabad azonban elhanyagolnunk egyetlen teret sem, ahol nemzeti és keresztény ujjaszületésünk ügyét elősegíthetjük. Ezt célzom akkor is, midőn Tisztelendő Papságom jóakaró figyelmét felhívom azon áruminta-vásárra, amelyet 1923 augusztus 12-étől szeptember 8-áig a Baross-Szövetség fog Pécsen rendezni. Az áruminta-vásáron keresztény magyar iparunk, kereskedelmünk és közgazdasági fejlődésünk különböző ágai kerülnek bemutatásra a Baross-Szövetség Pécsi Fiókjának rendezésében. De részt vesznek abban a Baranyamegyei Gazdasági Egyesület, a Baranyai Kiszgazdák Hitel és Gazdasági Szövetkezete, a Pécsi Tejcsarnok, a Baranyamegyei Kertészek Szövetsége, a Baranyamegyei Méhészkör és egyéb kiszgazda alakulatok is. Kíváncsok, hogy tisztelendő papságom rokonszenvvel kísérelje az áruminta-vásár minden részletét. Igyekezzenek oda hatni, hogy életképes keresztény gazdasági szerveink a kiállításban részt vegyenek, népünk pedig annak idején minél nagyobb számmal keresse fel a kiállítást. Hisszük és reméljük, hogy sokat látnak és tanulhatnak, s talán ipari és kereskedelmi szükségleteiket közvetlen is beszerezhetik azon. Minden gyakorlati megkeresés a Baross-Szövetség Pécsi Fiókjához intézendő: Pécs, Mária-utca, Nőegyleti helyiség.

A Baross-
Szövetség
kiállításának
ajánlása.

2048

1923

A pécsi
Zita-Egylet.

A Pécssett tartózkodó cselédleányok vallásos nevelése s a különféle erkölcsi veszedelmektől való megóvása céljából a pécsi Oltár-Egylet kebelében Zita-Egylet alakult. A nemes cél előmozdítása érdekében felhivom egyházmegyém tiszt. lelkészeit, hogy a községekiből származó és már Pécssett tartózkodó, avagy ide jövő cselédleányokat utasítsák a Zita-Egyletbe, illetve arra, hogy felvétel céljából jelentkezzenek özv. Mayer Józsefnénál (Pécs, Inczedy Dénes-utca 13.)

2049

1923

Kún Kálmán
füzetének
ajánlása.

Kún Kálmán pécsi polgári fiuiskolai igazgató „A házasság titkai” címmel egy kis füzetet bocsátott ki, mely sok jó gondolatot tartalmaz s a házaselet tisztaságának és boldogságának kialakítására üdvös utmutatásokat ad. Főleg nagyobb leányoknak ajánlható. A füzet ára darabonként 250 kor., minden 10 példány után egy tiszteletpéldány jár a szegényebb tanulók számára. Megrendelhető Pécssett, Kún Matildnál, Hunyadi-utca 15.

2050

1923

Hivatalos
portó-
költségek.

A folyó év első felében, vagyis 1923. január 1-től jun. 30-áig felmerült hivatalos portóköltségekről a postahivatalok által kiadott ellen-nyugtákkal igazolandó kimutatások f. évi július 20-áig terjesztendők be a püspöki Irodához. Ezen időn túl a kimutatások nem vehetők figyelembe.

2051

1923

Rendkívüli
segélyek
lelkészek
részére.

A kultuszminisztérium a segédlelkészek részére május és június hóra visszamenőleg rk. segély-különbözet gyanánt egyenként 6000 K-t, június hónapra segélypótlék címén ugyancsak 6000 K-t utalványozott ki. E két összegről egy nyugta állítható ki. Július 1-től kezdődőleg a segédlelkészek havi rk. segélye 12.000 K. A székszárdújvárosi lelkészt e címen 16.000 K, illetve 9300 K, júl. 1-től havi 18.600 K illeti meg.

2052

1923

Lelkészi
korpótlékok.

A korpótlék-összegek 1922. II. és 1923. I. felére megfelelő nyugták ellenében az arra illetékesek által felvehetők.

Datum Quinque-Ecclesiis, 25. Junii a. 1923.

† Julius m. p.

episcopus.

1923.

VIII.

2439

1923

Aliquot adhuc restant districtus vicearchidiaconales, quos ultimis in annis visitare nondum potui. Deo igitur favente Visitationem Canonicam hoc vere inceptam in quibusdam sequenti ordine proximis mensibus continuare, sacramentumque s. Confirmationis distribuere intendo:

Ordo Visitationis autumnalis

11. Septembris in Püspöknádasd,	20. Septembris in Diósberény,
12. „ „ Lengyel,	21. „ „ Szakadát,
13. „ „ Mucsi,	22. „ „ Hőgyész,
14. „ „ Tevel,	24. „ „ Viliány,
15. „ „ Závod,	25. „ „ Németmárok,
16. „ „ Nagyvejke,	26. „ „ Lippó,
17. „ „ Bonyhádvarasd,	27. „ „ Lapáncsa,
18. „ „ Kisdorog,	28. „ „ Beremend,
19. „ „ Zomba,	29. „ „ Siklós,
30. Septembris in Gyüd.	

2440

1923

Solita examina prosynodalia anno currenti diebus 25. et 26. Septembris in aedibus Seminarii Nostri maioris servabuntur. Sacerdotes omnes dioecesani, qui sextum annum presbyteratus impleverunt, semetque examini huic nondum subiecerunt, tenentur comparere. Provoco igitur omnes, ad quos spectat, ut semet Officio dioecesano tempestive insinuent afferendo, an ex integra materia, an vero ex parte, prout Litt. Circ. XVII. a. 1909. concessum est, examen subire intendant. Comparituri prima die e studiis stabilitis viva voce, secunda autem ex homiletica atque catechesi scriptotenus peritiam suam probare obligantur. Omnes item statutis novi Codicis Juris Canonici conformiter sacrum sermonem, quem paratum secum afferant, coram examinatorio pronuntiabunt.

Examina prosynodalia et neosacerdotum.

Immediate post examina prosynodalia habentur examina neosacerdotum, prout illa in Litt. Circ. IV. a. 1920. praescribuntur.

2441

1923

Die 1. Julii a. c. festo Pretiosissimi Sanguinis Domini Nostri Jesu Christi, in Capella Seminarii maioris, per impositionem manuum Nostrarum ad sacrum presbyteratus ordinem promoti sunt: *Gasparus Feicht, Francis-*

Ordinatio

cus Mayer, Josephus Sárvári, Josephus Sziegl. Josephus Fűrész subdiaconus vero sacro diaconatu initiatus est.

2442

1923

Obitus
Josephi
Kovács.

Josephus Kovács, parochus pensionatus Tengőd-ensis, 11. Julii a. c. in Rákosszentmihály anno aetatis suae 76. sacramentis rite provisos pie in Domino decessit. Anno 1848. natus, a. vero 1873. sacerdotio auctus est. Ab a. 1884. curatum, ab a. dein 1898. parochum egit in Tengőd, unde a. 1914. in statum quietis recessit. Usque ad ultimum vitae suae mensem libenter in cura animarum cooperatus est.

Animam denati confratris piis omnium precibus, sacrisque praescip-tis enixe commendo. R. i. p.

2443

1923

Pensio.

Ultima vice multi e clero stallum pensionale ordinarium *Francisco Györkő* parcho Bába-ensi adjudicari petierunt. Maior tamen pars votorum alteri concurrenti deprompta est. Nunc morte Josephi Kovács stallum novum ordinarium vacat, illud igitur — nisi clerus dioecesanus contrarium suum sensum usque 1-um Septembris aperiat — inde a 1. Octobris *Francisco Györkő* reservabo.

2444

1923

Novi alumni
Seminarii.

In concursu die 30. Junii a. c. habito sequentes alumni in Semi-narium Nostrum admissi sunt: pro I. anno theologiae *Ludovicus Fejős, Adalbertus Szigethy*, pro VII. classe gymnasii *Emilius Bucz, Franciscus Szám, Balthasar Ignátz*, pro VI. classe *Joannes Balázsy, Franciscus Bauer, Gasparus Fröschl, Paulus Kovács, Rudolfus Kresz, Emericus Takács*, pro V. classe *Joannes Bencze, Joannes Biró, Ludovicus Biró, Adalbertus Füg, Julius Harvay, Zoltanus Karl, Velimirus Molnár, Rudolfus Nagyági, Eugeneus Tóth Zsiga, Carolus Wagner.*

2445

1923

Personalia.

Joannes Bereczk parochus Hird-ensis ob pia merita nominatus est assessor cons. ad honores. Parochi nominati et investiti sunt: *Josephus Bok* administrator Némethboly-ensis, *Franciscus Márovics*, admin. Püspök-szenterzsébet-ensis et *Paulus Sebő*, admin. Czikó-ensis iisdem in locis. *Julius Gratzl* prof. religionis apud archigymnasium Dombóvárense in Magyarakeszi.

2446

1923

A legszükségesebb közhasználati cikkek aránytalan megdrágulására való tekintettel a segédlelkészek havi készpénzjárandóságát f. é. augusztus hó 1-től kezdődőleg egy fél métermázsa buza közepes piaci áraban állapítom meg. Ezen összeg befizetése első sorban az illetékes hitközségeket, ott pedig, ahol a káplánfizetéseket eddig is ő teljesítette és járandóságát maga is terményben kapja, a plébánost terheli.

Segéd-
lelkészek
fizetése.

2447

1923

Általánosan megnyilatkozó óhajnak teszek eleget, midőn a stóla díjakat akként módosítom, hogy a 310/1917. szám alatt kiadott táblázat valamennyi rovatának díjtétele egyházmegyénk meg nem szállott részén kétszázszorosan számíttassék. Ennek megfelelően mise alapítványokat régi dijszábással nem fogadhatok már el.

Stóla díjak
rendezése

Szeretem hinni, hogy tiszt. papságom a szegényektől az elengedhetetlenül szükséges teljesítményekért csak készkiadásait fogja követelni.

2448

1923

A plébániai vagyonkezelési szabályzat 39. és 41. §§-it a változott viszonyoknak megfelelőleg oda módosítom, hogy a plébániavezetők a plébánia pénztárából 20,000 K-ig, esperesi engedéllyel 60,000 K-ig terjedő összeget adhatnak ki és tarthatnak vissza a folyó és előre látott kiadásokra.

Pléb. pénztár
állaga, lelké-
szek kiutalási
joga.

2449

1923

Tudomásvétel és megfelelő további eljárás céljából értesitem a tiszt. egyházmegyei papságot, hogy a pécsi székeskáptalan hozzájárulásommal a pécsegyházmegyei alapítványi hivatal kezelésében levő szentmise-, templom- és egyéb kegyes alapítványok tőkéinek kamatlábát f. évi július 1-től kezdődőleg 12%-ra, a szegény-, iskola-, ösztöndíj- és egyéb jótékony-, valamint kulturális célokat szolgáló alapítványok kamatlábát pedig ugyanezen időtől kezdődőleg 18%-ra emelte fel.

Alapítványok
kamatlába.

2450

1923

A Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület választmányának f. évi május 17-én tartott ülésén hozott határozati javaslata alapján vonatkozóan 1922. évi XIV. sz. körlevelemben közölt 4128/1922. sz. rendeletemre a Katholikus Iskola eddigi évi 150 K. előfizetési díját a folyó 1923. évre 300 K-ra emelem föl s ép ezért utasítom a fenhatóságom alá tartozó összes plébános, iskolaszéki elnököket, hogy a vezetésük alatt álló iskolai pénztárak terhére a f. 1923. évre pótlólag még minden egyes iskola után 150 K-t haladéktalanul küldjenek be az egyesületi főpénztáros címére, mert az

A Katholikus
Iskola c. lap
előfizetési
díjának
felemelése

ismételt sürgetések csak indokolatlan költséget okoznak s a lapnak akadálytalan megjelenése is elkerülhetetlenné teszi az előfizetési díjnak mielőbbi beküldését. Tájékoztatásul és félreértések elkerülése végett még közlöm, hogy azon iskolai pénztárak, amelyek még ezideig 4128/1922. sz. körlevéli rendelkezésemnek sem tettek eleget, az 1922. évre 75 K-t és az 1923. évre 300 K-t, tehát összesen 375 K-t kötelesek beküldeni. Azon iskolai pénztárak pedig, melyek hivatkozott rendelkezésemnek megfelelőleg az 1922. évre a 75 K-t s 1923. évre a 150 K-t már beküldötték, csak 150 K-t küldjenek.

2451

1923

Árpádházi
boldog
Margit
életrajza.

Bőle Kornél, szent Domonkos-rendi atya igen csinos kiállításban jelentette meg Árpádházi boldog Margit mély lélekismerettel, meleg szívvvel, zamatos, lendülő stílussal megírt életrajzát. Az egyházmegyei papság figyelmét annál szívesebben hívom fel a megjelent életrajzra, mert magyar leányifjúságunk lelki nevelésében a boldog Margit féle ideálok a leghathatósabb eszközként szerepelnek. Kapható a budapesti szent Domonkos-rendi zárdában (VII. Szent Domonkos-ut 3. sz.) Ára 1350 és 1600 korona. Jövedelmét a szent Domonkos Rendi templom új orgonájának céljaira fogják fordítani.

2452

1923

Emlékezzünk
vértanuinak
c. füzet-
sorozat.

A Szegedi Katolikus Szülők Szövetsége füzet-sorozatot indított meg a kommunizmus alatt kivégzett katolikus papjainkról. Midőn ezt a papság figyelmébe ajánlom, a füzeteknek a nép között való terjesztését óhajtom elősegíteni, mint rendkívül alkalmas eszközt a papság és egyház iránti ragaszkodás istápolására. Eddig két füzet jelent meg: Szemelliker Antal, fülesi plebánosról és Wohlmuth Ferenc, császári plebánosról. Az előbbinek ára 30 K, az utóbbié 80 K. Megrendelhető Szegeden, Madách-u. 17.

2453

1923

Mezőgazda-
sági és házi
ipari téli
tanfolyamok.

A m. kir. nm. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr f. évi május 1-én 53251/1923. VIII. a. ü. o. sz. alatt kelt megkeresése alapján közlöm a fennhatóságom alá tartozó összes plébános, iskolaszéki elnökökkel és iskolai igazgatóságokkal, hogy az Orsz. Többtermelési Liga az ország egész területén mezőgazdasági és házi ipari téli tanfolyamokat kíván tartani, aminek főképen az a célja, hogy különösen a falusi lakosságot házi iparágakkal való foglalkozásra és ipari növények termesztésére oktassa és buzdítsa. Mivel ezen tanfolyamok különösen mai viszonyaink között csak hasznosak lehetnek, megengedem, hogy a fennhatóságom alá tartozó rk. tanítók hivatali kötelességeik sérelme nélkül a Liga által rendezett téli (esti) tanfolyamokon a tanítást vállalhassák.

Datum Quinque-Ecclesiis, 25. Julii a. 1923.

† Julius m. p.
episcopus.

IX.

3046

1923

Decennio transacto ab ultima Mea Visitatione sic dicta liminum, quam adhuc in beatis pacis diebus peregi, iter ad sepulcra Apostolorum proximo mense iterum aggrediar. Corde et animo semper commotis Romam reversus sum, unde urbis atque dioecesis regendarum causa suo tempore deputatus veni. Nunc autem post tot ac tanta discrimina rerum intimius adhuc in corde commotus ad fontem revertor, ubi genuinus spiritus se et sibi commisos salvandi scaturit.

Iter Roma-
num Prae-
sulis.

Commotio Mea e duplici nunc oritur causa. E tristibus eventibus decennii proxime elapsi, de quibus Suae Sanctitati referre debeo, atque ex futuro, quod Nobis incertum minando impendit. Ut ergo omnia secunde succedant, ad Dei gloriam atque ad salutem animarum promovendam unice serviant, piis precibus, sacrificiisque Me et iter Meum Romanum commendo, ut idem ex urbe sancta reverti valeam, qui in suspiriis eandem nunc peto. Ut autem fratres, filii et fideles mei pro Me nunc orabunt, ita ego preces ad sepulcra Apostolorum pro omnibus fundam.

3047

1923

Sanctissimus Dominus Noster Pius Papa XI. precibus Nostris humilissimis deferendo *Ludovicum Szilvek drem* praep. tit., canonicum, archidiaconum et *Adalbertum Igaz drem* abbatem tit., canonicum, decanum Capituli, inspectorem scholarum cath. dioecesis inter Praelatos suos domesticos, *Dionysium Mosonyi drem*, vicarium Nostrum generalem abbatem tit., canonicum vero inter Protonotarios Apostolicos adinstar participantium clementissime assumere dignatus est.

Distinctiones
Pontifical.

3048

1923

Vacantias in Capitulo Nostro Cathedrali ob mortem Stephani Szeifricz electi episc., praepositi maioris et Gabrielis Hanny praelati domestici, canonici lectoris exortas opportunum duximus implere. Cum igitur prima

Redintegratio
Capituli
Cathedr.

dignitas in Capitulis et vacantia per nominationem huius in Capitulo orienda Sanctae Sedi sint reservatae, pro praepositura maiori Josephum Wurster drem, praelatum dom., canonicum cantorem, pro cantoratu vero Ludovicum Szilvek drem, archidiaconum Cathedralem Suae Sanctitati proposuimus. Hoc modo *Josephus Wurster dr.* in praepositum maiorem, *Aloysius Döbrössy* prael. dom., custos canonicus in canonicum lectorem, *Ludovicus Szilvek dr.* in canonicum cantorem, *Adalbertus Igaz dr.* in canonicum custodem, *Dionysius Mosonyi dr.* in archidiaconum Cathedralem, *Franciscus Romaisz* in archidiaconum Tolna-ensem promoti sunt. Ad stalla autem vacantia inter canonicos magistros exorta *Franciscum Hanuy drem*, em. rectorem et professorem publicum, ordinarium universitatis Pázmány Budapestinensis, abbatem tit. et *Ludovicum Beck* vicearchidiaconum et parochum Nagybecsérd-ensem promovimus.

3049

1923

Novi abbates
tit.

Commissio regnic. a choro episcoporum Hungariae pro abbatiis et praepositis tit. perquirendis regni deputata constituit tres abbatias titulares ad dioecesim Quinque-Ecclesiarum pertinentes vacare, nempe: B. Mariae Virginis de Ábrahám, B. Michaelis de Zebegény vel Pélmonostor et abbatiam tit. de Koronczó. Harum titulos tribus sacerdotibus dioecesis Nostrae optime meritis contulimus. Ita decorati sunt: *Carolus Erdélyi*, provicarius episcopalis partis dioecesis merid., canonicus ad hon., vicearchidiaconus et parochus in Donji-Miholjac, *Josephus Czernohorszky* vicearchidiaconus et parochus Quinque-Ecclesiensis ad S. Aug., *Franciscus Virág* cubic. int. Suae Sanct. ad. hon., vicearchidiaconus et parochus in Szekszárd.

3050

1923

Obitus Sigis-
mundi Pártos

Placide, sicut in ultimo vitae suae decennio vixit, *Sigismundus Pártos*, em. vicearchidiaconus districtus Szekszárd-ensis, parochus pensionatus Mözsensis 7. Augusti a. c. Quinque-Ecclesiis, anno aetatis suae 77-o pie in Domino obdormivit. Anno 1847. natus, anno vero 1870. presbyter ordinatus est. Anno 1880. parochus fit in Várdomb, unde a. 1895. in Mözs translatus est. A. 1896. vicearchidiaconus districtus Szekszárd nominatus est, quo munere per tria integra lustra magno cum fervore perfunctus est. Anno 1915. in statum quietis recessit.

Velint omnes pro requie animae denati confratris tria sacra praescripta quo citius offerre, pro eoque preces fervidas ad Deum fundere. Requiescat in pace!

3051

1923

Domo et parochia relictis sanitatem perditam recuperare desiderans *Paulus Francsics* parochus Pinczehely-ensis morbum lethalem contraxit, qui vitam ipsius sacramentis iterato refecti post mensem gravissimum Quinque-Ecclesiis die 16. Septembris ad communem Nostrum luctum extinxit. Anno 1867. natus, a. 1891. presbyter ordinatus est. Ab. a. 1905. parochus erat in Bedeg, unde a. 1911. in Pinczehely translatus est. Perditio viri fortis eo gravius cor Nostrum percutit, quo sensibilibus penuria curatorum in dies evadit.

Obitus Pauli
Francsics.

Meminerint omnes pro anima denati confratris tria sacra praescripta, precesque fervidas quo citius esse offerenda. Requiescat in pace!

3052

1923

Post tot anni huius sensibiles clades speciali dolore Nos replet *Augustinum Fekete* praepositum tit., parochum Tolna-ensem in nosocomio Kaposvár-ensi, ubi nuper gravem debuit subire operationem, die 23. Septembris a. c. ad aeterna evocatum esse. A. 1864 natus, a. 1887. ad servitium Altaris ordinatus est. A. 1895 parochus fit in Kisdorog, eodem anno transfertur in Zomba, unde a. 1898 parochus Tolna-ensis eligitur. A. 1902 praepositura tit. S. Joannis B. de Zsámbék insignitur. Vir erat statura, ingenio, nobilitate animi praecellens, qui non tantum intra limites suae parochiae, sed etiam extra — praesertim in ss. missionibus — curae animarum operam navavit.

Mors
Augustini
Fekete.

Penuria pastorum animarum pressi omnes provocamus, ut dum sacra praescripta pro requie defuncti confratris offerunt, piis precibus incrementa nova a Deo Nobiscum exposcant. Lux perpetua luceat ei!

3053

1923

Beneficia parochialia Nagybecsérd ob promotionem, Pinczehely et Tolna vero ob mortem priorum pastorum vacantia praesentibus usque 1-um Decembris a. c. concursui publico exponuntur. Sacerdotes dioecesani, rite approbati, qui aliquod e dictis beneficiis obtinere cupiunt, velint suos recursus, respectivis patronis — pro primo Rssmo Capitulo Cathedrali Quinque-Ecclesiensi, pro secundo Celsissimo D. Paulo Esterházy e Principibus de Galántha, pro tertio vero Ordinario — inscribendos infra terminum praefixum Cancellariae episcopali submittere.

Concursus
pro
parochiis.

3054

1923

Personalia.

Adalbertus Igaz dr. praelatus S. Sanct., canonicus custos erga preces proprias ab officio inspectoris sup, scholarum cath. dioecesis, *Franciscus Romaisz t.* abbas, canonicus item erga preces proprias a rectoratu Seminarii Nostri cum recognitione servitiorum relevati, in eorumque vices *Franciscus Hanuy dr.* canonicus mag., rector Seminarii, *Ludovicus Beck* can. magister vero inspector sup. et parochus Cathedr. nominati sunt.

Adalbertus Csurda parochus Szabadszentkirály-ensis nominatus est vicearchidiaconus districtus Szentlőrincz-ensis, *Ladislaus Bencze dr.* vero parochus Kisasszonyfa-ensis notarius eiusdem districtus. *Eugenius Fájth* administrator Báta-ensis nominatus et investitus est parochus ibidem. Administratores facti sunt: *Ludovicus Horváth dr.* prof. praep. in Nagybicsérd, *Stephanus Szolga* coop. in Pincehely, *Colomannus Hofman* et *Carolus Kecskés* in Tolna.

Aloysius Hetényi, qui per plures annos munere educatoris fungebatur, factus est professor relig. in archigymnasio Dombóvár.

Ludovicus Gepsits relevatus a munere catechetae schol. elem. et praes. subst. consoc. iuvenum opificum cath. factus est coop. Quinque-Ecclesiis ad Purif.

Josephus Müller coop. Szekszárd-ensis nominatus est catecheta pro scholis elem. status Quinque-Ecclesiis, directorque interim. internatus Juliani

Benedictus Tadics catech. relevatus a munere dir. int. Juliani factus est praeses subs. consoc. iuvenum opif. cath. Quinque-Ecclesiis.

Ludovicus Ify, obtenta parochia Fonyód-ensi in dioec. Weszprim. dimissus, *Paulus Gábrriel dr.* O. S. Fr. in dioecesim ad int. susceptus est.

Cooperatores translati sunt:

Stephanus Auguszt e Szakcs in Felsőireg, *Josephus Bende* admin. Magyarakeszi-ensis in Döbrököz, *Joannes Böbel e* Fadd in Dunaföldvár, *Josephus Hegedüs e* Mecsekszabolcs in Szekszárd civ. int., *Joannes Horváth* sen. ex Olasz in Püspöklak, *Adalbertus Kletzl e* Döbrököz in Szakcs.

Neomystae dispositi sunt: *Gasparus Feicht* in Valpovo, *Franciscus Mayer* in Püspöknádasd, *Josephus Sárvári* in Mecsekszabolcs, *Josephus Sziegl* in Nagynyárad.

3055

1923

A XV. orsz.
kat.
nagygyűlés.

A katolikus gondolat és érzés erősítésének szüksége mindig kézenfekvő volt, ma azonban — a háboru, a forradalmak, a kommunizmus s az általuk okozott erkölcsi és anyagi leromlások szomorú korszakában — fokozott kötelesség.

A kat. gondolat és érzés erősítésének egyik kiváló alkalma az év-ről-évre tartani szokott országos katolikus naggyűlés, melyet az erre hivatott Országos Kath. Szövetség a folyó évben október 7—8—9 napjaira Budapestre hívott össze. Bármily nehezek legyenek is a közlekedési viszonyok, mégis bizalommal kérem egyházmegyém tiszt. lelkészeit, buzdítsák hiveiket, különösen a tehetősebbeket a naggyűlésen való részvételre, s amennyire tehetik, maguk is jelenjenek meg azon.

A naggyűlés részletes programját a napilapok és külön hirdetésmények közlik.

3056

1923

A Katholikus Tanítóegyesületek Országos Szövetsége idei évi közgyűlését október 8-án fél 10 órakor tartja a Szent-István-Társulat disztermében. Amidőn ezen közgyűlésen való részvételre fennhatóságom alá tartozó tanítók és tanítónők figyelmét felhívom, egyben mindazok számára, akik ezen közgyűlésen részt óhajtanak venni, a szükséghez mért szabadságot engedélyezem, azonban ezen szabadság három napnál tovább nem terjedhet.

Kath. Tanító-
egyesületek
Orsz. Szövet-
ségének
közgyűlése.

3057

1923

Az egyházi törvénykönyv 1108. kánonja a szentelt, vagy másként tiltott időben (in tempore sacro, vetito) kifejezetten csak a házasságok ünnepélyes megáldását tiltja. Épen ezért egyeseknek kétségük támadt az iránt, vajjon a szentelt időben a nyilvános mulatságok szintén tiltva vannak-e. A nagym. magyar püspöki kar legutóbbi közös tanácskozmányában erre nézve azt az egyöntetű álláspontot foglalta el, hogy a szentelt időben a nyilvános mulatságok és táncok az eddigi egyházi fegyelem szellemében továbbra is tilosak.

A szentelt
időben a
nyilv.
mulatságok
tilosak.

3058

1923

A papitized-járadékokat az érdekelt lelkészeknek eddig az illetékes m. kir. állampénztárak folyósították. A m. kir. pénzügy-, illetve a vallás és közoktatásügyi miniszterek intézkedése folytán ezen járandóságok a kezelés egyszerűsítése céljából 1923. július 1-étől kezdve az egyházmegyei alapítványi hivatalnál lesznek minden év július és január 1-én, félévi részletekben, hivatalos, bélyegtelen nyugták ellenében felvehetők.

A papi tized-
járadékok
felvétele.

Papitized-járadékokban a következő plébániák részesülnek és pedig a nevük mellett kitüntetett félévi összegekben: Abaliget 45·16, Apar 80·74, Babarc 201·40, Bakonya 69·50, Bedeg 17·57, Beremend 68·84, Berkesd 98·86, Nagybecsérd 43·94, Bikal 57·36, Siklósbodony 87·62, Püspökbogád 36·62, Bogdása 15·50, Németbóly 148·86, Bonyhád 12·69, Palotabozsok 54·68, Bölcske 18·30, Bükkösd 68·84, Czikó 20·83, Diósberény 45·79, Egerág 125·47, Értény 14·64, Feked 32·31, Felsőnyék 7·81, Dunaföldvár 331·33, Pécs-belváros 10·74, Pécs-budaikülváros 29·70, Pécs-szigetkülváros 28·52, Garé 36·66, Gödre 15·—, Görcsöny 33·44, Hetvehely 19·42, Himesháza 145·10, Hird 40·04, Hosszúhetény 50·52, Högyész 45·57, Mecsekjánosi 38·26, Felsőireg 17·08, Kajdacs 13·67, Kakasd 49·78, Kánya 3·41, Kárász 29·38, Máriakéménd 195·62, Keszü 40·17, Kisasszonyfa 31·24, Kisdorog 2·93, Kisszékely 60·78, Kocsola 3·26, Nagykónyi 4·38, Köblény 34·22, Kővágószőlős 86·26, Kúf 24·17, Püspöklak 103·93, Lánycsók 79·89, Lapáncsa 25·87, Lengyel 45·89, Lippó 50·51, Lovászhetény 32·70, Mágocs 82·60, Magyarhertelend 56·34, Majs 108·51, Gyüd 68·71, Felsőmindszent 47·10, Miszla 7·31, Alsómocsolád 14·98, Mohács-belv. 118·64, Mucsi 57·61, Püspöknádasd 63·05, Nagymányok 59·76, Nagynyárád 93·86, Nak 29·13, Németi 19·62, Németmárok 58·95, Rácváros 35·15, Olasz 68·35, Ozora 5·86, Pári 25·38, Paks 68·35, Pálfa 13·76, Pécsvárad 96·67, Pellérd 34·07, Rácmecske 98·60, Rácpetre 111·56, Regöly — 48, Siklós 128·95, Simontornya 52·73, Sumony 7·32, Szabolcs 30·27, Szajk 268·04, Szakadát 122·36, Szakály 19·53, Szakcs 20·83, Szalatnak 16·64, Koppányszántó 7·07, Szászvár 40·26, Szebény 67·22, Magyarszék 129·78, Szentdienes 28·32, Püspökszenterzsébet 74·68, Baranyaszentlőrinc 10·—, Magyarszentiván 9·26, Szabadszentkirály 48·33, Püspökszentlászló 1·94, Szentlőrinc 36·61, Szigetvár 17·57, Tamási 1·46, Tevel 7·81, Tolna 48·82, Magyarkeszi 3·66, Vajszló 108·24, Bonyhád-varasd 17·58, Véménd 93·80, Villány 133·28, Vókány 50·73, Závod 43·84, Nagyvejke 8·68, Sásd 16·60, Zomba 38·95, Fadd 19 kor. 53 fill.

Fenti kimutatás szerint a járandóság majdnem mindenütt oly csekély, hogy a felvétellel kapcsolatos költségek magát a járandóságot messze felülhaladják. Ez okból a vallás és közokt. ministerium hozzájárulásával akként intézkedem, hogy ha valaki a szóban forgó járandóságot — annak csekélységére való tekintettel — nem kívánja felvenni, úgy tekintem, mintha arról az egyházmegyei papi nyugdíjalap javára lemondott volna. A tényleg fel nem vett összegeket félévenként a papi nyugdíjalapba fogom beutalványozni. Aki az esedékes összeget fel akarja venni, arról minden év július, illetve január havának 15-ikéig hivatalos, bélyegtelen nyugtát és egy kellően megcímzett és felbélyegzett póstautalványt tartozik közvetlenül az egyházmegyei alapítványi hivatalhoz beküldeni.

3059

1923

Felhivom a tiszt. plébáni hivatalokat, hogy az 1827-30. évi anyakönyvekből megállapítani sziveskedjenek, hogy Kunner Éva és Kunner Mihály (Kunner György és Taricskó Éva gyermekei) keresztelési adatai megtalálhatók-e. Nevezettek Szekszárd vidékén laktak. A felmerülő költségek a betérjesztendő ker. anyakönyvi kivonatokkal kapcsolatban megjelölendők.

Anyakönyvi
adatok
kerestetnek.

3060

1923

A kaposvári siketnémák intézetének támogatását folyó évi III. számú A kaposvári siketnémák intézetének segélyezése.
körlevelemben a tiszt. egyházmegyei papság figyelmébe ajánlottam. Annál szivesebben tettem ezt, mert ezen intézetben sok szegény egyházmegyebeli siketnéma részesült és részesül ma is szeretetteljes gondozásban. Az intézet igazgatósága most megküldte azon plébániák kimutatását, melyekből pénz-segélyeket kapott. Baranyamegyéből: Püspökbogád 160, Gödre 400, Püspökszenterzsébet 300. Vókány 100, Vajszló 300, Véménd 530, Kisvaszar 150, Villány 1000, Szalátnak 250, Mecsekszabolcs 1200, Bikal 280, Ráczpetre 1050, Pécsbányatelep 500, Szebény 150, Lapáncsa 1180, Felsőmind-szent 1000, Himesháza 500, Hetvehely 1004, Dunaszekcső 1000, Nagy-nyárad 400, Pécsvárad 400, Németi 1000 K. — Somogy megyéből: Felső-szentmárton 1000, Herger József c. apát-pleb. Szigetvár 10.000 K. — Tolna-megyéből: Diósberény 700, Fadd 1000, Ozora 1000, Kistengelicz 500, Zomba 500, Szakály 826, Kakasd 2863, Bedeg 200, Felsőireg 500, Nagy-kónyi 1200, Apar 100, Szekszárd 1000, Gyulaj 300, Miszla 705, Závod 1000, Czikó 850, Magyarkeszi 1000, Szakcs 5000, Tevel 800, Bölcse 250, Szálka 120, Tevel 400 K. A beküldött összegeket az igazgatóság kizárólag a két vármegye területéről származó gondozottak szükségleteire fordította, akik a következők: Truckenbród János Pécs, Német Ferenc Szilvás, Öry László Pécs, Heil József Fazekasboda, Speigl Károly Bogdása, Illés Erzsébet Dombóvár, Teik Henrik Mucsfa, Takács Máté, Horváth Ilona, Fenyő András Tamási, Kollek Imre, Schönfeld Antal Diósberény.

Az intézet igazgatósága a nemeslelkű adakozóknak hálás köszönetét nyilvánítja s egyuttal további támogatásért esedezik, mert az ijesztő módon nehezedő és romló gazdasági viszonyok mellett a növendékek jövő tanévi eltartási költségei az eddigieknél sokkal nagyobb terhet és gondot rónak az intézetre. A további adományok ugyancsak az intézet igazgatóságának cí-mére küldendők.

3061

1923

Lelkészek
rendkívüli
segélye.

A vallás- és közokt. minisztérium a lelkeszkedő papság részére az eddigi drágasági segély, rendkívüli segély és rendkívüli segélypótlék helyett f. é. július hó 1-től kezdődőleg havi 60.000 K *rendkívüli segélyt* állapított meg. Felhivom tehát az igényjogosultakat, — a pécsvárosiak kivételével, — hogy pótlólag küldjék meg püspöki Irodámnak július hóra 6600 K-ról, augusztus hóra 36600 K-ról és szeptember hóra 47400 K-ról szóló nyugtaikat. — Horváth Károly szekszárd-ujvárosi administrator segélyei a következők: 1860 K.; 39.860.; 56.600 K.; 76.000 K.

3062

1923

A közös papi
lelkigyakor-
latokon
résztvettek.

A szünidő folyamán a pécsi Pius-Collegiumban ismét két csoportban tartottunk közös lelkigyakorlatot.

Az elsőn, mely július 9-ike és 13-ika között folyt le, résztvettek:

Bencze Ernő, Braun István, Dióssy József, Fájth Lajos, Fejes Károly, Geosits Lajos, Gombárovics Pongrác, Haug Nándor, Heckenberger Konrád dr., Hegedüs József, Hoffmann Kálmán, Horváth Lajos, Jakab Béla dr., Kemény Ferenc, Kletzl Béla, Koch Alajos, Kövágó Péter dr., Lányi Emil, Masson Lipót, Márovics Ferenc, Molnár Márton, Palkó István, Perr Viktor, Reinhardt György, Schultz Károly, Schultz Gábor, Szeitz József, Tillinger Ferenc, Vitkovics Ferenc, Weisz János, gr. Zichy Gyula megyés-püspök.

A másodikon, mely augusztus 6-ától 10-éig tartott, megjelentek:

Auguszt István, Bencze László dr., Bótz József, Buzsáky Imre, Csonkay Béla, Dobos Henrik, Domosvay Lajos, Faludi Ádám, Faludi Ferenc, Gasparics György, Graumann Imre, Györkös József, P. Hansen Hubert, Hantos Béla, Hardy Ernő, Hirling Nándor, Horváth Lajos dr., Kápolnai Zsigmond dr., Kecskés Károly, Kéthelyi József dr., Knippl Kamill, Kránitz Lajos, Lajos Gyula, Lickert József, Magyar István, Németh István, Palócz János, Perényi Pál dr., Proksch Ferenc, Szánthó Ignác, Walter József. Összesen 63.

Datum Quinque-Ecclesiis 24. Septembris 1923.

† Julius m. p.
episcopus.

1923.

X.

3540

1923

Aequo amore et iugi sollicitudine omnes sacerdotes et fideles dioecesis Quinque-Ecclesiensis inde a primo momento ingressus Nostri amplectendo in vivissima cum ipsis communicatione salutem omnium quaerere et pro posse promovere incessanter semper studuimus. Tristi igitur clade Nos affecit bellum praeteritum, quando istam reciprocam relationem ob infaustas difficultates de die in diem magis impedivit. Lustrum autem in sanguine et in mari lacrimarum acto tristiora adhuc adiuncta Nobis ingruerant, cum amata dioecesis Nostra in partes discissa per lineas deplorandas separari coepit. Per tres ferme annos partem dioecesis superiorem a sinu Nostro avulsam pati debuimus, cum vero eidem ad sinum paternum reversee laetemur, novam efformari lineam vidimus quae in parte meridionali filios, fidelesque Nostros a Nobis separat.

Administratores
Apostolicos
pro parte
merid.
dioecesis.

Tertio iam anno omnia tentamus, ut quae salus eorundem paternumque officium Nostrum a Nobis exigit, praestare possimus. Cum attamen corde tristissimo obstacula in dies crescere, necessitatesque undique augeri, Nos vero ab exercenda iurisdictione plane prohiberi semper sentiamus, ut saluti animarum — pastorum et fidelium — rite consulatur, dispositioni S. Sedis post tot tentamina in vanum peracta accedere iure debuimus.

Secundum decretum S. Sedis nuper emanatum pars meridionalis, quae intra lineam in territorio iugoslavo adusque remansit, inde a I. Decembris a. 1923. iurisdictioni Illmi ac Rssmi Domini Episcopi Diakovoensis, tamquam Administratoris Apostolici ad tempus subiicitur.

Cum autem hanc notitiam omnibus, ad quos spectat, rite perferimus, una praesentibus omnes provocamus, ut decreto S. Sedis, quo saluti animarum providere unice exoptat, tanto magis atque libentius obtemperare festinent, quia decisio dioecesim Nostram, vinculaque, quae Nos in cordibus ligavere, minime dividit.

Altissimae vocationi Nostrae iugiter vacando, praeceptisque S. Sedis humillimo corde obtemperando praecibus fervidis Deum Patrem Optimum oremus, ut pace Christi ubique restituta eandem et Nobis in omnibus redonare velit.

3541

1923

Oblatio Stipis
Petrianae.

Visitationem liminum nuper Romae peragendo, relationemque de statu dioecesis Sanctissimo Patri, Vicario Christi iteratis vicibus tum scriptis, tum viva voce exhibendo una cum filiali homagio Nostro etiam obulos tam proprios, quam eosdem Capituli cleri et fidelium Nostrorum modestos Ipsi obtulimus. Litteras Eminentissimi Domini Cardinalis Secretarii Status hanc rem pertractantes pro grata notitia omnibus eo communicamus, ut obulos Petri in emolumentum Sanctae Matris Ecclesiae et Religionis Catholicae in posterum quo largius atque libentius offerre satagant.

Illme ec Revme Domine!

Cum his praesertim temporibus Catholicae Religionis necessitates in dies ingravescant cumque communis populorum Pater, pro universali Sua sollicitudine, tot tamque magnis fidei caritatisque operibus exaequatum auxilium ferre nequeat, idcirco Petrianam Stipem Lib Ital. 2500 in hanc rem a te pio consilio nuper delatam libenti gratoque animo accepit.

Debitas igitur grates pro humanissimo caritatis officio tibi tuisque persolvit *Augustus Pontifex*, Qui in peculiaris Suae benevolentiae testimonium, itemque in caelestium munerum auspiciis, cum Amplitudini Tuae, tum cuncto clero ac populo tuis curis concredito Apostolicam Benedictionem amanter impertit.

Interim, haec tibi renuntians, existimationis maximae erga te meae sensa profiteor, quibus sum et permanere gaudeo.

Romae, die 15. Octobris a. 1923.

Amplitudini Tuae addictissimus
P. Card. Gasparri.

3542

1923

Obitus
Aloysii
Döbrössy.

Primo mane 4. Octobris a. c. *Aloysius Döbrössy* praelatus domesticus S. S., abbas t., canonicus cantor Ecclesiae Cathedralis Nostrae aetate propecta, senioque potius quam morbo confectus, sacramentis iterato et pie refectus placide in Domino obdormivit. Anno 1846. natus, a. vero 1869. presbyter ordinatus est. Tribus annis in cura animarum expletis a. 1873. educator Gustavi C. e Com. Majláth, Episcopi nunc adhuc Transsylvaniensis factus per integrum decennium verbo et exemplo vitae suae illibatae atque operosae plurimum contulit, ut e suo celebri alumno intrepidus fidei zelator, pastor animarum et praesertim iuventutis vere angelicus, columnaque Ecclesiae evadat et crescat A. 1884. subregens Seminarii puerorum, a. 1886. director

praep., a. 1899. canonicus ad honores, a. 1902—1906. sup. schol. inspector int., a. 1906. canonicus actualis, a. 1915. abbas t., a. 1916. praeses Cons. discipl. doc. cath. dioecesis, ab a. 1920. Praelatus domesticus Suae Sanctitatis. — Maiorem vitae suae sacerdotalis partem, operibus claram iuventuti instituendae zelo indefesso atque energia perrara sacravit, ideoque libenter cum Propheta dicimus, „qui ad iustitiam erudiunt multos, fulgebunt quasi stellae in perpetuas aeternitates.“ Ut autem hanc quo citius et plenius assequi valeat, meminerint omnes tribus sacris de more praescriptis, precibusque ipsi succurrendum esse. Requiescat in pace!

3543

1923

Diebus 25. et 26. Septembris a. c. examen prosynodale subierant et ad sexennium approbati sunt: Antonius Fényes, Paulus Gábor et Petrus Mayerhof, cui etiam praemium Králianum adiudicatum est. Examen
prosynodale.

3544

1923

Az ujonnan szervezett magyar tábori apostoli helynökség joghatóságát a S. Congr. Consistorialis 1923. jul. 5-én kelt dekrétumában szabályozta. A tábori
apost.
helynök
Ennek alapján a fűző lelkészkezdő papság számára a következő utajoghatósága.
sitást teszem közzé:

1. A tábori apostoli helynök ezentúl is ki van véve a helyi Ordinariusok joghatósága alól, és pedig bizonyos aktiv hatalommal, mely nem területi, hanem személyi jellegű, azonfelül ordinaria (utique vicaria a 197. kánon 2. §-a értelmében.)

2. Kiterjed e joghatóság a) a magyarországi katolikus katonákra (akik alatt értendők mindazok a latin és görög szertartású kat. személyek, akik a honvédelmi minisztérium jogkörébe vannak utalva), b) a katolikus tábori lelkészekre.

3. De nem egyformán tartoznak az említett 2. csoportbeli személyek a tábori ap. helynök alá. Mig ugyanis a tábori papok teljesen ki vannak véve az Ordinariusok joghatósága alól, addig a katonákra vonatkozólag a tábori lelkésztség joghatósága nem kizárólagos, hanem joghatósággal bírnak a katonák felett a helyi Ordinariusok és plebánosok is.

4. A katonai lelkésztség rendeltetése a decretum szerint: sacro ministerio penes exercitum fungi, praesertim pro divino verbo tradendo et confessionibus recipiendis. Tehát végzi a hadsereg lelki gondozását, főképen az igehirdetést és gyóntatást. Tényleg azonban csak olyan helyőrségekben végezheti ezt, ahol van tábori pap. De anyakönyvet ilyen helyeken sem ve-

zet, azért a kereszteltek s halottak anyakönyvezése a civil plebániákon történik. Legtöbb helyen nem lévén tábori pap, a lelkészkedő papokra hárul a katonák lelkipásztori gondozása és ezt saját jogukon, minden külön engedély kérése nélkül teljesítik. Semmiféle lelki ténykedés végzésében korlátozva nincsenek. A keresztelési és temetési eseteket sehová jelenteni, sehová azokról anyakönyvi kivonatokat küldeni nem kell. Bizton reménylem, hogy a tőle lelkipásztorok ezt a működési kört is, mely a tábori papság létszámának a hivatalnoki létszám csökkentésével kapcsolatos csökkenése miatt mind nagyobb mértékben hárul rájuk, készségesen és buzgón fogják végezni, hiszen ezek is az ő hiveik.

A katonák gondozásának minél eredményesebbé tételére a tábori apostoli helynökség alkalmilag kérésekkel és instrukciókkal fog a civil plebánosokhoz fordulni. Felhivom tőle Papságomat, hogy ezeket pontosan betartani sziveskedjék. Egyben felkérem a Plebános Urakat, hogy amidőn egy-egy tábori lelkész hivatalos látogatást végez a helyőrség katonáinál, sziveskedjenek őt — esetleg fizetés ellenében — otthonukba fogadni, hogy így eleget tehessen az apostoli tábori Helynök ur azon rendelkezésének, hogy papi házban szálljon meg.

5. Az említett dekrétum, illetve a hozzá csatolt s a C. Consist. bi-bornok titkára által aláírt kísérő levél szerint a házassági ügyek teljesen kivételnek a tábori lelkésség hatalma alól s a helyi Ordinariusok, illetve helyi plebánosok joghatósága alá utaltatnak.

Ezek szerint ha katonai személy készül házasságot kötni, még akkor is, ha van helyben tábori pap, a civil-plebánosnál kell jelentkeznie. Az hirdeti, az esketi teljesen a közönséges jog előírásai szerint. Felmentések a helyi Ordinariustól kérendők. A nőülési engedélyre, óvadéokra stb. vonatkozó katonai előírások gondot nem okoznak, mert azok a polgári kötés előtt rendezendők. A házasság anyakönyvezése is a civil plebánián történik, mindamellett a házassági anyakönyvi kivonatokra a tábori helynökségnek is szüksége van, hogy ellenőrizhető legyen, vajjon a katonák egyházilag is megkötötték-e a házasságukat, épen ezért elrendelem, hogy aktiv katonai szolgálatot teljesítő egyén házasságkötésekor a tőle plebániavezetők katonai-egyházi ügyben bélyegmentes kivonatot készítsenek s azt az érdekelt katonának magának átadják, ki majd köteles lesz azt parancsnoksága révén a tábori ap. helynökséghez beszolgáltatni.

3545

Alapítványok
kormányható-
sági felügye-
letének
gyakorlása.

1923

A m. kir. vall. és közokt. miniszter úr a tárcája hatáskörébe tartozó alapítványok fölött való kormányhatósági főfelügyeleti jogot, tekintettel a

rendkívüli viszonyokra, ezidőszereint csak korlátozott terjedelemben kívánja gyakorolni. Ehhez képest folyó évi aug. hó 4.-én 100.903. sz. a. kelt iratában kimondotta, hogy a jövőben a római és gör. katolikus egyházi hatóságok és szervek által kezelt alapítványok közül csak azokról mutatandó be szabályszerű alapítólevél, melyeknek tőkéje — irata keltének napján érvényben levő pénzparitás alapján számítva — készpénzben 50,000.000 koronát meghalad, vagy 50,000.000 n. é. értékpapírnál több, vagy mezőgazdasági ingatlanokban 25 kat. holdat meghalad, ha pedig házbirtokból áll, a bruttó jövedelem 1,000.000 koronát meghalad. Evi számadási kivonatok úgy a már meglevő, mint a jövőben létesülő alapítványok közül csak azokról terjesztendők fel, amelyeknek tőkéje, illetve jövedelme eléri a fentebb megállapított összegeket. — Miheztartás céljából ezuton közlöm.

3546

1923

A vallás és köz. minisztérium 5222/el. sz. rendelettel a következőképen állapította meg az 1923/24. tanév kezdetétől a hitoktatók állami javadalmazását.

Hitoktatás
állami
díjazása tár-
gyában min.
rend.

1. §. Önálló hitoktatók azok, akik a) valamely nyilvános tanintézetben egész évre szóló megbizatással kellő számú növendéket (I. középiskolában legalább 120, II. közép- és alsóbb fokú iskolában vegyesen, III. tisztán polgári és ezzel egyenrangú szakiskolában leg. 140, polg. és alacsonyabb fokú iskolában vegyesen és IV. tisztán elemi iskolában leg. 160) teljes óraszámmal (I. 18, ebből 2 exhortáció — II. 20 — III. 22 — IV. 24) tanítanak, b) kizárólag hitoktatással foglalkoznak és c) egyéb állandó existenciát biztosító javadalmazásuk nincs.

Az Egyház által megkivánt szakképesítés és egyházi alkalmaztatás esetén nők is elfogadtatnak önálló hitoktatókul minden leány- és elemi fiúiskolában.

Javadalmazásuk kezdődik: főiskolai képesítésnél a IX. fiz. oszt. 3. fokozatának, középiskolai képesítésnél a X. fiz. oszt. 3. fokozatának megfelelő díjazással, amely az előirt várakozási évek után a VIII., illetőleg a IV. fiz. oszt. 1. fokozatáig emelkedik. Az eddigi szolgálat beszámittatik. Óratöbblet után az óradijasoknak a 2. §-ban megállapított óradija jár. Akik eddig nem állami forrásból kaptak, de ennél kevesebb díjazást, ennek mértékéig díjkiegészítésben részesülhetnek.

2. §. Óraadó hitoktatók azok, akik a hittant egyéb foglalkozásuk mellett tanítják, mint: lelkészek, segédlelkészek, tanárok, tanítók, nyugdíjasok. Óradijuk ugyanakkora, mint az illető iskolatipusnál a rendes óratöbbleti

dij. Díjazható 1—10 tanuló után heti 1, 11—20 után heti 2, 21—25 után 3, 26—30 után 4 óra s így tovább minden 5-nél egy órával több díjazható.

3. §. Ha valamely iskolának legalább 5 tanulója van, akiknek nincs helyben lakó hitoktatója, az illetékes legközelebb lakó lelkész az iskolát havonként legalább egyszer hitoktatás céljából meglátogatja. Készkiadásairól utiszámlát nyújthat be a vall. és közokt. minisztériumhoz. Az iskolaigazgatók a szülőkkel egyetértve tartoznak gondoskodni, hogy a tanulók a tanítási anyagból elkészüljenek és vallási gyakorlataikat elvégezzék.

4. §. Ahol a tanszemélyzet többi tagjai erre nem kötelezhetők, az összes hitoktatók kötelesek a tanulókat vasárnap és ünnepnapokon szentmisére vezetni, ott rájuk felügyelni.

5. §. A hitoktatók járandóságait az iskolaigazgatók által láttamozott kérvénnyel kérik szogálati uton. Vegyes fokú iskolákban működő hitoktatók kérvényeit az illetékes tanker. kir. főigazgatóság, illetve kir. tanfelügyelőség terjeszti fel.

6. §. A hitoktatók állami díjazására vonatkozó minden ellenkező rendelet hatályát veszti.

*

Jelen rendeletnek a fizetésekre vonatkozó rendelkezésén kívül rendkívül fontos az az intézkedése, amely lehetővé teszi, hogy a lelkészek a filiális és pusztai iskolákat is legalább havonként egyszer az állam költségén meglátogathassák.

Ennek kapcsán felhívom a tiszt. lelkészeket az 1921. XXX. t. c. végrehajtásáról kiadott 130. 700/1922. sz. utasítás 51. §-ában foglalt nagyfotosságu rendelkezésére, amely kötelezi a birtokosokat, hogy a tanulóifjúságokat 5 km.-nél nem nagyobb távolságra vásár- és ünnepnap i stentiszteletre elszállítsák.

Elvárom a lelkipásztorok buzgóságától, hogy az adott lehetőséget fel fogják használni s ha a havi kiszállásokkal nem is sikerül teljesen megoldani a filiálisokban fuvaralkalmatosság hijján már régóta vajudó hitoktatást, odaadó és fáradtságot nem kimélő munkával meg fogják akadályozni, hogy az anyaegyháztól távolabb lakó ifjúság teljes vallási tudatlanságban nevelkedjék fel. Az esperesi és tanfelügyelői látogatásoknak és jelentéseknek erre a pontra különösen ki kell terjeszkedniök.

3547

1923

Kereseti adó
és az egyházi
terhek vise-
lése.

Az új általános kereseti adótörvények kapcsán a következőkre hívom fel Papjaim figyelmét.

Az 1922 : XXIII. t.-c. 16. §-a és a kapcsolatos végrehajtási utasítás

65. §-a szerint az általános kereseti adó kivetési kulcsát a község költségvetésének megállapításakor — 5%-nál nem magasabban — évenként maga állapítja meg. Amennyiben a község szükségletei az 5%-os kulcs mellett sem lennének fedezhetőek, a kivetési kulcs a pénzügyminiszter engedélye mellett 10%-ig emelhető fel. Az adó kulcsnak 5%-on felül leendő megállapítását a község csak akkor kérheti, ha a háztartási kiadásokat a községi pótagó 150%-os kulcsa mellett sem tudná fedezni, másrészt pedig a kiadások sem csökkenthetőek.

Legtöbb községben a pótagó meghaladja a 150%-ot és így a kereseti adó 10%-ig való felemelésének ez az előfeltétele megvan. Hogy a másik feltétel is meglegyen, a községek törekszenek költségvetésükből minden szerintük kihagyható kiadást törölni, csak hogy megkapják a kereseti adónak 10%-ig való felemelési jogát. E kiadások között elsősorban az egyházi és kat. iskolai kiadásokat (párbérváltságok, épületfenntartási költségek, iskolai, tanítói terhek stb.) igyekeznek egyes községek költségvetéseikből kihagyni.

Minden olyan községi költségvetést, amelyből a korábban benn szereplő egyházi vagy iskolai kiadások kihagyattak, felebbezéssel kell megtámadni, amely felebbezések sorsát aztán a törvényhatósági közgyűlésen is figyelemmel kell kísérni.

3548

1923

Az 1923: XXXII. t.-c. alapján a m. kir. pénzügyminiszter 117.300/1923. sz. rendeletével f. é. október 1-től kezdődőleg felemelte az illetékeket. A pap-ságot érdeklő főbb pontokat az alábbiakban közlöm (Budapesti Közlöny, 1923. 209. sz. Illetékek fel-emeléséről.

3. §. 2. Az ingatlanárverésekről készült jegyzőkönyvek ivenkint 2.000 K illeték alá esnek. Az első ív illetékét annyiszor kell leróni, ahány vevő szerezte meg az árverésre bocsátott ingatlant.

7. §. A postai szállítólevelek az 1920. XXIV. t.-c. 8. §-ában meghatározott illetéktétel helyett 50 K illeték alá esik.

13. §. 1. Mindazok a hivatalos bizonyítványok, amelyekben bíróságok, állami, törvényhatósági, községi, vagy egyházi hatóságok, hivatalok, vagy hivatalos személyek és hasonló célu, törvény alapján szervezett testületek tényeket, személyes, vagy tárgyi tulajdonságokat vagy körülményeket értékeket stb. bizonyítanak, vagy tanusítanak, 1000 K illeték alá esnek.

3549

1923

Felhivom — a javadalmazások és nyugdíjasok kivételével — egyházmegyénk valamennyi papját, hogy természetben és készpénzben élvezett összes járandóságairól e körlevél kézhezvételétől számított 8 napon belül kimutatásukat Elém terjesszék.

Jövedelmi bevallások elrendeltet-nek.

3550

1923

Jelentések a
kegyúri köte-
lezettségek
teljesítésének
nehézségei-
ről, elmulasz-
tásáról.

A vallás és közokt. minisztérium f. hó 7-én 140217/1923.—I. ü. o. számu megkeresése alapján felhívom egyházmegyénk tiszt. lelkeszeit, hogy a kegyuri kötelezettségek teljesítése körül felmerült nehézségeket, jogosult panaszaikat a konkrét esetek részletes ismertetésével ezen rendelkezésem kézhezvételétől számított 14 napon belül az egyhm. hatósághoz felterjesszék.

3551

1923

A hitoktató-
kat tanítvá-
nyaik ügyei-
ben szavazati
jog is meg-
illeti.

A vall. és közokt. magy. kir. miniszter úr 1923. évi 99,491. VI. sz. rendeletével (1923. aug. 8.) kimondotta, hogy „a hitoktatókat, akik az 1892. évi 25,350. számu rendelet értelmében minden oly tanári tanácskozássra, mely a tanulók fegyelmének és előmenetelének elbírálására vonatkozik, hivatalból meghívandók, amennyiben ezen tanácskozásokon megjelennek, a felekezethez tartozó tanulók ügyeire nézve — szavazati jog is megilleti.”

3552

1923

Szalézi sz.,
Ferenc élete.

Most jelent meg a magyar szaléziak kiadásában dr. Ackermann Kálmán főgimn. hittanár avatott tollából a szeretet és szelidség apostolának, szalézi sz. Ferencnek az élete. A nagy szent halálának 300 éves évfordulójára szánt s vonzóan megírt életrajz 200 oldalon összefoglaló képét adja a szent püspök lelkivilágának és apostoli tevékenységének. Mint a tanulságok valódi kincstára kitűnő lelkiolvasmányul szolgál egyháziaknak és világi híveknek egyaránt és forrásul szolgálhat a f. évben megtartandó triduumnak. Melegen ajánlom tiszt. papságomnak és híveimnek.

Megrendelhető a Szalézi intézetnél Szentkereszten (Esztergom-megye, u. p. Nyergesújfalu); ára 3000 K.

3553

1923

A Nemzeti
Ujság és
Uj Nemzedék
támogatása.

Az őszi püspöki konferencia és az októberi kat. nagygyűlés behatóan foglalkozott a katolikus sajtó kérdésével és szomorúan állapította meg, hogy különösen legnagyobb országos lapjaink a Nemzeti Ujság és az Uj Nemzedék milyen hihetetlen nehézségekkel küzdenek. A nehézségek egyik oka a vidék részvétlensége, amelyet közölt statisztikák megdöbbentően szemléltettek. Igaz, hogy ma az előfizetés igen tekintélyes összegre rug, de egy kevés jóakarattal vidéki tehetősebb katolikus családjaink e lapok és az egész katolikus sajtó támogatására ezt az áldozatot meghozhatnák. Felkérem azért tiszt. Papságomat, világosítsák fel igazi apostoli lélekkel katolikus népünket: ma van tekintélyes sajtónk, melyet semmiféle hatalom nem dönthet meg, csak egy: a részvétlenség. Szólítsák fel személyes érintkezésben híveiket, fizessenek elő e lapokra s hozzák meg ilyen formában az áldozatot, melyet katolikus egyházi érdekeinknek tartoznak. Mindkét lap megrendelhető: Budapest, V. Honvéd-utca 7.

Datum Quinque-Ecclesiis, 15. Novembris a. 1923

✠ Julius m. p.

episcopus.

1923.

XI.

3765

1923

A folyó hó végén, december 28-án lesz háromszáz éve annak, hogy a katolikus Anyaszentegyház egyik csodálatosan nagy és vonzó hitvallója, tudósa és szentje, a genfiek apostola: szalézi szent Ferenc befejezte földi pályafutását és Isten hívó szavára átlépett a boldog örökkévalóságba.

Pápai levél
szalézi szent
Ferencről.

Ezen százados évforduló közeledtével dicsőségesen uralkodó Szent-séges Atyánk, XI. Pius pápa a nagy egyháztanítóról és szentéletű püspök-ről apostoli körlevelet adott ki, melyben az egyház e fényes csillagának életét és erényeit követendő példaképül állítja az egyházi és világi hivek szemei elé s egyben megkívánja, hogy a százados évforduló alkalmából a nagy szent tiszteletére egyházmegyénként megfelelő ájtatosságok tartassanak.

Lelkünk legbensőbb vágyát és ezen felhívást követve, alább magyar fordításban közöljük Ő Szentsége enciklikáját s elrendeljük, hogy egyház-megyénk összes plebánia- s azon templomaiban, melyekben rendszeres isten-tiszteletek tartatnak, december 26., 27. és 28. napjain három napos ájtatos-ság végeztessék szalézi sz. Ferenc tiszteletére a legméltóságosabb Oltári-szentség kitétele és a lorettói litánia ünnepélyes eléneklése vagy elimádko-zása mellett, a pápai körlevél alapján pedig december 26-án, vagy a rákövetkező vasárnapon, december 28-án a nagy egyháztanítóról szent beszéd tartassék.

Együttal felhívjuk egyházmegyénk tiszt. papságát, hogy úgy a pápai körlevelet, mint a nagy szent munkáit behatóan tanulmányozzák s így azt az apostoli szellemet, mely szalézi szent Ferencet oly csodálatos módon áthatotta, s mely minden eredményes lelkipásztori munkának elengedhetetlen feltétele, minél tökéletesebben elsajátítsák és hiveikbe is beolthassák.

* * *

APOSTOLI KÖRLEVÉL

a patriárkákhöz, primásokhoz, érsekekhez, püspökökhöz és rendes joghatóságot gyakorló főpapokhoz, akik az Apostoli Szentszékkal békében és közösségben élnek: szalézi szent Ferencről halála háromezázéves fordulója alkalmából.

XI. Pius pápa.

Tisztelendő Testvérek, üdvöt és apostoli áldást.

Midőn legutóbb körlevélben tárgyaltuk a jelen idők zürzavarát s orvoslást kerestünk, láttuk, hogy a baj az emberek lelkében fészkel s gyógyulása csak úgy remélhető, ha Jézus Krisztus az egyház által ráteszi gyógyító szent kezét. Mert a féktelen szenvedélyeket kell megfékezni, amelyek a háborúk és viszályok legfőbb okozói s úgy a társadalmi békét, mint a nemzetközi viszonyokat megrontották; az egyes emberek lelkét kell elvonni a hiú és mulandó javaktól s az örök és halhatatlan értékek felé irányítani, amelyek iránt a legtöbb lelket hihetetlen közönbösség szállotta meg. Mihelyt az összes egyének eltökélik magukat hivatásuk szent betöltésére, azonnal megjavul az emberi társadalomnak sorsa. Már pedig a katolikus egyház tanító és papi működése arra törekszik, hogy az egyes embereket az Istentől vett igazság hirdetésével kiművelje és az isteni malaszt bőséges osztásával megszentelje; s következőleg magát a polgári társadalmat, amelyet valaha keresztény szellemben alakított és idomított, a régi szellemhez visszavezesse őt, ahol a jó útról letért.

Az egyház a megszentelés művét az összes embereknel igen halásosan akkor is végzi, valahányszor Isten jóvoltából és kegyelméből alkalma nyílik egyes kiváló fiait utánzásra ajánlani, akik az összes erények gyakorlásában bámulatosak voltak. S ez az eljárás megfelel az egyház természetének, mivel az egyházat maga Krisztus szentnek és a szentség szülőjének alapította s mivel Isten akaratából mindnyájan életszentségre törekedni tartoznak, akik az egyház vezetését és tanítását élvezik. „Az Isten akarata a ti megszentülésetek” — mondja szent Pál. (I. Tessz. 4, 3.) S milyen legyen a megszentülés, megmondja maga az Úr: „Legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok tökéletes”. (Máté 5, 48.) Ne gondolja senki, hogy ez csak egyes kiválasztottaknak szól s a többiek az erények alacsonyabb fokán is megállhatnak. Köt ez a törvény világosan mindenkit kivétel nélkül. S akik a keresztény tökéletesség magaslatára emelkedtek, — pedig a történelem tanúsága szerint megmérhetetlen a számuk minden korú és rangú emberekből — ugyanazt a gyarló emberi természetet örökölték s hasonló veszedelmekkel küzdöttek, mint a többiek. Találón írja szent Ágoston: „Isten lehetlent nem parancsol, hanem a parancssal int, hogy tedd, amit bírsz, s kérd, amit nem bírsz”. (S. Aug. De natura et gratia c. 43. n. 50.)

Tisztelendő Testvérek! Az elmúlt évben történt ünnepies megemlékezés a mi hőseinkről: loyolai szent Ignácról, xavéri szent Ferencről, nerei szent Fülöpről, szent Terézről és a földműves szent Izidorról, akiket háromezáz évvel ezelőtt a szentek sorába iktattak, igen nagy hatással élesztette a népben a törekvést a keresztény életre. Most pedig kedves alkalmul kínálkozik a háromezázadik mennyei születésnapja annak a nagy szentnek, aki nemcsak az összes erények fényében ragyogott, hanem kitűnik tanításával és az életszentség művészetével. Szalézi szent Ferenc ő, a genfi püspök és az egyház doktora. Mint a keresztény tökéletesség és bölcsesség már említett fényszóróit, úgy őt is — úgy látszik — a gondviselő Isten szembeállította a hitújítók eretnekségével, a mely-

lyel megkezdődött az emberi társadalom elpártolása az egyháztól, aminek szomorú és keserű következményei fölött ma a legjobbak méltán panaszkodnak. Azonkívül úgy véljük, az Úristen azzal a külön szándékkal adta szalézi szent Ferencet az egyháznak, hogy életmódjával és előadói művészetével megdöntse azt a véleményt, amely már az akkori időkben is megrögződött s még ma sem tűnt el, hogy az igazi életszentség, amilyennek a katolikus egyház bemutatja, vagy egyáltalán el nem érhető, vagy legalább annyira nehezen megvalósítható, hogy a legtöbb hívőnek nem való, hanem csak keveseknek, a kiválóan nagy és emelkedett lelkeknek felel meg; s hogy az életszentség annyi világundorral és unalommal jár, ami a szerzetesházakon kívül élő férfiaknál és nőknél lehetetlen. Azért szeretett elődünk XV. Benedek pápa, midőn a már elősorolt őt égi szentről ünnepi beszédet tartott, szalézi szent Ferenc boldog halálának legközelebbi ünnependő emlékét érintve, megígérte, hogy erről külön körlevelet intéz az egyházhoz. Elődünknek eme szándékát örökségül átvettük s készséggel beteljesítjük azért is, mert reméljük, hogy a nemrég történt megemlékezésnek gyümölcsei megszorodnak annak az újabbnak áldásaival.

Szalézi Szent Ferenc életét gondosan áttanulmányozván, látjuk, hogy ő élete kezdetétől az életszentség példaképe volt, még pedig nem komor és sötét, hanem kedves és mindenkit vonzó példakép, amelyről méltán elmondható: „Társaságában nincs semmi keserűség, sem nyájasságában unalom, hanem vigság és öröm“. (Bölcs. 8, 15.)

Mert noha minden erénnyel ékeskedett, mégis kiválóan szelidlelkű volt, ami legegényibb vonásának mondható. De szelidsége különbözött a színlelt nyájasságtól, mely bizonyos udvariassági formák keresésében és túlzó kedvesség mutogatásában rejlik, s egyaránt távolállott úgy az érzéketlen lelki tunyaságtól vagy aléltságtól, mint a félnkségtől, amely akkor sem mer erőlesen föllépni, mikor kell. Szalézi Szent Ferencnek ez a legfőbb erénye, amely szíve mélyéből mint a szeretet édes gyümölcse nőtt ki, s leginkább a könnyörület és engedékenysége szelleméből fakadt, annyi kedvességgel mérsékelte komoly arckifejezését, taglejtéseit és hangját, hogy mindenkinek rajongó tiszteletét vívta ki. Olvassuk, hogy szentünk mindenkit könnyen és szeretettel fogadott, különösen a gonoszokat és hitehagyottakat, akik házába bűnük kiengesztelése és javulás céljából özönlöttek; különösen szívesen érintkezett a börtönök lakóival, akiket többször meglátogatva a szeretet műveivel vigasztalt; nem kevésbé kedvesen bánt saját cselédjeivel, akiknek restségét és vakmerőségeit példás türelemmel szenvedte. Szelid volt mindenkivel szemben s szelidsége soha meg nem fogyatkozott a jó és balszerencse napjaiban. Bármenyire is zaklatták az eretnekek, mindig egyformán nyájasnak és előzékenynek találták. Midőn fölszenteltetése után egy évvel apja akarata ellenére, sőt ennek ellenzése dacára Granier genfi püspök előtt ajánlkozott a chablais-iek visszatérítésére s a neki készségesen átengedett nagy és nehéz munkát kiváló buzgósággal végezte, semmi fáradságot nem kimélt, semmiféle veszedelemtől — még élete kockázatától — sem riadt vissza: annyi ezer ember üdvösségének munkálásában nem használt annyit gazdag tudása és megnyerő ékesszólása, mint a papi működés minden ágában megnyilvánuló, legyőzhetetlen nyájassága. Gyakran hangoztatta emlékezetes mondását: *Az apostolok csak türelemmel harcolnak és a halálban diadalmaskodnak.*

Szinte hihetetlen, mily serényen és állhatatosan szolgálta Krisztus Urunk ügyét a chablais-ieknek. Hogy a hit világosságát és a remény vigasztalásait nekik megvigye, mély völgyekben és meredek szakadékokon járt, az elfutókat hangos hívással követte; ha embertelenül elutasították, tovább könyörgött; ha fenyegették, folytatta munkáját; a szállá-

sokról ismételtén elűzve az éjjeleket szabad ég alatt hidegben és hóban töltötte. Segédkező nélkül végezte a szentmisét, prédikált, mikor mindenki menekült. Mindig megőrizte lelkének higgadtságát, a hálátlan emberek iránt legkedvesebb szeretetét, amivel végül legmegrögzöttebb ellenfeleinek makacsságát is lefegyverezte.

De ha azt hinnők, hogy szentünk már szelid természetet örökölt s ama boldogok közül való, akiket az Isten kegyelme előre édes áramokban elárasztott, nagyon tévednénk. Sőt ellenkezőleg szent Ferenc testi szervezeténél fogva hevesebb természetű és hirtelen haragú volt, hanem Jézus Krisztust állította maga elé követendő példaképül, aki mondotta: „*Tanuljatok tőlem, mert szelid vagyok és alázatos szívű*“. (Máté 11, 29.) Lelkének indulatait folyton figyelte, erős akarattal megfékezte és úgy megszelidítette, hogy a békesség és szelidség Istenének igen tökéletes képét mutatta be életével. Bizonyíték emellett, amit a hagyomány beszél, hogy az orvosok, akik szent testét a halála után boncolták és bebalzsamozták, az epét megkövesedve apró darabokban találták, amely jelenségből következtethető, mekkora erély és kitartás kellett ötven éven át a haragos természet megfékezéséhez. Hiszen a lelki erősségből, amelyet az élő hit és az égő isteni szeretet táplált, származott a mi szentünknek nagy gyöngédsége, úgy hogy reá illik a Szentírás mondása: „*Az erősből édesség eredt*“. (Bir. 14, 14.) S viszont a lelkipásztori szelidség, amely szent Ferenc ékessége volt s amelynél aranyszáju szent János szerint nincs nagyobb vonzóerő (Hom. 58. in gen.), az emberi szívek meghódításában, nem tévesztette el azt a hatást, amelyet az Isten szava a szelideknek ígér: „*Boldogok a szelidek, mert ők birják a földet*“ (Máté 5, 4.) Egyébként akkor tűnt ki leginkább, mily erőslelkű a szent, aki a szelidség mintaképe volt, mikor a föld hatalmaival kellett küzdenie az Isten dicsőségeért, az egyház jogaiért, a lelkek üdvéért. Így például, mikor az egyházi joghatóság szabadságát a chambéry-i tanácsal szemben védelmezte s ez fenyegető levelet irt hozzá, hogy jövedelmeinek egy részétől megfosztja, szent Ferenc nemcsak méltóságának megfelelőleg válaszolt a tanács követének, hanem a jogtalanság megtörlésétől sem állt el, míg a tanács teljes elégtételt nem adott. Ugyanoly bátorsággal viselte a herceg haragját, akinél őt testvérével együtt bevádolták. Erélyesen szembeszállt a főurak óhajtaival az egyházi javadalmak adományozása körül. Minden egyéb eszköz hasztalan megkisérlése után szigorúan büntette a makacsokat, akik a genfi káptalannak a tizedet megtagadták. Evangéliumi bátorsággal korholta a nyilvános bűnöket és leleplezte a színlelt erényességet és jámborságot. Tisztelte a fejedelmek tekintélyét, mint senki jobban, de mindig úgy viselkedett, hogy mértéktelen vágyaikat ne helyeselje és szeszélyeiknek ne hódoljon.

Lássuk már most, Tisztelendő Testvérek, miképen mutatta meg szalézi szent Ferenc *írásaiban* a keresztény tökéletesség biztos és mindenkinek járható útját, ő, aki a gyakorlatban az életszentség kedves példaképének bizonyult. S értsük meg, hogy az Úr Jézust utánozta, aki *cselekedni és tanítani kezdett*. (Ap. Cs. 1, 1.) Sok és igen kiváló művet irt ezzel a szándékkai. De művei közül különösen két nagyon elterjedt könyve tűnik ki: az egyik a *Philothea*, a másik az *Értekezés az Isten szeretetéről*. Ami az első illeti, abban szentünk élesen megkülönbözteti az igaz jámborságot a tulzó szigorúságtól, amely a lelkeket az erényes életben megfélemlítéssel gyöngíti. S bár nem vitalja el azt a komolyságot, amely a keresztény jámborsággal együtt jár, mégis minden erejével azt igyekszik bebizonyítani, hogy a szentség a polgári élet kötelességeivel és körülményeivel jól összeegyeztethető s bárki az üdvösségre vezető uton járhat a világ forgatagában is, csak a világ szellemét nem szabad magába szivnia. Tőle tanuljuk, hogy tegyük azt — a bűn kivételével — amit mindenki tesz, csak tegyük szentül — amint a legtöbbben nem

teszik, — azaz azzal a szándékkal, hogy Istennek tessünk. Azonkívül tőle tanuljuk a külső tisztesség betartását, amit ő az erények szép díszének mond; a természetnek nem kiáltását, hanem legyőzését, s azt, hogy lassan és fokozatos lendületekkel repüljünk az égbe, mint a galambok, ha sasokként nem repülhetünk, s igyekezzünk az életszentséget a közönséges uton elérni, ha főkéletességre nincs hivatásunk.

Komoly s egyben könnyed modorban, a szavak és mondatok finom és ünnepies változtatásával kedvessé és vonzóvá teszi a tárgyat az olvasók előtt. S miután kifejtette, hogy minden bűntől, a rossz hajlamoktól, a haszontalan és káros dolgoktól óvakodnunk kell, megkezdí annak tárgyalását, mily gyakorlatokkal kell a lelket kinűvelni és mily módon kell egyesűlnűnk a jó Istennel. Ezután hangsulyozza, hogy külön egy erényt kell kiválasztanunk, amely után fáradhatatlanul kell törekedűnk, amíg elérjűk, majd az egyes erényekről tárgyal, az illemről, a tisztességes és csűnya beszédekről, a megengedett és veszélyes élvezetekről, a hűség megőrzéséről Isten iránt: a házások, özvegyek és szűzek kötelelességeiről. Végűl tanítja, miképen ismerjűk föl és győzzűk le a veszélyeket, a kísértéseket, a győnyörök csábításait s mi módon kell lélekállapotunkat évenkint szent fogadásokkal fölűditeni és megűjítani. Ő, bár ma mindenki forgatná — amint valaha igen sokak kezén fordult meg — ezt a könyvet, amelyet az egykoruak a maga tárgykörében addig a legtőkéletesebbnek tartottak: akkor a keresztény jámborság minden népnel fölűledne és az anyaszentegyház őrvendhetne fiaj általános szentségén.

Sokkal nagyobb fontosságű és sűlyű még az *Értekezés az Isten szeretetéről*, amelyben a szent egyháztanító mintegy az isteni szeretet történetét írja, elmondja annak eredetét és fejlődését és az okot, amiért az emberek lelkében elhűdegűlni és ellanyhulni kezdett; előadja azután, miképen gyakorlódunk és haladunk az Isten szeretetében. Közben adott a'kalommal a legnehezebb kérdéseket világosan kifejti, így a hathatós mallasztot, az örök kívá'sztottságot és a hivatást a hitre. S hogy előadása szárazon ne folyjon, azt tehetségének gazdagsága és találékony'sága szerint ünnepies bájjal és a jámborság illatával hinti meg, változatos hasonlatokkal, példákkal és többnyire a Szentírásból vett helyekkel disziti, úgy, hogy a könyv azt a benyomást kelti, mintha nem a szerző elméjéből, hanem szűvének bensejéből fakadt volna. A lelki élet szabályait, amelyeket e két könyvben kifejtett, maga alkalmazta a lelkek életére a mindennapi lelkipásztori működésében és csodálatos *Leveleiben*, amelyeket írt. Ugyanazokat alkalmazta a Szűz Mária látogatásáról nevezett nővérek kormányzásában, akiknek általa alapított rendje most is hűen őrzi az ő szellemét. Mert abban a szerzetben minden mérséklet és szelidséget lehel és áraszt. Sajátsága a szerzetnek, hogy szűzeknek, özvegyeknek, idősebb, győnge és beteges nőknek egyaránt nyitva áll, akiknek testi ereje a léleknek égő buzgóságával nem áll arányban. Nem találhatók benne a hosszú virrasztások és zsolozsmák, a szigorű bűnbánati gyakorlatok és engesztelések, hanem szelidek és mérsékellek a szabályok, hogy a győngébb szerzetesnők is mindent könnyen elvégezhes'senek.

De az életmód könnyűségét és kellemességét áthatja a szeretet tűze, amely okozza, hogy a szerzetesnők, akik szalézi szent Ferencet vallják alapítójuknak, teljesen megtagadják őnmagukat, aláztatosan engedelmeskednek s nem annyira a látványos, mint inkább a sarkalatos erényeket gyakorolva, őnmaguknak meghalnak és Istennek élnek. S ebben ki ne ismerné föl a szelidségnek és erőnek kapcsolatát, amelyet az alapító Atyában megcsodálunk? Szalézi szent Ferencnek sok egyéb művét mellőzzűk, amelyekből az égi tanítás mint eleven vizek forrása az egyház termőföldjét őntözve folyik Isten népének hasznára, az örök üdvösségre. (IX. Pius apostoli levele 1877. nov. 16.) De említés nélkül

nem hagyhatjuk *Vitapontok* c. könyvét, amelyben világosan bennfoglaltatik az *egész katolikus hitvallásnak bizonyítása*. (Ugyanott.) Tudjuk, Tisztelendő Testvérek, mily időben vállalta szent Ferenc az apostoli utat Chablais-ba. Midőn a történelem tanúsága szerint Szavoja hercege 1593. végén fegyverszünetet kötött a berniekkal és a genfiakkal, akkor a chablaisiek visszatérítésére legalkalmasabbnak látszott, hogy tudós és buzgó hit-hirdetők küldessenek ki, akik a meggyőzés fegyverével őket az igaz hitnek megnyerjék. Miután azonban az, aki elsőnek lépett e területre, részint az eretnekek javulását reménytelennek tartva, részint önmagát féltve, a szent harcból kidőlt, szalézi szent Ferenc, aki mint említettük, magát a genfi püspöknek misszionáriusul följánlotta, 1594. szeptemberében élelmiszerek és egyéb fölszerelések nélkül, atyai nagybátyja kíséretében, sok bőjtölés és imádság után, mert csak az Istentől várta vállalkozásának sikerét, az eretnekek földjére lépett. De mivel ezek prédikációit kerülték, elhatározta, hogy tévedéseiket a beszédek szünetelése idején irt röpcédulákon cáfolja meg, amelyek sokszorosítva s kézről-kézre adva az eretnekek kezébe is jutnak. A röpcédulák írása lassankint megszűnt, mikor a lakosok végre tömegesebben megjelentek a prédikációkon. A szent egyháztanító által sajátkezüleg irt lapok halála után szétszóródtak, csak később gyűjtötték össze és átadták elődünknek, VII. Sándor pápának, akinek az a föladat jutott, hogy szalézi Ferencet a per rendes letárgyalása után a boldogok s majd a szentek sorába iktassa.

Ezekben a vitairatokban a szent egyháztanító fölhasználja ugyan korábbi idők hitvédő anyagát, de a vitatkozásban mindig eredeti marad. Először is megállapítja, hogy Jézus Krisztus egyházában csak törvényes módon öröklött tekintély lehetséges, amilyen-nel az eretnek tanítók nem rendelkeznek; azután megcáfolván az egyház természetéről fölmerült tévelyeket, meghatározza az igaz egyház tulajdonságait s kimutatja, hogy ezek a hatolikus egyházban megvannak, a reformált egyházban azonban hiányzanak. Majd a *hitnek szabályait* fejti ki részletesen s bebizonyítja, hogy az eretnekek vétének ellenők, míg a katolikusok hűen betartják. Végül néhány részleges tanulmányt fűz hozzá, melyek közül csak a szentségekről és a tisztítóhelyről szólók maradtak fenn. Csodálatra-méltó, mily gazdag tudással és milyen bölcsen elrendezett bizonyítékokkal támadja ellenségeit és fölfedi hazugságaikat és csalárdságaikat. Közben igen szerencsésen használja a gúnynak fegyverét is. Ha szavai néha érdesebbnek is látszanak, mindig megérzik rajtuk a szeretetnek a vita hevét mérséklő ereje, amit az ellenfelek maguk is bevallottak. Mert ha a tévelygőknek szemökre is hányja elszakadásukat a katolikus hittől, mindig megfontoltan törekszik arra a célra, hogy őket az egyházba visszatérésre bírja. Egyéb-ként a vitairatokban ugyanannak a léleknek kisugárzását, ugyanazt a szellemet érezzük, amely a jámborságra nevelő irataiban is megtalálható. Nyelvezete előkelő, udvarias és vonzóan meggyőző, úgy hogy az eretnek lelkészek figyelmeztetni szokták hiveiket, hogy a genfi misszionárius csábításai ne hálózzák be őket.

Most — Tisztelendő Testvérek — miután szalézi szent Ferenc működéséről és iratairól értekeztünk, még buzdítunk titeket, hogy évszázados emlékét üdvösen ünneplétek az egyes egyházmegyékben. Nem akarjuk, hogy az ünneplés az elmúlt dolgok meddő fölidőzésében merüljön ki s néhány napra szorítkozzék, hanem óhajtjuk, hogy ez évben, egészen december 28-ig, amely napon a szent az égbe szállt, a hiveket a szent egyháztanító erényeire és tanácsaira tanítsátok. Elsősorban kívánatos, hogy jelen írásunk a papsággal és a gondjaitokra bizott néppel pontosan közöltessék. Ugyanis nagyon a szivünkön fekszik, hogy a hivek a sajátos életviszonyaiknak megfelelő életszentség kötelességére figyelmeztessenek, mert igen sokan talán soha nem gondolnak az örök életre

és lelkük üdvösségét egészen elhanyagolják. Egyesek világi gondjaikba merülve csak a pénzszerzésre gondolnak, miközben lelkük nyomorultan szenved; mások az élvezetek rabjaiként úgy a földbe mélyednek, hogy a természetfölötti értékek iránt az érzékük el-
tompul és elsorvad; mások ismét a közügyekre vetik magukat, a közzel törődnek, de önmagukról megfeledkeznek.

Amiért is igyekezzetek — Tisztelendő Testvérek — szalézi szent Ferenc szellemében a néppel megértetni, hogy az életszentség nem kiváltság, amely egyeseknek jut osztályrészül, másoknak pedig nem, hanem mindnyájunk közös hivatása és kötelessége, s hogy az erények elsajátítása, bár munkával jár, — amely munka lelki gyönyörűségben és mindenféle vigasztalásban már e földön ellenértéket talál, — mindenkinek lehetséges az isteni kegyelem segítségével, amelyet Isten senkinek meg nem tagad. Különösen szent Ferenc szelidségét ajánljátok a népnek utánzásra. Mert ha az az erény, amely olyan szépen és hűen sugározza az Úr Jézus jóságát, s annyira alkalmas az emberek megnyerésére, egyszer általánosan áthatja a lelkeket, nemde könnyű lesz minden közviszályt és magánellentétet elsimítani? S a papok és a világiak apostoli munkája úgy-e hatalmas erőttöbbletet nyer az emberi társadalom megjavítására, ha a keresztény szelidség jegyében folyik? Látjátok tehát, mennyire fontos, hogy a keresztény nép szent Ferenc példáját szívébe zárja és életszabályait az életben kövesse. A kíváncsi eredmény elérése céljából sokat segíthet említett könyveinek és műveinek kiadása és minél szélesebb körben terjesztése. Ezek a könyvek, mint könnyen érthető és kellemes olvasmányok, a hívek lelkében fölébresztik a vágyat a valódi és őszinte jámborság után, amelyet a lelkipásztorok megfelelően ápolhatnak, ha szalézi szent Ferenc tanítása a vérükbe megy és kedves ékesszólását utánozzák. Tudjuk — Tisztelendő Testvérek, — hogy már VIII. Kelemen pápaelődünk előre megjövendőlte, mily csodás hatással lesznek szent Ferenc szavai és iratai a népre. Mikor ez a pápa, a bíborosok és hittudósok jelenlétében, a püspöki méltóságra választott szalézi Ferenc jártasságát a szent tudományokban megtapasztalta, akkora csodálattal telt el, hogy őt megölelte és így szólította meg: *Menj, fiam és ígyál vizet a te csatorna-vermedből és kutad forrásaiból. Folyjanak ki kutforrásaid és osztogasd vizedet az utcákon.* (Példab. 5. 15. 16.) Szent Ferenc úgy beszélt, hogy prédikációja a léleknek és erőnek megmutatásában állott, mert a Szentírásból és az egyházatyákból merített s nemcsak a hittudomány egészséges élestárából táplálkozott, hanem a szeretet olajától kenetességet és lágyságot nyert. Azért nem csodálkozhatunk rajta, hogy oly sok eretneket visszatértet az egyházba s hogy a hívek nagy tömege három évszázadon át az ő tanítása és lelkivezetése mellett jutott tökéletességre.

Azonkívül akarjuk, hogy az ünneplésből különös lelkihasznót merítsenek azok a katolikus férfiak, akik a napilapokban és más kiadványokban a keresztény bölcseséget tanítják, fejlesztik és védik. Szükséges, hogy ezek szalézi Ferencnek mérséklettel és szeretettel párosult erejét a vitatkozásban utánozzák és megőrizték. A szent egyháztanító a saját példájával inti őket kötelességükre: a katolikus tant szorgalmasan tanulmányozzák és tehetségükhöz mértén ismerjék; az igazságot ne rontsák s még az ellenfél megütkezésének elkerülése céljából se kisebbsíték vagy hallgassák el; ügyeljenek az előadás alakjára és szépségére, a gondolatokat a szavak világosságával élesítsék és diszítsák, hogy az olvasók az igazságban gyönyörködjenek. Ha egyeseket támadni kell, tudják a tévedéseket úgy megcáfolni és a gonoszok romlottságával úgy szembeszállni, hogy mindig tiszta szándék és a szeretet vezérelje őket. Mivel pedig az Apostoli Szentszék egyetlen nyilvános és ünnepies okmányából sem világlik ki, hogy szalézi szent Ferenc a katolikus írók

égi pártfogójává nyilvánított volt, fölhasználjuk ezt a kedvező alkalmat s biztos tudással és alapos megfontolás után apostoli tekintélyünknel fogva jelen körlevelünkkel szalézi szent Ferenc, genfi püspököt és egyháztanítót nekik égi pártfogóul adjuk, meg erősítjük és kihirdetjük — bármiféle ellenkező rendelkezést hatálytalanítván.

Hogy pedig a százados ünnepség minél fönségesebb és áldásosabb legyen, nyujtsatok, Tisztelendő Testvérek, híveiteknek bőséges alkalmat az ájtatossági gyakorlatokra, hogy az egyháznak ezen kiváló díszét illően tiszteljék s az ő közbenjárása folytán lelküket a bűnök nyomaitól is megtisztítva és az égi eledellel megerősítve, erős elhatározással és kedves hajlandósággal rövidesen szentségre vezéreljék. Gondoskodjatok róla, hogy székhelyeteken és az egyházmegye egyes plébániáin az év folyamán december hó 28-áig háromnapos vagy kilencnapos ájtatosságok tartassanak, amelyek keretében szentbeszédet mondjanak, mert igen fontos érdek, hogy a népet mindarra kioktassák, ami azt szalézi szent Ferenc szellemében az égi magasságba szárnyalásra indítja. Egyébként is kövessetek el mindent, ami alkalmasnak látszik, hogy a szent püspök életéről kellően megemlékezzenek. S hogy az Istentől ránk bízott égi kegyelmek tárházát a lelkek javára megnyissuk, azoknak, akik az imént említett ájtatosságokon jámborul résztvesznek, minden egyes napon kétévi és ugyanannyiszor negyvennapos bűcsút, az utolsó napon, vagy tetszésszerint bármelyik napon a szokásos föltételek mellett teljes bűcsút engedélyezünk. A szűz Mária látogatásáról nevezett nővérek annecy-i zárdájának, amelyben szalézi szent Ferenc pihen, akinek szent teste előtt mi egykor kimondhatatlan örömmel miséztünk — s ugyancsak a treviso-inak, amelyben a szentnek szívét őrzik, valamint a szerzet egyéb házainak különös jó ndulatunk jeléül még azt a külön kegyelmet is adjuk, hogy akik a havi ájtatosságok idején, amelyeket a szerzetesnők a folyó évben hálaadásul tartanak s azonkívül f. évi december 28 án templomaikat látogatják, meggyónnak, megáldoznak és szándékunkra imádkoznak, teljes bűcsút nyerjenek.

Tisztelendő Testvéreim, buzdítsátok a rátok bízott híveket, hogy a szent egyháztanítóhoz értünk is imádkozzanak. Isten végzéséből igen nehéz időkben vettük át egyháznak kormányzását. Vajha szalézi szent Ferenc pártfogásával, aki az Apostoli Szentszék iránt a legnagyobb szerelettel és tisztelettel viseltetett s annak jogait és tekintélyét vita irataiban csodálatosan védte, megérnök azt a boldogságot, hogy mindazokat, akik Krisztus törvényétől és szeretetétől távol állnak, az örök élet legelőjén lássuk s őket az egyház közösségében a béke csókjával átölelhessük.

Az égi kegyelmek záloga és atyai jóindulatunk tanúsága legyen az apostoli áldás, amelyet nektek — Tisztelendő Testvérek — az egész papságnak és a népnek szeretettel adunk.

Kelt Rómában, szent Péternél, 1923. január hó 26., pápaságunk első évében.

XI. Pius pápa.

Kelt Pécsen, 1923. december 2.

✠ Gyula s. k
püspök.

1923.

XII.

3796

1923

Laeto animo communicamus Ven. Clero dioecesano per manuum Ordinatio.
Nostrarum Episcopaliū impositionem Joannem Pulai theologum Nostrum
absolutum die 25. Nov. a. c. prima tonsura, die 26. eiusdem mensis ostia-
riatus et lectoratus, die 30. Nov. exorcistatus et acolythatus ordinibus, die
2. Dec. a. c. in Ecclesia Nostra Cathedrali Stephanum Csarmasz theol. III.
a., Kitlinger Josephum, Paulum Püspök, th. II. a., Georgium Kisfaludy et
Adalbertum Szigethy, th. I. a. prima tonsura, Ludovicum Kondits, th. III. a.
Ludovicum Frank, Joannem Patton, Aemilium Petz, Ferdinandum Varga et
Franciscum Vaszner th. II. a. ostiariatus et lectoratus, Joannem Habledi,
Michaellem Kocsis, Colomannum Kovácssevis, Franciscum Mihalecz, Josephum
Molnár et Josephum Péger th. III. a. exorcistatus et acolythatus ordinibus,
Franciscum Cseh, Carolum Gábor, Guilelmum Gyenis, Vincentium Hábel,
Valentinum Pintz, Antonium Reil, Stephanum Szakály, Antonium Uhl theol.
IV. a. et supradictum Joannem Pulai sacro Subdiaconatus, eundem Joannem
Pulai die 3. Dec. Diaconatus, die vero 4. Dec. Sacro Presbyteratus Ordine
initiatos esse.

3797

1923

Sicut navarchus fortis in navi periclitanti ita *Franciscus Keserics* abbas
tit. B. Mariae Virg., parochus Mohács-ensis ad S. Michaellem, in suo gravi
munere usque ad ultimum vitae suae halitum fortiter remansit. Aetate gra-
vatus, curis oppressus, morbo cruciatus patienter omnia sustulit officio fun-
gens usque dum 25. Novembris a. c. anno aetatis suae 72-o, sacerdotii
vero 48-o vigilem custodem gregis suae Pastor animarum supremus e hac
valle lacrymarum transmeare iussit. A. 1852. natus, 1875. sacerdos ordi-
natur. Ab a. 1875. actuarius officii dioec., a. 1880-1. suppl. prof. stud. bibl.,
ab a. 1883. notarius cons., a. 1885. secretarius eppalis, ab a. 1886. paro-
chus in Lakócsa, a. 1888-91. vad. distr. Szigetvár, ab a. 1891. par. Mo-
hács-ensis ad S. Michaellem, a. 1902. abbas tit. B. M. Virg. de Scepusio
nominatus est. Post multos labores, difficultatesque huius vitae fractus pane
angelorum pluries reffectus in pace quievit. Ut autem ad gaudia Domini
quo citius recipi valeat, velint omnes tria sacra, precesque fervidas pro
ipso Nobiscum offerre. R. i. p.

Obitus
Francisci
Keserics.

3798

1923

Concursus
pro parochia
Mohács ad
S. Mich.

Pro beneficio parochiali Mohács ad S. Michaellem, ob decessum proprii pastoris vacante, patronatuique Nostro obnoxio praesentibus usque 1-um Ianuarii anni 1924. concursum publicamus. Sacerdotes dioecesani, in examine prosynodali rite approbati, linguaeque praeter hungaricam, etiam croaticae gnari, beneficio dicto potiri cupientes velint suos recursus infra terminum praefixum Mihi exhibere.

3799

1923

Personalia.

Ludovicus Szilvek dr. praelatus, abbas t., canonicus nominatus est prodirector studii theologici episcopalis. — Erga Nostram humillimam propositionem Sua Sanctitas *Stephanum Sipos* drem, professorem theologiae, *Adalbertum Jakab* drem, directorem praeparandiae episcopalis, *Nicolaum Gebauer* drem secretarium Nostrum inter cubicularios secretos ad honores, *Franciscum Ákos* drem notarium consistorialem Nostrum vero inter capellanos secretos ad honores clementissime assumere dignata est. Distinctiones vero priores, quae morte Summi Pontificis Benedicti XV. expirarunt, denuo elargiendo *Antonius Kovács* vicearchidiaconus districtus Dombóvár, parochus Szakál-ensis, *Carolus Hradek* parochus Báticasék-ensis, *Matthias Rudolf* parochus Szászvár-ensis cubicularii int., *Ioannes Trinn* parochus et *Julius Lajos* director scholae cantorum Ecclesiae Cathedralis Nostrae capellani secreti ad hon. nominati sunt.

Josephus Fehérváry et *Georgius Kozáry* cooperatores facti sunt administratores interinales parochiae Mohács-ensis ad S. Michaellem.

3800

1923

A magyar
püspöki kar
közös kör-
levele.

Azok a súlyos erkölcsi veszedelmek, melyek a mindjobban elharpódzó házassági elválások miatt nemcsak a családokat, hanem az egész keresztény társadalmat, s az ezer sebből vérző magyar nemzetet is fenyegetik, arra indították a magyar püspöki kart, hogy e félelmetesen terjedő és mindent felfordítani képes mótely ellen közös főpásztori körlevélben emelje fel intő és tiltakozó szavát és a hivek ideigvaló és örök boldogulásáért aggódó szeretettel mutasson rá arra az örvényre, mely a meglazult erkölcsi felfogásuak körül tátong, s amely mindenkit elborithat, ha idejekorán nem eszmélünk.

E közös főpásztori szózatot egyházmegyém minden lelkésze részére jelen körlevelemmel együtt azon fölhívással küldöm szét, hogy azt a közelgő új év első vagy második vasárnapján a hiveknek a szószékről egész terjedelmében felolvassák s lelkipásztori gondossággal és szeretettel s állandóan odahatni igyekezzenek, hogy a házassági elválások plebániáik területéről teljesen kizárassanak.

3801

1923

Az 1924. évi
directorium.

Ama nehézségek kiküszöbölése céljából, melyek a directoriumoknak

kerületenkint való szétküldésével jártak, aként intézkedtem, hogy a már kész 1924. évi direktoriumok minden plébánia részére külön-külön csomagoltassanak és adassanak postára. Egy-egy példány ára a kézi sz. misék feljegyzéséhez szükséges füzetrel együtt 2000 korona, egyedül 1500 korona. Ehhez járul még a csomagon feltüntetett postaköltség.

Az összes plebániavezetők az esedékes összegeket Sperai János székesegyházi sekrestyeigazgatóhoz tartoznak még e hó folyamán beküldeni.

3802

1923

A nm. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur a legnehezebb anyagi körülmények közt élő s. lelkészek javára beszerzendő reverenda-szövet költségére bizonyos vallásalapi segínyt utalványozott az egyházmegyei hatóságok kezeihez. Mivel ez az összeg a szükségletet korántsem fedezi, méltányos beosztásra van szükség. Ennek biztosítása céljából felhívom egyházmegyéim összes s. lelkészeit, jelentsék be legkésőbb december 20-ikáig mikor kaptak utoljára ingyenes vagy kedvezményes reverendát, avagy reverendaszövetet? A később érkező jelentések nem vétetnek figyelembe.

Reverenda-szövet.

3803

1923

A vall. és közokt. minisztérium értesítése alapján közlöm, hogy f. évi november 1-től kezdődőleg a segédlelkészek havi rendkívüli segíté 97.500 K, theol. tanároké 108.080 K. Horváth Károly szekszárd-újr. lelkészé 123.500 K. A különbözeti összegek egy nyugtán is felvehetők.

Lelkeszt-drágasági segíték.

3804

1923

A vall. és közokt. minisztérium 147637. sz. a. arról értesít, hogy a m. kir. pénzügyminisztérium az 1923. évi okt. 31-én 147. 627—VII. a. sz. a. kiadott rendeletével (l. Budapesti Közlöny 262. sz.) a házadó alól való mentességet kiterjesztette a Magyarországon letelepülési engedélyt nyert szerzetesrendek úgy férfi, mint női kolostorainak azon részére, amely kizárólag a rend tagjainak használatára van rendelve, s egyben utasította a pénzügyigazgatóságokat, hogy az érdekelt szerzetesrendek terhére az 1923. évre kivetett házadót hivatalból töröljék. Felhívom a f. plébániavezetőket, hogy e kedvezményt a területükön lévő szerzetesrendek tudomására adni sziveskedjenek.

Szerzetesrendek. házadómentessége.

3805

1923

Az 1921. évi XXX. t.-c. végrehajtása tárgyában 1922. december 21-én 130700/VIII. a. sz. alatt kiadott vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteri rendelet 3. §-a értelmében úgy a mindennapi, mint az ismétlő tanköteleseknek részt kell venniök tanítók vezetése és felügyelete alatt az ünnep- és vasárnapi istentiszteleteken még akkor is, ha a községben nem, hanem a szomszédos, de 3.5 Km. távolságon belül levő községben tartatik az istentisztelet.

Tanítók részvétele a vasár- és ünnepnap-i istentiszteleteken.

Sajnálattal értesültem azonban, hogy egyházmegyém területén a fiókközségekben nem mindenütt tartották be ezen rendeletet, holott a püspöki rendszabályok 158. §-a is tartalmaz erre vonatkozólag rendelkezést.

Tekintettel arra, hogy most már törvényhozási uton is szabályozva van, úgy a tanítók, mint a tankötelesek templombajárása, felhivom a fennhatóságom alatt álló plébános-isk. igazgatókat és tanítókat, hogy a templombajárást illetőleg szigoruan alkalmazkodjanak fentebb hivatkozott törvényhez, illetve miniszteri rendelethez.

Amennyiben a rossz időjárás miatt a templombajárás lehetetlenné válnék, a templombajárási kötelezettség önmagától megszűnik, de ezt esetről-esetre kizárólag az iskolaszék jogosult megállapítani s e tekintetben elvárom az iskolaszékektől, hogy intézkedéseikben lelkiismeretesen járjanak el, hogy ezáltal egyrészt a törvény megfelelő módon végrehajtassék, másrészt a gyermekek vallásos nevelése biztositassék.

3806

1923

Elnéptelenedett el. népisk. osztályok ideiglenes összevonása s a főlöleges tanítói állások ideigl. szüneteltetése.

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak f. évi nov. 16-ikán 144843/1923. VIII/a. sz. rendelkezését az elemj népiskolai elnéptelenedett osztályoknak ideiglenes összevonása s az így főlölegessé vált tanítói állások ideiglenes szüneteltetése tárgyában magamévá téve, felhivom a fennhatóságom alá tartozó összes r. kath. iskolaszékeket és isk. igazgatóságokat, hogy a Néptanítók Lapja f. évi dec. 1-én megjelent 46—47. számában egész terjedelmében közölt miniszteri megkeresés, illetve rendelet szigorus szemelött tartásával járjanak el az ezután megüresedő tanítói állások betöltését illetőleg, nehogy ellenkező esetben a hitközségekre anyagi kár háramoljék. Az iskolaszékek által e tárgyban a vármegyei közigazgatási bizottságokhoz intézendő beadványok egyházmegyei főtanfelügyelőm útján terjesztendők be. Továbbá utasítom az iskolaszéki elnökségeket, hogy az ujonnan megválasztott tanítók kineveztetése céljából felterjesztendő iratokhoz minden esetben kimutatás csatolandó, amelyből több tanítós iskolákat illetőleg kitűnjék, hogy az iskola minden egyes tanítója mily osztályokat tanít s ezekben mekkora a tanulók száma?

3807

1923

Az adorációs egyesület tagjainak értesítése.

A papi adorációs egyesület tagjainak nagyobb fele az 1922. és 1923. évi tagsági díjjal hátralékban maradt. Az egyházmegyei igazgató kéri ezeknek mielőbbi beküldését. Az 1924. évi tagdíj 3000 K. a kézbesítési díjjal 3030 korona; ennek beküldése is esedékes, mert enélkül az Euch. Értesítő fenntartása lehetetlen. A libellusok is félévenként pontosan beküldendők. A díjak az Euch. Ért. szerkesztőségéhez is továbbíthatók, megfelelőbb azonban azoknak a pécsegyhm. központi igazgatóhoz, Romaisz Ferenc c. apát-kanonokhoz való beküldése.

Datum Quinque-Ecclesiis, 10. Decembris a. 1923

✠ Julius m. p.
episcopus.